

ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการว่างงานของประเทศไทย

ชาลิสสา สาคกร

ปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ประยุกต์
มหาวิทยาลัยแม่โจ้

พ.ศ. 2565

ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการว่างงานของประเทศไทย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของความสมบูรณ์ของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ประยุกต์

สำนักบริหารและพัฒนาระบบราชการ มหาวิทยาลัยแม่โจ้

พ.ศ. 2565

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยแม่โจ้

ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการทำงานของประเทศไทย

ชาลิสสา สาคร

วิทยานิพนธ์นี้ได้รับการพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของความสมบูรณ์ของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ประยุกต์

พิจารณาเห็นชอบโดย

อาจารย์ที่ปรึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เก นันทะเสน)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. ....

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ร้อยตรี ดร.นิโรจน์ สินณรงค์)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. ....

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วราภรณ์ นันทะเสน)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. ....

ประธานอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เก นันทะเสน)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. ....

สำนักบริหารและพัฒนาวิชาการรับรองแล้ว

(รองศาสตราจารย์ ดร.ญาณิน โอภาสพัฒนกิจ)

รองอธิการบดี

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. ....

ชื่อเรื่อง	ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการว่างงานของประเทศไทย
ชื่อผู้เขียน	นางสาวชาลิสา สาคร
ชื่อปริญญา	เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ประยุกต์
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เก นันทะเสน

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการว่างงานของประเทศไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อวิเคราะห์สภาพปัญหาการว่างงานในประเทศไทย ซึ่งได้ทำการวิเคราะห์สภาพการว่างงานในรูปแบบเชิงพรรณนา 2) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการว่างงานในประเทศไทย โดยใช้ข้อมูลพื้นฐานด้านเศรษฐกิจและสังคมระดับหมู่บ้าน (กชช.2ค) และแบ่งปัจจัยที่คาดว่าจะส่งผลกระทบต่อการว่างงานเป็น 4 กลุ่ม คือ 1. สภาพและโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ 2. สุขภาวะและอนามัย 3. ความรู้และการศึกษา 4. การมีส่วนร่วมและความเข้มแข็งของชุมชน ในวิธีการวิเคราะห์ panel data ในรูปแบบวิธี Pooled Regression และประมาณค่าสัมประสิทธิ์โดยวิธีการประมาณค่ากำลังสองน้อยที่สุดทั่วไป (Generalized least squares : GLS) ในโปรแกรม STATA

สภาพปัญหาการว่างงานในประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาการว่างงานในประเทศไทยนั้น มีสาเหตุหลายสาเหตุที่ทำให้การว่างงานในไทยนั้นเพิ่มขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการเพิ่มขึ้นของประชากรในประเทศ สภาพเศรษฐกิจที่ตกต่ำลง การผลิตนักศึกษาออกมาเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ รวมไปถึงถึงสถานการณ์ภัยธรรมชาติต่าง ๆ ที่มีในประเทศ สาเหตุการว่างงานที่กล่าวมาข้างต้นนั้นไม่ได้เป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดการว่างงานตลอดทั้งปี อาจจะเป็นเพียงแค่ช่วงระยะเวลาใดเวลาหนึ่งเท่านั้น แต่อย่างไรก็ตามประเทศไทยยังมีนโยบายที่ใช้แก้ปัญหาการว่างงานจากทางภาครัฐไม่ว่าจะเป็น การประกันการว่างงาน หรือประกันสังคมในแต่ละมาตราที่มีเงื่อนไขแตกต่างกันไป ถึงจะมีนโยบายของภาครัฐเข้ามาช่วยสนับสนุนประเทศไทยก็ยังมีปริมาณการว่างงานที่เพิ่มมากขึ้นอยู่ดี และในปัจจุบันนี้ยังมีโรคระบาดโควิด-19 เกิดขึ้นใน 3 ปีหลังมานี้ก็มีผลกระทบต่อการทำงานใหม่และแรงงานนอกระบบของไทย ตลอดช่วงระยะเวลาที่ผ่านมาและโครงสร้างทางเศรษฐกิจของประเทศไทยนั้นแรงงานมากกว่าครึ่งของทั้งหมดเป็นแรงงานนอกระบบและเป็นแรงงานที่ทำงานแต่ไม่ได้รับความคุ้มครอง และยังกระทบไปถึงธุรกิจอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นภาคการค้าและบริการที่กระทบต่อยอดถือนลูกค้าจัดสรรบุคลากรลดน้อยลงเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบันที่เกิดขึ้น ซึ่งก็เป็นอีกส่วนหนึ่งที่เพิ่มเข้ามาทำให้สภาพการว่างงานในประเทศไทยนั้นเพิ่มสูงขึ้นในช่วงหลังมานี้

ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการว่างงานในประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า จากการวิเคราะห์ Adjusted R Square เท่ากับ 0.645 คิดเป็นร้อยละ 64.5 และปัจจัยทั้งหมดที่ได้ศึกษา ได้แก่ 1. ปัจจัยทางด้านสภาพและโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ คือ ทำเกษตร เลี้ยงสัตว์ ประมงทะเล รายได้อุตสาหกรรมครัวเรือน รายได้อุตสาหกรรม ท้องถิ่น 2. ปัจจัยทางด้านสุขภาวะและอนามัย คือ ความปลอดภัยในการทำงาน 3. ปัจจัยทางด้านความรู้และการศึกษา คือ ขาดโอกาสในการศึกษา อบรมด้านสุขภาพ 4. ปัจจัยทางการมีส่วนร่วมและความเข้มแข็งของชุมชน คือ ชุมชนมีกิจกรรมสาธารณะ และผู้สูงอายุไม่ได้รับการดูแล มีความสัมพันธ์กับการว่างงานในประเทศไทย โดยตัวแปรที่กล่าวมาข้างต้นนั้น ตัวใดตัวหนึ่งเพิ่มสูงขึ้นการว่างงานในประเทศไทยก็จะเพิ่มขึ้นด้วย และในส่วนที่มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับการว่างงานในประเทศไทย เมื่อตัวใดตัวหนึ่งเพิ่มขึ้นการว่างงานในประเทศไทยจะลดลง ได้แก่ 1. ปัจจัยทางด้านสภาพและโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ คือ ชุมชนมีแหล่งท่องเที่ยวที่เกิดรายได้ ประมงน้ำจืด มีเครื่องจักรใช้งาน รายได้พืช รายได้ประมง 2. ปัจจัยทางด้านสุขภาวะและอนามัย คือ คนพิการ 3. ปัจจัยทางด้านความรู้และการศึกษา คือ อบรมด้านการศึกษา 4. ปัจจัยทางการมีส่วนร่วมและความเข้มแข็งของชุมชน คือ แหล่งสินเชื่อ

คำสำคัญ : การว่างงานในประเทศไทย, ลดปัญหาการว่างงาน, ค่ากำลังสองน้อยที่สุดทั่วไป

Title	FACTORS AFFECTING UNEMPLOYMENT IN THAILAND
Author	Miss Chalisa Sacon
Degree	Master of Economics in Applied Economics
Advisory Committee Chairperson	Assistant Professor Dr. Ke Nunthasen

ABSTRACT

This study was conducted to analyze : 1) unemployment problem conditions in Thailand (descriptive) and 2) factors effecting the unemployment. This was under basic data on the economy and society at the village level. Besides, factors expected to have an effect on the unemployment was classified into 4 groups. 1) basic condition and structure of economy; 2) health and hygiene; 3) knowledge and education; and 4) community strength and participation. Pooled regression was used for paned data analysis. Generalized least squares in STATA program was used for coefficient estimation.

Results of the stud revealed that the unemployment problem in Thailand had many causes such as increased population, economic downturn, steadily increasing of graduate production, natural calamities, etc. All of these might cause the unemployment problem for some time. However, Thailand still had a policy used for solving the unemployment problem which included unemployment insurance and social security and it was not so successful. Interestingly, the Covid 19 pandemic had been happening for three years truly effected new employment and informal workers. It was found that more than on-half of the whole workforce in the country was informal workers and they were not legally protected so many of them were laid-off.

Adjusted R square was equivalent to 0.645 (64.5%) and the following factors effecting the unemployment were investigate : 1) basic condition and structure of economy (cultivation, animal rearing, marine fisheries, incomes earned

from cottage industry and other industries); 2) health and hygiene (work safety); 3) knowledge and education (lack of opportunity in education and health training); 4) community strength and participation (public activities and aging people were not taken care). Regarding the relationship in the opposite direction with unemployment in the country, any factor increased would result in a decreased unemployment. These were : 1) basic condition and structure of economy (local tourist spots which generated incomes, freshwater fisheries, farm machinery, incomes earned from fisheries and cultivation); 2) health and hygiene (the disabled); 3) knowledge and education (educational training); and 4) community strength and participation (credit source).

Keywords : unemployment in Thailand, reduction of unemployment problem,
Generalized least squares

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับความช่วยเหลือ ดูแลเอาใจใส่เป็นอย่างดีจากหลาย ๆ ฝ่าย โดยเฉพาะอาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เก นันทะเสน ในการแนะนำตรวจแก้ไข ให้ข้อเสนอแนะ ติดตามความก้าวหน้าในการดำเนินการวิจัย มีความถูกต้องและสมบูรณ์ ในการนี้ผู้วิจัยต้องขอขอบพระคุณผู้ให้ข้อมูลทุกท่าน อันเป็นประโยชน์อย่างมากต่อการวิจัยครั้งนี้ ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ไว้ ณ โอกาสนี้

นอกจากนี้ ผู้วิจัยต้องกราบขอบพระคุณคณะอาจารย์สาขาเศรษฐศาสตร์ประยุกต์ทุกท่าน ที่ได้ถ่ายทอดองค์ความรู้และแบ่งปันประสบการณ์ต่าง ๆ แก่ผู้วิจัย รวมถึงขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ในคณะเศรษฐศาสตร์ทุกท่าน และเพื่อนร่วมรุ่นทุกคน สำหรับมิตรภาพที่ดีและความช่วยเหลือต่าง ๆ ที่สนับสนุนให้ผู้วิจัยสำเร็จการศึกษาได้อย่างราบรื่น ผู้วิจัยขอแสดงกตเวทิตาแต่บิดามารดาและขอขอบพระคุณกำลังใจจากครอบครัวที่เป็นพลังสำคัญที่ช่วยผลักดันให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จมาจนถึงทุกวันนี้

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณความดีอันบังเกิดจากประโยชน์ของการจัดทำวิจัยฉบับนี้แก่บุคคลที่กล่าวถึงทั้งหมด และหากมีข้อผิดพลาดประการใด ผู้วิจัยขอน้อมรับไว้เพื่อปรับปรุงแก้ไขในครั้งต่อไป

ชาลิสสา สาคร

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
สารบัญ.....	ซ
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
ขอบเขตการศึกษา.....	5
นิยามศัพท์.....	5
บทที่ 2 ทฤษฎี การตรวจเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
แนวคิดทฤษฎี.....	7
แนวคิดเกี่ยวกับการวิเคราะห์ข้อมูล.....	24
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	41
กรอบแนวคิดงานวิจัย.....	46
บทที่ 3 วิธีการวิจัย.....	47
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	47
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	47
วิธีวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย.....	48

บทที่ 4 ผลการศึกษา.....	52
การศึกษาถึงสภาพปัญหาการว่างงานในประเทศไทย	52
การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการว่างงานในประเทศไทย	86
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	94
สรุปผลการวิจัย.....	94
อภิปรายผลการวิจัย.....	98
ข้อเสนอแนะในการวิจัย	101
ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป	102
ข้อจำกัดในการทำวิจัย	102
บรรณานุกรม.....	103
ประวัติผู้วิจัย.....	106

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1	จำนวนประชากร กำลังแรงงานรวม ผู้มีงานทำ และผู้ว่างงาน ปี 2554 – 2560	2
ตารางที่ 2	ตารางข้อเปรียบเทียบบางประการ.....	33
ตารางที่ 3	ตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์.....	49
ตารางที่ 4	แสดงสถานภาพแรงงานประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2556 - 2562	58
ตารางที่ 5	จำนวนและร้อยละของประชากรที่ว่างงาน พ.ศ. 2558 – 2562	67
ตารางที่ 6	การขยายตัวของเศรษฐกิจไทย รายไตรมาส Gross Domestic Product, chain volume measures [reference year = 2022] (original Y-o-Y Growth Rate) พ.ศ. 2561-2563	72
ตารางที่ 7	การเปลี่ยนแปลงของจำนวนแรงงานจากผลกระทบ COVID-19 ในภาพรวม (ล้านคน) 73	
ตารางที่ 8	จำนวนแรงงานว่างงาน รายไตรมาส ปี 2561-2563 (พันคน)	74
ตารางที่ 9	การเปลี่ยนแปลงของจำนวนแรงงานจากผลกระทบ COVID-19 ในภาคเกษตรกรรม (ล้านคน)	75
ตารางที่ 10	การเปลี่ยนแปลงของจำนวนแรงงานจากผลกระทบ COVID-19 ในภาคอุตสาหกรรม (ล้านคน)	76
ตารางที่ 11	การเปลี่ยนแปลงของจำนวนแรงงานจากผลกระทบ COVID-19 ในภาคบริการ (ล้านคน)..	77
ตารางที่ 12	ผลกระทบต่อแรงงาน : ไม่ได้ทำงาน ทำงานแต่มีงานประจำ (ล้านคน).....	78
ตารางที่ 13	ผลกระทบต่อแรงงาน : ทำงาน 1-19 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ (ล้านคน).....	79
ตารางที่ 14	ผลกระทบต่อแรงงาน : ทำงาน 20-39 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ (ล้านคน)	80
ตารางที่ 15	ผลกระทบต่อแรงงาน : ทำงานตั้งแต่ 40 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ขึ้นไป (ล้านคน)	81
ตารางที่ 16	ผลสรุปข้อมูลพื้นฐานของตัวแปรต่าง ๆ ที่ใช้ในการวิเคราะห์	87
ตารางที่ 17	ผลการวิเคราะห์ปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการว่างงานในประเทศ.....	89
ตารางที่ 18	อธิบายถึงตัวแปรทั้งหมด 18 ตัวที่วิเคราะห์แล้วเป็นผล	98

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 แสดงอัตราการว่างงานปี 2554-2560 ของประเทศไทย	3
ภาพที่ 2 เส้นโค้งฟิลลิปส์ (Phillips curve).....	13
ภาพที่ 3 เส้น Phillips curve ในระยะสั้น	14
ภาพที่ 4 เส้น Phillips curve ในระยะยาว.....	15
ภาพที่ 5 แสดงให้เห็นว่า PC ในระยะยาวเป็นเส้นตั้งฉาก	16
ภาพที่ 6 วงจรกระแสการหมุนเวียนของผลิตภัณฑ์ รายได้ และรายจ่าย	19
ภาพที่ 7 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	46
ภาพที่ 8 สถิติจำนวนผู้ว่างงานและอัตราการว่างงานของประเทศไทย.....	55
ภาพที่ 9 ผู้ว่างงานจำแนกตามระดับการศึกษา (ร้อยละ).....	55
ภาพที่ 10 สถิติจำนวนแรงงาน (แกนซ้าย) และจำนวนผู้ว่างงาน (แกนขวา).....	56
ภาพที่ 11 จำนวนผู้ว่างงานและอัตราการว่างงาน ปี พ.ศ. 2553 - 2562	57
ภาพที่ 12 การว่างงานตามฤดูกาล	61
ภาพที่ 13 จำนวนผู้ปฏิบัติงานทำจำแนกตามหมวดอาชีพ ปี 2553 – 2557	62
ภาพที่ 14 จำนวนผู้ว่างงานและเสมือนว่างงาน (หน่วย: คน).....	63
ภาพที่ 15 อัตราการจ้างงานแบบไม่เต็มเวลาปี 2557 - 2563.....	64
ภาพที่ 16 ผู้ขอรับประโยชน์ทดแทนกรณีว่างงาน ปี2562 และปี 2563	65
ภาพที่ 17 จำนวนผู้ขอรับประโยชน์ทดแทนกรณีว่างงาน จำแนกตามสาเหตุการออกจากงาน ปี 2563.....	65
ภาพที่ 18 อัตราการว่างงาน จำแนกตามตามระดับการศึกษาปี 2557 - 2563	67
ภาพที่ 19 อัตราการว่างงานของประชากรปี 2554 - ปี 2561	68
ภาพที่ 20 จำนวนผู้ว่างงานจำแนกตามภาค ในปี พ.ศ. 2553 - ปี พ.ศ 2562	69

ภาพที่ 21 จำนวนผู้ว่างงาน ปี 2553 – 2562..... 70

ภาพที่ 22 จำนวนผู้ประกันตนตามมาตรา 33 เทียบกับกำลังแรงงาน และผู้มีงานทำ ไม่รวมข้าราชการ. 85

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

การเกิดวิกฤติเศรษฐกิจ เป็นสาเหตุสำคัญอย่างหนึ่งที่ทำให้เกิดการว่างงาน เนื่องจากวิกฤติเศรษฐกิจส่งผลให้อุปสงค์มวลรวมภายในประเทศลดลง การลงทุนทั้งภายในประเทศและการลงทุนจากต่างประเทศลดลง ผู้ผลิตจึงต้องลดการผลิตลง ทำให้การจ้างงานลดลงและยังส่งผลทำให้เกิดปัญหาการว่างงานตามมาในภายหลัง ปัญหาการว่างงาน ถือได้ว่าเป็นปัญหาพื้นฐานทางด้านเศรษฐกิจของทุกประเทศที่ประสบปัญหา ซึ่งสาเหตุหลักๆ ของการว่างงานนั้นยกตัวอย่างเช่น การว่างงานตามฤดูกาล การว่างงานแอบแฝง การว่างงานที่มาจากเทคโนโลยีเข้ามาใช้ หรือแม้กระทั่งการว่างงานที่มาจากโครงสร้างทางเศรษฐกิจที่ไม่เอื้ออำนวย ถ้าหากการว่างงานเกิดขึ้นเป็นจำนวนมากถือได้ว่าเป็นปัญหาที่สำคัญทางเศรษฐกิจ เนื่องจากปัญหาดังกล่าวนั้นมีความเกี่ยวข้องกับการดำรงชีพของประชาชน ซึ่งถือได้ว่าเป็นปัญหาที่เปราะบาง และนอกจากนี้ยังมีการว่างงานในลักษณะชั่วคราว (Frictional - unemployment) แต่ไม่เป็นปัญหามากนักเพราะเป็นการว่างงานที่อยู่ในช่วงของการสำรวจหรือรองานอยู่พอดี ดังนั้นเราอาจพิจารณาปัญหาการว่างงาน และการจ้างงานไม่เพียงพอในประเทศไทยใน 3 ด้านที่เกี่ยวข้องกัน ดังนี้

1. การขาดโอกาสการทำงาน ทั้งผู้ว่างงาน และผู้ทำงานต่ำกว่าระดับ
2. การขาดแหล่งรายได้ที่มั่นคงอย่างเพียงพอ สำหรับความจำเป็นพื้นฐานของทั้งผู้ทำงาน และคนในครอบครัวของเขา
3. แรงงานที่ไม่ถูกใช้ (Unutilized) หรือถูกใช้ไม่เต็มที่ (Underutilized) ทั้งที่เป็นทรัพยากรการผลิตที่มีศักยภาพนั้น ควรได้ถูกนำมาใช้ให้เต็มที่

ฉะนั้น ปัญหาที่แท้จริงจึงไม่ใช่ประเด็นของความจำเป็นที่ต้องสร้างงานเต็มที่เท่านั้นแต่ยังรวมถึงความมั่นคงในการทำงาน และการมีรายได้ได้อย่างเพียงพอสำหรับคุณภาพชีวิต และมาตรฐานการครองชีพอย่างสมเหตุสมผลอีกด้วย

ตารางที่ 1 จำนวนประชากร กำลังแรงงานรวม ผู้มีงานทำ และผู้ว่างงาน ปี 2554 – 2560

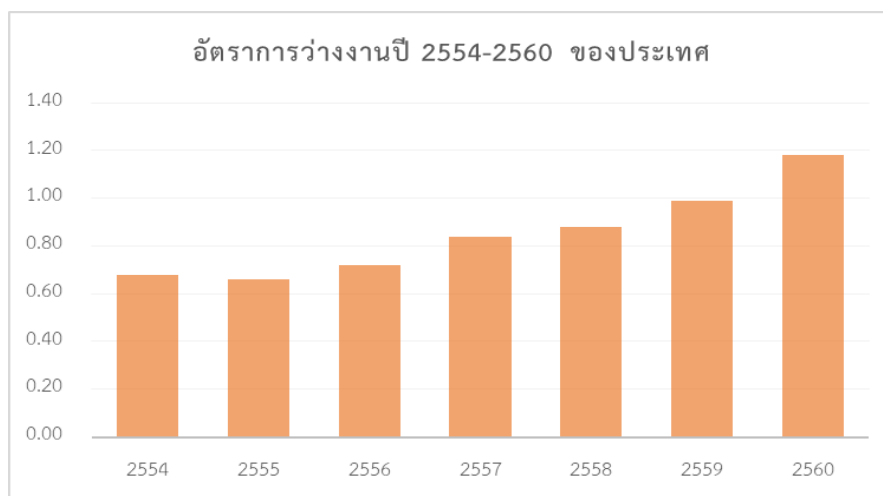
ปี พ.ศ.	ประชากรรวม (อายุ 15 ปีขึ้นไป)	กำลังแรงงานรวม	ผู้มีงานทำ	ผู้ว่างงาน	อัตราการ ว่างงาน
2554	54,003.96	38,921.50	38,464.66	264.34	0.68
2555	54,514.03	39,408.99	38,941.10	259.09	0.66
2556	55,024.16	39,383.78	38,906.88	283.52	0.72
2557	54,843.08	38,576.23	38,077.43	322.68	0.84
2558	55,238.46	38,548.23	38,016.17	340.56	0.88
2559	55,610.14	38,266.59	37,692.65	377.46	0.99
2560	55,957.27	38,099.81	37,458.25	450.67	1.18

หมายเหตุ จำนวนประชากร กำลังแรงงานรวม ผู้มีงานทำ ผู้ว่างงาน (พันคน)

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2560)

จากตารางที่ 1 สำนักงานสถิติแห่งชาติรายงานอัตราการว่างงานไตรมาส 1 ปี 2560 มีคนว่างงาน 463,319 คน หรือร้อยละ 1.21 ของกำลังแรงงาน 38.21 ล้านคน ถ้านำตัวเลขว่างงานปี 2560 เทียบกับไตรมาส 1 ปี 2557 จะพบสิ่งเหมือนกัน คืออัตราการว่างงานสูงสุดเมื่อแรงงานมีอายุ 35-39 ปี ทั้งในปี 2557 และปี 2560 โดยปี 2560 มีจำนวนคนว่างงาน 463,379 คน สูงกว่าไตรมาสเดียวกันปี 2557 ซึ่งมี 341,117 คน หรือเพิ่ม 122,162 คน ถ้าพิจารณาให้ลึกลงไปอีก พบว่าอัตราการว่างงานในช่วงอายุ 15-39 ปีของไตรมาส 1 ปี 2560 สูงกว่าไตรมาสเดียวกันของปี 2557 ในทุกกลุ่มอายุและถ้าดูอัตราการว่างงานจากทุกช่วงอายุจะพบว่า ปี 2560 สูงกว่าปี 2557 เกือบทุกช่วงอายุ อัตราและจำนวนการว่างงานในปี 2560 ที่สูงกว่าปี 2557

ภาพที่ 1 แสดงอัตราการว่างงานปี 2554-2560 ของประเทศไทย

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย (2562)

จากภาพที่ 1 พบว่าจำนวนอัตราการว่างงานในประเทศไทยมีการว่างงานที่เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จนถึงปี 2560 ก็ยังเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เป็นผลมาจากความสามารถในการดูดซับแรงงาน (ทั้งเก่าและใหม่) ในตลาดแรงงาน อันเนื่องมาจากความพยายามในการกระตุ้นเศรษฐกิจให้พ้นจากความตกต่ำ อาจจะยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เมื่อเทียบกับตัวเลขของธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งเอเชีย (ADB) ประมาณการการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) ของประเทศไทยในปี 2560 ต่ำกว่าทุกประเทศในอาเซียน

ในปัจจุบันนี้ประเทศไทย พยายามที่จะพัฒนาระบบเศรษฐกิจให้เจริญเติบโตขึ้น และดำเนินไปอย่างราบรื่น โดยการแสวงหาแนวทางและการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายทางเศรษฐกิจที่สำคัญกล่าวคือ ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ การจ้างงานสูงขึ้นความเสมอภาคทางเศรษฐกิจและ การรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ (ทั้งด้านการรักษาเสถียรภาพของระดับราคาสินค้าทั่วไป การรักษาเสถียรภาพของดุลการชำระเงินและอัตราแลกเปลี่ยน) เป้าหมายทางเศรษฐกิจนี้มี ความสอดคล้องกัน เมื่อบรรลุถึงเป้าหมายหนึ่งแล้ว ก็สามารถบรรลุเป้าหมายอื่น ๆ ได้ เช่น การส่งเสริมให้แรงงานมีงานทำ เพื่อลดปัญหาการว่างงาน ยกตัวอย่าง เช่น เศรษฐกิจตั้งแต่ปี 2555 เป็นต้นมา การว่างงานมีจำนวนมาก (จากตารางที่ 1) จะเห็นว่าช่วงนี้มีจำนวนผู้ว่างงานจำนวนมากโดยปี 2555 มีอัตราการว่างงานอยู่ 0.66 เท่า และในปี 2556 มีอัตราการว่างงานอยู่ 0.72 เท่า ซึ่งเพิ่มขึ้นมาจากปี 2555 อยู่ 0.06 เท่า เป็นต้น ซึ่งเกิดจากการที่บริษัทเลิกจ้าง เนื่องจากเกิดวิกฤติเศรษฐกิจที่ซบเซาในขณะนั้น การสั่งปิดบริษัทเงินทุน ตลอดจนการลดพนักงานทั้งธนาคาร

และ บริษัทเอกชนอื่น ๆ และนอกจากนั้น นายจ้างบางรายถือโอกาสนี้ในการเลิกจ้างผู้ที่ได้รับเงินเดือนสูง และผู้สูงอายุ โดยอ้างถึงภาวะเศรษฐกิจ

เป้าหมายการจ้างงานจึงสอดคล้องกับเป้าหมายการเพิ่มขึ้นของผลิตภัณฑ์มวลรวม (Gross Domestic Product : GDP) แต่เป้าหมายทางเศรษฐกิจก็อาจมีความขัดแย้งกันเองได้เช่น ในขณะที่ประเทศบรรลุเป้าหมายการเพิ่มขึ้นของการจ้างงานจนถึงระดับการจ้างงานเต็มที่ ประชาชนส่วนใหญ่มีงานทำและ มีรายได้สูง ทำให้มีการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคเพิ่มขึ้น จะกระตุ้นให้ผู้ผลิตแข่งขันลงทุนมากขึ้นเป็นผลทำให้ต้องการใช้จ่ายสูงกว่าผลิตภัณฑ์ประชาชาติที่ผลิตขึ้นได้ทำให้ระดับราคาสินค้าทั่วไปสูงขึ้น เกิดปัญหาเงินเฟ้อ ซึ่งแสดงถึงความไม่มีเสถียรภาพทางเศรษฐกิจในประเทศ เนื่องจากมีความ สอดคล้องและความขัดแย้งของเป้าหมายทางเศรษฐกิจ จึงไม่สามารถดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าหมายทุกอย่างได้ ดังนั้น จะต้องจัดลำดับความสำคัญของเป้าหมายที่วางไว้ แต่ถ้าหากภาคการผลิตไม่สามารถรองรับแรงงานได้ เนื่องจากปัจจัยทางเศรษฐกิจต่าง ๆ เช่น ภาวะเงินดิ่งตัว เงินเฟ้อที่เกิดจากการที่ต้นทุนการผลิตสูงขึ้นการลงทุนลดลง เศรษฐกิจซบเซาทำให้เกิดการว่างงานเพิ่มขึ้น ดังเช่นช่วงวิกฤติเศรษฐกิจเมื่อปี 2540 นั้น ถ้าหากไม่มีวิธีการชะลอหรือบรรเทาการเพิ่มขึ้นของการว่างงานได้ส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

ดังนั้นปัญหาใหญ่ของประเทศที่กำลังพัฒนาก็คือ จะทำอย่างไรจึงจะสามารถสร้างงานให้แก่คนเหล่านี้ได้อย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน แต่สำหรับประเทศที่พัฒนาไปได้ในระดับสูงแล้วก็มักจะประสบปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำ จึงทำให้การลงทุนหยุดชะงักตัวลง แรงงานถูกปลดออกจากงานชั่วคราวซึ่งทำให้ขาดความมั่นคงในรายได้และยังทำให้ระดับการครองชีพลดลงซึ่งปัญหาของประเทศที่พัฒนาไปได้ในระดับสูงแล้วคือจะทำอย่างไรที่จะช่วยรักษาการจ้างงานอย่างเต็มที่ให้กับแรงงานของตนไว้ตลอดไปได้

ในการศึกษาครั้งนี้ จึงแสดงถึงปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการว่างงานของประเทศไทย อีกทั้งยังวิเคราะห์สภาพปัญหาการว่างงานในประเทศไทย และปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการว่างงาน เพื่อให้ทราบถึงแนวทางหรือวิธีการแก้ไขปัญหาการว่างงานเพื่อให้เกิดเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ และสามารถหาแนวในการพัฒนาเศรษฐกิจ (Economic Development) ที่ดีขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์สภาพปัญหาการว่างงานในประเทศไทย
2. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการว่างงานในประเทศไทย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นแนวทางและประโยชน์กับผู้ที่กำหนดนโยบายทั้งภาครัฐและภาคเอกชนเพื่อนำไปใช้ในการพิจารณา ปรับปรุงนโยบายทางเศรษฐกิจ
2. ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์สามารถให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้ที่เกี่ยวข้องที่สนใจนั้นนำข้อมูลที่ได้มาเป็นแนวทางในการศึกษาและพัฒนาให้สอดคล้องตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา

ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้ มุ่งศึกษาถึงวิเคราะห์สภาพปัญหาการว่างงานของประเทศไทย ในรูปแบบเชิงพรรณานำข้อมูลทางออนไลน์ ประกอบกับการวิเคราะห์ และการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อ การว่างงานในประเทศไทย โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิจากฐานข้อมูล จปฐ/กชช.2ค (ข้อมูลสำมะโนประชากร) ในระดับอำเภอ ของเว็บไซต์ศูนย์ข้อมูลเพื่อพัฒนาชนบท กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย ซึ่งได้คัดข้อมูลตัวปัจจัยที่น่าสนใจมาโดยศึกษาผ่านสื่อออนไลน์ จากโปรแกรมรายงานหมู่บ้านชนบท ไทย ในปี พ.ศ. 2554 2556 และ 2558 รวมทั้งหมด 3 รอบปี และได้แบ่งกลุ่มข้อมูลออกมา ดังนี้ 1.ปัจจัยทางด้านสภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ 2.ปัจจัยทางด้านสุขภาพและอนามัย 3. ปัจจัยทางด้าน ความรู้และการศึกษา 4.การมีส่วนร่วมและความเข้มแข็งของชุมชน

นิยามศัพท์

1. การพัฒนาเศรษฐกิจ (Economic Development) หมายถึง ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และการเปลี่ยนแปลงหรือปรับปรุงโครงสร้างของระบบเศรษฐกิจ ตลอดจนจนถึงระบบ การเมือง สังคม บริการ และการศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับการพัฒนาที่ส่งผลทำให้สวัสดิการของ ประชาชนดีขึ้น ดังนั้นการพัฒนาเศรษฐกิจมุ่งที่จะเพิ่มความอยู่ดีกินดีของประชาชน หรือมุ่งที่จะทำให้ รายได้ที่แท้จริงเฉลี่ยต่อบุคคลเพิ่มขึ้นในระยะยาว
2. อัตราการว่างงาน (Unemployment rate) หมายถึง สัดส่วนของกำลังแรงงานที่ไม่มี งานทำ (unemployed civilian workforce) ซึ่งกำลังแรงงานในที่นี้ หมายถึงผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 16 ปี ขึ้นไป

3. ภาวะเงินตึงตัว (Tight Money) หมายถึง เป็นภาวะการณ์ที่ปริมาณเงินที่หมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจไม่เพียงพอกับความต้องการในการใช้เงิน หรือเป็นภาวะการณ์ที่อุปสงค์ของเงินมีมากกว่าอุปทานของเงิน ทำให้การหาเงินทุนเพื่อนำมาลงทุน หรือใช้จ่ายหมุนเวียนมีความยากลำบากขึ้น และเสียดค่าใช้จ่ายสูงขึ้น

4. การจ้างงานเต็มอัตรา (Full employment) หมายถึง เป้าหมายที่ต้องการให้มีงานสำหรับทุกคนที่มีความต้องการทำงาน และสามารถทำงานได้ ไม่มีการว่างงานโดยไม่สมัครใจเกิดขึ้นในระบบเศรษฐกิจ

5. กชช2ค หมายถึง ข้อมูลระดับหมู่บ้านที่แสดงสภาพทั่วไปของหมู่บ้าน สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ ระดับการศึกษา การมีส่วนร่วมและความเข้มแข็งของชุมชน สุขภาพและอนามัย สภาพแรงงาน และยาเสพติด ซึ่งดำเนินการจัดเก็บทุกหมู่บ้านในเขตชนบทเป็นประจำทุก 2 ปี ทำให้ทราบว่าประชาชนในหมู่บ้านต่าง ๆ มีคุณภาพชีวิตและสภาพความเป็นอยู่ในด้านต่าง ๆ เป็นอย่างไร แต่ละหมู่บ้านมีปัญหาในเรื่องใดบ้าง

6. โครงสร้างทางเศรษฐกิจ หมายถึง ส่วนประกอบที่สำคัญทางเศรษฐกิจ แบบได้ 3 ส่วนคือ 1.โครงสร้างการผลิต คือ การผลิตสินค้าและบริการจำแนกตามโครงสร้างการผลิตโดยใช้บัญชีผลิตภัณฑ์ในประเทศเบื้องต้น 2.โครงสร้างตลาดสินค้าและบริการ แบ่งได้ 2 ตลาด คือ ตลาดภายในประเทศ และตลาดภายนอกประเทศ 3.โครงสร้างของปัจจัยการผลิตและการจำแนกแจกจ่ายผลผลิต

บทที่ 2

ทฤษฎี การตรวจเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการทำงานของประเทศไทย ได้มีการศึกษาถึงแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการศึกษาการวิจัย ประกอบด้วยเนื้อหา ดังนี้ต่อไปนี้

1. แนวคิดทฤษฎี
2. แนวคิดเกี่ยวกับการวิเคราะห์ข้อมูล
3. วิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดทฤษฎี

1. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการว่างงาน

ในเรื่องของผู้ที่มีงานทำกับผู้ว่างงาน อาจมีการเข้าใจผิดกันได้ว่ามีการแบ่งแยกเป็น 2 กลุ่ม ออกจากกันโดยเด็ดขาด คือคนที่ทำงานก็ทำงานไป ส่วนคนที่ไม่ได้ทำงานก็กลายเป็นแรงงานส่วนเกิน เกาะกลุ่มอยู่ในตลาดแรงงานตลอดไป ซึ่งในความเป็นจริงไม่ได้เป็นเช่นนั้น เราจะสังเกตได้ว่าในแต่ละเดือนจะมีบุคคลจำนวนมากต้องออกจากงาน และอีกจำนวนหนึ่งก็หางานใหม่ทำดังนั้นจึงมีการเคลื่อนไหวไปมาระหว่างกลุ่มคนที่เรียกว่าเป็นบุคคลที่มีงานทำ และกลุ่มคนที่ว่างงานอยู่ตลอดเวลา นอกจากนั้นยังมีการเคลื่อนไหวเข้า ๆ ออก ๆ ของบุคคลในกำลังแรงงานอีกด้วย

ทฤษฎีที่สำคัญและนิยมใช้สำหรับการอธิบายภาวะการมีงานทำ และการว่างงานในทาง เศรษฐศาสตร์มี 3 ทฤษฎี (สุรักษ์ บุนนาค และวันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน, 2520)

1. ทฤษฎีการว่างงานของสำนักคลาสสิก (The classical Theory of Employment) ทฤษฎีนี้ให้ความสนใจเรื่องการมีงานทำเต็มที่ (Full Employment) ซึ่งโดยความหมายคือภาวะการ นำปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ในขณะนั้นมาใช้ในกระบวนการผลิตอย่างมีประสิทธิภาพ เฉพาะอย่างยิ่งคนที่ สามารถทำงานได้จะมีงานทำทุกคน และยินดีทำงาน ณ อัตราค่าจ้างขณะนั้น สมมุติฐานสำคัญของ ทฤษฎีนี้ คือ ในขณะหนึ่งขณะใดระบบเศรษฐกิจจะอยู่ในภาวะสมดุล ณ ระดับที่มีการจ้างแรงงาน เต็มที่เสมอ การว่างงานอาจเกิดขึ้นได้แต่เพียงชั่วคราวและสามารถแก้ไขได้เอง โดยไม่จำเป็นต้อง ดำเนินนโยบายแต่อย่างใด

2. ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์มหภาคของสำนักเคนส์ (John Maynard Keynes) ทฤษฎีนี้ได้รับการยอมรับมากกว่าทฤษฎีแรก เพราะสามารถใช้ในระบบเศรษฐกิจที่มีการจ้างงานเต็มที่ และที่มีการว่างงาน ความเชื่อที่สำคัญของทฤษฎีนี้เชื่อว่าการจ้างงานเต็มที่เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้ยากต้องอาศัย

นโยบายที่เหมาะสมช่วย จึงจะทำให้เกิดการจ้างงานเต็มที่ โดยทั่วไปแล้วเศรษฐกิจมักจะอยู่ต่ำกว่าระดับที่มีการจ้างงานเต็มที่ สมมุติฐานของทฤษฎีนี้อยู่ที่ว่า การว่างงานเกิดขึ้นได้เสมอ ถ้าไม่แก้ด้วยนโยบายแล้วระบบเศรษฐกิจอาจอยู่ในภาวะการจ้างงานไม่เต็มที่เรื่อยไปก็ได้

3. ทฤษฎีการแสวงหางานทำ (Job Search) นักเศรษฐศาสตร์สำนักนีโอคลาสสิก (Neoclassical school) เช่น ฟรีดแมน (Friedman) และเฟลปส์ (Phelps) ได้เสนอแนวคิดเรื่องการว่างงาน โดยเชื่อว่าในระบบเศรษฐกิจจะมีอัตราการว่างงานตามธรรมชาติอยู่อัตราหนึ่ง ซึ่งถูกกำหนดโดยความผิดพลาดของตลาดแรงงาน (หรือการว่างงานผิด) และการว่างงานเพราะโครงสร้างเศรษฐกิจ การดำเนินนโยบายบริหารอุปสงค์มวลรวมแบบขยายตัว อาจมีผลช่วยลดอัตราการว่างงาน ลงต่ำกว่าอัตราตามธรรมชาติเฉพาะในระยะสั้นเท่านั้น แต่ในระยะยาวเมื่อคนงานมีประสบการณ์เกี่ยวกับผลการดำเนินนโยบายการเงินการคลังแบบขยายตัว คนงานจะสามารถปรับปรุงพฤติกรรมเสนอขายแรงงานของตนอย่างถูกต้อง ทำให้อัตราการว่างงานกลับเข้าสู่อัตราธรรมชาติอย่างเดิม ดังนั้น ตามแนวคิดนี้การไม่มีงานทำ (Non – employment) จะมี 3 ประการ คือ

3.1 การไม่มีงานทำ เพราะผลแห่งการตัดสินใจของครัวเรือนที่ไม่ต้องการให้สมาชิกบางคนทำงานในตลาด

3.2 การว่างงานในรูปของการลงทุนแสวงหางานทำ

3.3 การว่างงานเพราะความบกพร่องในตลาดแรงงาน

นักเศรษฐศาสตร์สำนักนีโอคลาสสิก จึงนำเอาทฤษฎีการแสวงหางานทำมาอธิบาย อัตราการว่างงานตามธรรมชาติ ทฤษฎีนี้อธิบายว่าการที่คนงานต้องแสวงหางานทำและนายจ้างต้องแสวงหาลูกจ้างที่ดีเพราะเหตุผล 2 ประการคือ

1. งานแต่ละอย่างในตลาดแรงงานแตกต่างกันมากเช่น งานบางอย่างต้องใช้สติ ปัญญา บางอย่างต้องใช้ฝีมือ บางอย่างต้องใช้กำลัง เป็นต้น คนงานก็ล้วนแตกต่างกันในหลายๆ ด้านแต่คนงานมักไม่มีข้อมูลเกี่ยวกับงานที่ตนต้องการทำว่ามีอยู่ที่ไหน เงื่อนไขการจ้างเป็นอย่างไร ฉะนั้นเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลประกอบการตัดสินใจเลือก คนงานจึงต้องยอมสละเวลา (คือยอมว่างงาน) และรายได้เพื่อหางานทำ

2. เนื่องจากการหางานทำและการคัดเลือกคนงานย่อมมีค่าใช้จ่ายสูง ค่าใช้จ่ายเหล่านี้เป็นค่าใช้จ่ายที่จมหายไปไม่มีวันได้คืนมา (Sunk cost) ดังนั้น ถ้าคนงานต้องการยึดงานใดเป็นอาชีพนาน ๆ เขาย่อมต้องลงทุนแสวงหางานค่อนข้างนาน จนกว่าจะแน่ใจว่าได้งานดี มิฉะนั้น จะเสียค่าใช้จ่ายไปโดยไม่คุ้ม

ทฤษฎีการแสวงหางานทำอธิบายการเข้าสู่ตลาดแรงงานในรูปของการมีงานทำ โอกาสที่จะได้ทำงานและการว่างงาน อันเนื่องมาจากการเตรียมตัวและการมีทักษะในการหางานทำของหน่วยแรงงาน และอธิบายถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีงานทำและทักษะในการหางาน ได้แก่

การรับข่าวสารแรงงาน โอกาสมีงานทำ ทฤษฎีนี้มีแนวคิดที่ว่าในสภาพที่ตลาดแรงงานมีการให้ข่าวสาร ข้อมูลน้อย ทั้งนายจ้างและแรงงานขาดความรู้เกี่ยวกับโอกาสของการจ้างงานในตลาดแรงงาน ผู้ที่หางานทำมักจะหลีกเลี่ยงงานแรกที่ได้รับการเสนอเนื่องจากขาดข้อมูลเปรียบเทียบ จึงมักใช้เวลาหางานอื่นและข้อมูลอื่นประกอบ การใช้เวลาเพื่อจะหางานทำนี้จึงนับเป็นการลงทุน อย่างหนึ่งของผู้หางานทำ ในกรณีนี้การว่างงานจะเกิดขึ้นเพราะปัญหาการขาดประสิทธิภาพของตลาดแรงงาน ในการให้ข่าวสารข้อมูลที่ชัดเจนและกว้างขวางพอที่จะทำให้ผู้หางานและผู้จ้างงาน พบกันในเวลาที่รวดเร็วยิ่งขึ้น

ข้อสรุปของทฤษฎีนี้คือการว่างงานไม่ได้เกิดจากปัญหาความไม่สมัครใจเพียงอย่างเดียว และอาจเป็นไปได้ที่การว่างงานเป็นจำนวนมากเป็นการว่างงานชั่วคราว และเป็นไปโดยสมัครใจ เพราะใช้เวลาว่างหางานทำถือเป็นการลงทุนเพื่อผลในอนาคต และปัจจัยที่สำคัญที่จะมีผลต่อการตัดสินใจเข้าสู่ตลาดแรงงานก็คือ ระบบข่าวสารแรงงานที่ได้รับ อัตราค่าจ้างที่พอใจทักษะในการทำงานและฐานะทางเศรษฐกิจ

นอกจากนี้ ยังมีทฤษฎีอื่น ๆ ที่น่าสนใจอีก เช่น ทฤษฎีดีมานด์ และซัพพลายของแรงงาน (Theory of Demand for and Supply of Labor) เป็นทฤษฎีที่กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนผลผลิตและปัจจัยที่เป็นแรงงาน ซึ่งมีความสัมพันธ์โดยตรงต่อกัน คือ จำนวนผลผลิตเปลี่ยนแปลงตามระดับการจ้างงาน ส่วนอีกทฤษฎีหนึ่งคือ Theory of Aggregate Demand โดยเนื้อหาที่สำคัญกล่าวถึงการว่างงานโดยไม่สมัครใจ เป็นการวางแผนโดยไม่ได้มีสาเหตุมาจากดี-มานด์ต่อแรงงานที่มีไม่มากพอเท่านั้น แต่ยังมีสาเหตุมาจากดีมานด์รวม (aggregate demand) ที่มีไม่มากพอด้วยหรือมีผลผลิตมากเกินไป (Over Production)

สาเหตุการว่างงาน

การว่างงานที่พบในแต่ละยุคสมัยมีความแตกต่างกัน อันเกิดจากความเปลี่ยนแปลงของสภาพเศรษฐกิจ สังคม และตลาดแรงงาน สำหรับสาเหตุการว่างงานที่สำคัญ ๆ อาจจำแนกได้ 2 ประการ คือ (Katharine Hooper Briar อังโน (สุรางค์รัตน์ วศินารมณ และภาวนา พัฒนศรี, 2538: 11-14)

สาเหตุการว่างงานที่เกิดจากปัจจัยภายนอก

1. ปริมาณกำลังแรงงาน ซึ่งเพิ่มขึ้นอย่างไม่ได้สัดส่วนกับความต้องการกำลังแรงงานของตลาดแรงงาน
2. ความต้องการของตลาดแรงงาน ภาวะความต้องการของตลาดแรงงานที่มีต่อ สาขาอาชีพ

3. ระบบการศึกษา การปรับปรุงหลักสูตรการศึกษา ระบบการเรียนการสอน รวมทั้งการเปลี่ยนทัศนคติของประชาชนทั่วไปในเรื่องการศึกษา
4. การส่งเสริมการลงทุน การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ ภาวะเศรษฐกิจในยุคโลกาภิวัตน์ มีผลต่อการเปิดโอกาสให้บริษัทข้ามชาติเข้ามาลงทุน ซึ่งมีผลต่อการเพิ่มอัตราการจ้างงาน
5. ภัยแล้งซึ่งเกิดจากธรรมชาติ มีผลต่อการเคลื่อนย้ายแรงงานจากภาคเกษตรไปสู่ภาคอุตสาหกรรมก่อให้เกิดการว่างงานในช่วงการหางานทำ
6. แนวโน้มการปลดคนงาน เนื่องมาจากการนำเทคโนโลยีที่สูงขึ้นมาใช้ในระบบการผลิต โดยใช้เครื่องจักรแทนแรงงานคน
7. ภาวะการแข่งขันทั้งในระดับโลกและประเทศ การที่สถานประกอบการต่าง ๆ พยายามที่จะลดปัญหาการขาดแคลนแรงงานด้วยการลงทุนเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์
8. ภาวะค่าครองชีพที่สูงมากขึ้น มีผลทำให้ผู้ที่มีรายได้ไม่พอเพียงต้องขวนขวายหา งานใหม่ทำให้เกิด “ภาวะการว่างงานชั่วคราว” ขึ้น
9. งานที่ขาดเสถียรภาพจากการที่ภาวะทางเศรษฐกิจเปลี่ยนแปลงจากอุตสาหกรรมการผลิตไปสู่ฐานในการบริการนั้น งานที่ทำมักขาดความมั่นคงเนื่องจากการย้ายฐานการผลิตไปสู่ที่ ๆ มีการลงทุนต่ำ

สาเหตุการว่างงานที่เกิดจากปัจจัยภายใน

สำหรับปัจจัยภายในที่เป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดภาวะว่างงานนั้น ส่วนใหญ่เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องเหตุผลเฉพาะตัวบุคคล คือ

1. การจงใจหรืออาจเรียกว่าว่างงานโดยสมัครใจ (Voluntary Unemployment) คือ ผู้ที่ประสงค์จะทำงานแต่จงใจเป็นผู้ว่างงาน เพราะไม่ปรารถนาที่จะทำ เนื่องจากไม่พอใจใน ค่าจ้างและสภาพการทำงาน (สมศักดิ์ สามัคคีธรรม, 2538: 203)
2. ความบกพร่องในการปรับตัวให้เข้ากับงานที่ทำ มีผลมาจากการที่บุคคลมีความผิดปกติทางจิตใจ มีความบกพร่องทางร่างกาย ความบกพร่องทางสังคมของบุคคล
3. เพศ ลักษณะงานบางอย่างก่อให้เกิดการเลือกปฏิบัติต่อผู้สมควรเข้าทำงานรวมทั้งภาวะการเบียดเบียนทางเพศ
4. ความพิการ กลุ่มคนพิการมักจะได้รับพิจารณาเป็นอันดับสุดท้าย หรืออาจไม่ได้รับการพิจารณา ถ้าสังคมนั้นขาดกฎหมายรองรับที่จะให้ความคุ้มครองคนพิการในด้านการประกอบอาชีพ

5. อายุ เด็กและเยาวชนอาจไม่ได้รับการจ้างให้ทำงานทั้งในแง่คุณภาพการศึกษาและเงื่อนไขอื่น ๆ ทางกฎหมายที่ห้ามมิให้กลุ่มดังกล่าว ทำงานบางประเภท โดยเฉพาะงานที่เกี่ยวข้องกับเครื่องจักรขณะทำงาน งานอันตรายตามที่กฎหมายกำหนด เป็นต้น

6. ผู้ที่มีโรคภัยแรง เช่น โรคเอ็ดส์มักถูกเลิกจ้าง ฉะนั้น การที่พบว่ามิได้มีผู้ติดเชื้อและผู้ที่เป็นพาหะนำเชื้อเอ็ดส์ จึงถือได้ว่าโรคนั้นมีผลต่อการว่างงานได้ด้วยเช่นกัน

7. การเลิกงาน การที่บุคคลบางกลุ่มเลิกงาน โดยขาดการประเมินความสามารถของตนเองย่อมทำให้เสียโอกาสในการมีงานทำ

8. ผู้ที่มีฐานะยากจน เป็นกลุ่มที่เสี่ยงต่อการมีโอกาสในการมีงานทำ เพราะมีข้อจำกัดหลายด้าน ทั้งในด้านการศึกษา และการเข้าถึงบริการจัดหางาน และตามข้อเท็จจริงกลุ่มนี้ เป็นกลุ่มที่ประสบกับภาวะการว่างงานที่นานกว่ากลุ่มอื่น

9. ระดับการศึกษา ทักษะคิดต่อการศึกษามีผลทำให้เกิดการว่างงานได้ ถ้าผู้ที่ได้รับการศึกษาในแต่ละระดับมีทัศนคติต่อ “งาน” ที่ต้องการทำในทางที่ไม่ถูกต้อง

10. ภูมิลำเนา ผู้ที่อยู่ในกำลังแรงงานเป็นจำนวนไม่น้อย ที่พยายามรอคอยงานอยู่ต่างถิ่น โดยมุ่งหวังว่าจะไม่กลับภูมิลำเนาในทางตรงกันข้าม บางส่วนกลับรอคอยงานที่สามารถจะกลับสู่ภูมิลำเนาได้ (สุรางค์รัตน์ วศิราภรณ์ และภาวนา พัฒนาศรี, 2538)

ประเภทการว่างงาน

การว่างงานเกิดขึ้นด้วยสาเหตุต่าง ๆ กันไป ประเภทการว่างงานที่มีการจำแนกไว้ จึงมีอยู่หลายอย่างด้วยกัน เช่น อาจแบ่งเป็นการว่างงานได้ 2 ประเภทหลัก ๆ คือ

1. การว่างงานโดยสมัครใจ กับการว่างงานโดยไม่สมัครใจ

2. การว่างงานโดยเปิดเผยกับการว่างงานที่ไม่เปิดเผย การว่างงานประเภทนี้ครอบคลุมการทำงานส่วนตัวและปัญหาการทำงานต่ำกว่าระดับด้วย นอกจากนี้ อาจแบ่งประเภทการว่างงานได้เป็น 6 ประเภท (สมศักดิ์ สามัคคีธรรม, 2538: 193)

1. การว่างงานเนื่องมาจากอุปสงค์มวลรวมมีไม่เพียงพอ (Deficient Demand Unemployment) เป็นการว่างงานที่เกิดขึ้นในช่วงเศรษฐกิจตกต่ำ สินค้าเหลือ/ล้นตลาด ทำให้นายทุนต้องลดการผลิตและปลดคนงานออก ก่อให้เกิดการว่างงานระยะสั้นที่เกิดจากวัฏจักรของเศรษฐกิจ (Cyclical Unemployment) กับการว่างงานระยะยาวที่เกิดจากผลความเจริญเติบโต ทางเศรษฐกิจไม่เพียงพอ (Growth - Gap Unemployment)

2. การว่างงานเพราะความฝืดของกลไกตลาดแรงงาน (Frictional Unemployment) คือ การว่างงานอันเนื่องมาจากบุคคลเปลี่ยนงานเดิม โดยกลุ่มนี้จะมีการกลับเข้าสู่ตลาดแรงงานงานใหม่ อีก ถือเป็นการว่างงานระยะสั้นซึ่งสามารถศึกษาได้จากอัตราการเข้าออกของสถานประกอบการ

3. การว่างงานเพราะโครงสร้าง (Structural Unemployment) เป็นการว่างงานที่เกิดขึ้นจากข้อเท็จจริงที่ว่า ตลาดแรงงานมีได้มีเพียงตลาดเดียว แต่ประกอบด้วยตลาดย่อย ๆ เป็นจำนวนมากจึงมีการเคลื่อนย้ายแรงงานจากตลาดแรงงานแห่งหนึ่งไปสู่อีกแห่งหนึ่ง จึงทำให้เกิดการว่างงานเพราะโครงสร้างขึ้น

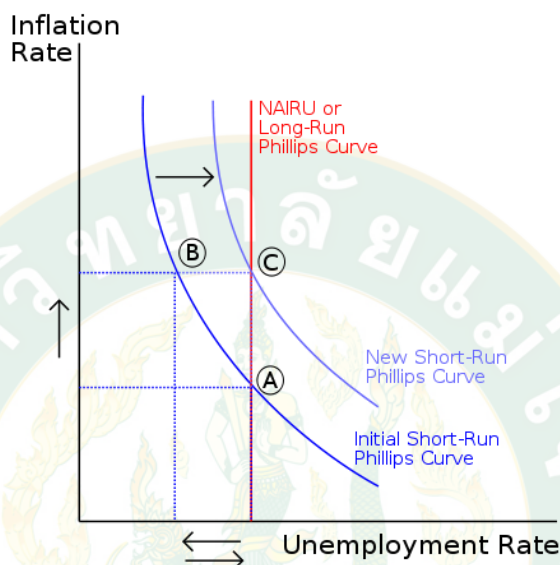
4. การว่างงานตามฤดูกาล (Seasonal Unemployment) ได้แก่ การว่างงานที่เกิดจากการรอกฤดูกาลเกษตร พบมากในการทำงานภาคเกษตรกรรม

5. การว่างงานแอบแฝง (Disguised Unemployment) หมายถึง สภาพที่มีแรงงานส่วนเกินทำให้ผลผลิตส่วนเพิ่มของแรงงาน (Marginal Product of Labour) อยู่ในระดับที่ใกล้เคียงกับศูนย์หรือเท่ากับอัตราค่าจ้างพอเพียงชีพ ดังนั้นในสาขาเศรษฐกิจที่มีการว่างงานแอบแฝง จะสามารถลดจำนวนแรงงานบางส่วน หรือโยกย้ายแรงงานออกจากสาขาเศรษฐกิจนั้น โดยไม่ทำให้ผลผลิตลดลงแต่อย่างใด

6. การทำงานต่ำระดับ (Underemployment) โดยทั่วไปหมายถึง แรงงานที่ประกอบธุรกิจให้ครัวเรือน ซึ่งมีจำนวนมากเกินไปเมื่อเทียบกับปัจจัยอื่น ๆ ที่นำมาใช้ร่วมกับแรงงานในการผลิตแรงงานส่วนเกินนี้จะไม่ก่อให้เกิดผลผลิตเพิ่มขึ้น ฉะนั้นถ้าลดแรงงานส่วนเกินออก ผลผลิตรวมจะไม่ลดลง อย่างไรก็ตาม SNA ให้ข้อคิดว่า การทำงานต่ำระดับครอบคลุมถึงลักษณะที่เป็นการว่างงานบางส่วน (Partial lack of work) ได้รับรายได้ต่ำ (Low employment income) ใช้ทักษะต่ำ (Under utilization of skill) หรือผลผลิตต่ำ (Low Productivity) (สมศักดิ์ สามัคคีธรรม, 2538)

2. การว่างงานตามทฤษฎี Phillips curve

เส้น Phillips คือเส้นที่แสดงความสัมพันธ์เชิงผกผันระหว่างการว่างงานและอัตราเงินเฟ้อ ตามเส้นโค้งฟิลลิปส์ แสดงให้เห็นตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์ผกผันกัน โดยเส้นที่มีข้ออธิบายความสัมพันธ์ของทั้งสองตัวแปรมีค่าความชันติดลบ

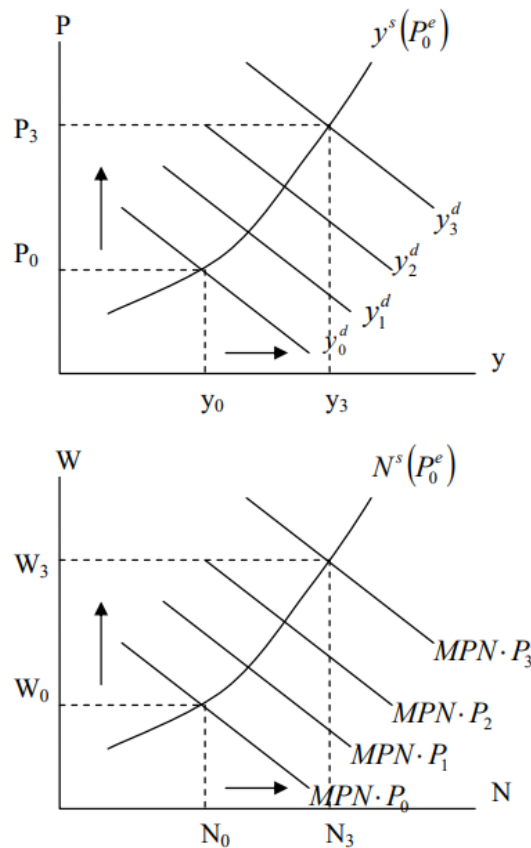

ภาพที่ 2 เส้นโค้งฟิลลิปส์ (Phillips curve)

ที่มา: เส้นโค้งฟิลลิปส์ (ม.ป.ป.)

เส้นโค้งในภาพข้างต้นแสดงถึง เส้นโค้งฟิลลิปส์ (Phillips curve) ที่ใช้ในการอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างอัตราเงินเฟ้อและอัตราการว่างงาน กล่าวคือ ถ้าอัตราเงินเฟ้อมีระดับสูง อัตราการว่างงานก็จะมีระดับต่ำ ในทางตรงกันข้ามกันถ้าอัตราเงินเฟ้อมีระดับต่ำ อัตราการว่างงานก็จะสูงที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะ ในขณะที่เศรษฐกิจกำลังรุ่งเรือง ความต้องการสินค้าและบริการอยู่ในระดับสูง จึงทำให้ผู้ผลิตขยายการผลิตมากขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของสินค้าและบริการที่สูงขึ้น การขยายการผลิตนี้เอง ทำให้ความต้องการแรงงานมากขึ้น อัตราการว่างงานจึงอยู่ในระดับต่ำลง ในทางตรงกันข้าม ถ้าเงินเฟ้ออยู่ในระดับต่ำ โดยทั่วไปจะเกิดจากการชะลอตัวทางเศรษฐกิจ ความต้องการสินค้าและบริการจะลดลง ผู้ผลิตจึงลดกำลังการผลิตให้เหมาะสมกับความต้องการของตลาด จึงลดการจ้างงานจนนำไปด้วย ทำให้อัตราการว่างงานสูงขึ้น

ทัศนคติของสำนักเคนส์เขียนต่อเส้น Phillips curve ในระยะสั้น

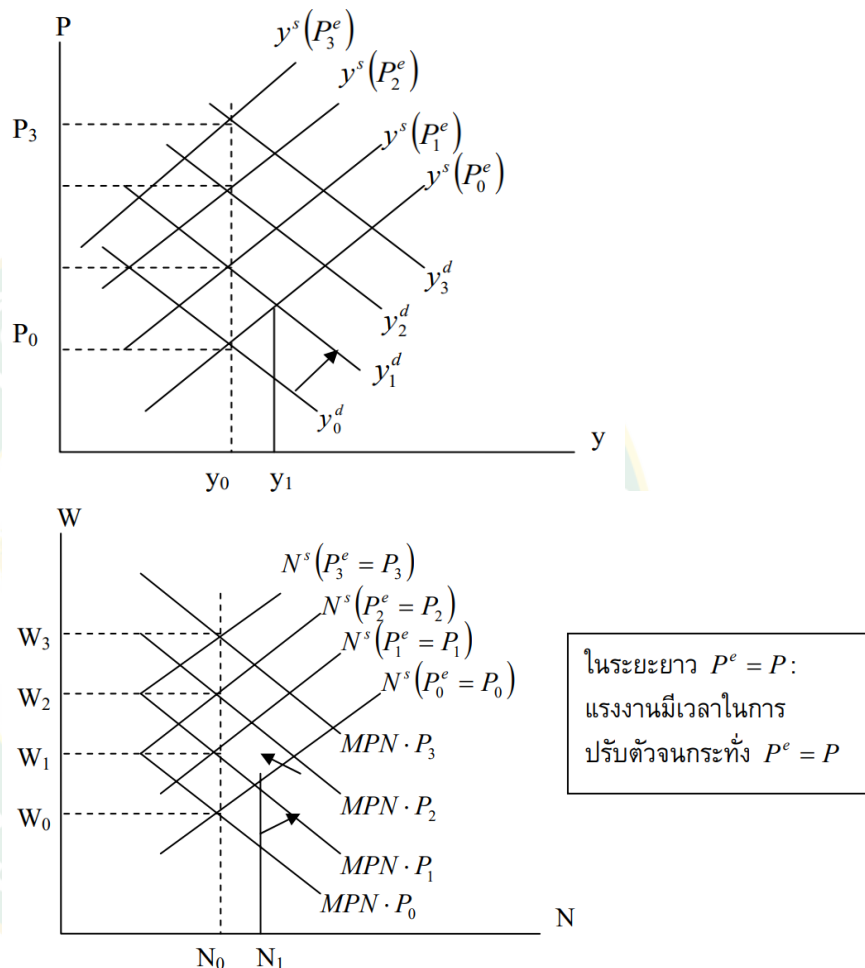
ภาพที่ 3 เส้น Phillips curve ในระยะสั้น

ที่มา: เฉลิมพงษ์ คงเจริญ (2547)

จากรูปทั้งสองข้างต้นเราเริ่มต้นการวิเคราะห์ที่ P_0 , y_0 , N_0 , W_0 , และ P_0^e รัฐบาลเห็นว่าระดับ y_0 , N_0 ต่ำเกินไปจึงใช้นโยบายเศรษฐกิจขยายตัว ซึ่งอาจเป็นนโยบายการเงิน หรือ นโยบายการคลังก็ได้ แต่ในที่นี้ให้เป็นนโยบายการคลังตามแบบของสำนักการเงินนิยม เมื่อใช้นโยบายขยายตัวทำให้ y^d เพิ่มขึ้นจาก y_0^d ไปเรื่อยๆ จนถึง y_3^d ซึ่งทำให้ N เพิ่มขึ้นจาก N_0 เป็น N_3 ยิ่งถ้ารัฐบาลเพิ่ม AD เร็วก็จะทำให้ P , y และ N เพิ่มขึ้นเร็วตามไปด้วย ดังนั้น อัตราการว่างงานจะลดลงเร็ว ยิ่ง AD เพิ่มขึ้นเร็ว ก็จะทำให้อัตราเงินเฟ้อเพิ่มขึ้นเร็วไปด้วย ซึ่งมีนัยว่า เส้น PC ในระยะสั้นจะมีความชันเป็นลบ เพราะเมื่อ AD เพิ่มขึ้นเร็วแล้ว ราคาจะเพิ่มขึ้นเร็ว และอัตราการว่างงานจะลดลงอย่างรวดเร็วด้วย (จากรูปจะเห็นได้ว่าเป็นการวิเคราะห์ในระยะสั้นเนื่องจาก P^e ไม่เปลี่ยนแปลง)

ทัศนคติของสำนักเคนส์เขียนต่อเส้น Phillips curve ในระยะยาว

ในระยะสั้น P^e ไม่เปลี่ยนแปลง แต่เมื่อเวลาผ่านไปคนงานก็จะปรับการคาดการณ์ระดับราคา ซึ่งเป็นไปตามข้อสมมติแบบ Adaptive Expectation เพราะราคาที่คาดการณ์ขึ้นอยู่กักระดับราคาที่เกิดขึ้นจริงในอดีต

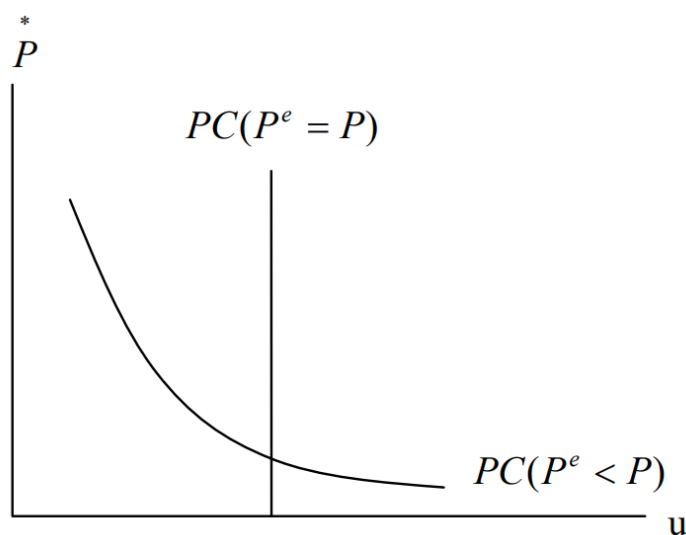

ภาพที่ 4 เส้น Phillips curve ในระยะยาว

ที่มา: เส้นฟิลลิปส์และการเติบโตของเศรษฐกิจ (ม.ป.ป.)

ในตอนต้น เมื่อรัฐใช้นโยบายขยายตัว y^d จะเลื่อนเป็น y_1^d ทำให้ P เพิ่มขึ้น จาก P_0 เป็น P_1 นายจ้างก็จะเพิ่มจ้างงาน เพราะค่าจ้างที่แท้จริงลดลง แรงงานก็จะทำงานเพิ่มขึ้น เพราะรายได้ตัวเงินจะเพิ่มขึ้น แต่ P^e ไม่เปลี่ยนแปลง แรงงานจึงคิดสำรายได้ที่แท้จริงเพิ่มขึ้น แต่เมื่อเวลาผ่านไป แรงงานจะเห็นว่า ราคาเพิ่มจาก P_0 เป็น P_1 แล้วจึงปรับการคาดการณ์ เป็น P_1^e ทำให้อุปทาน

แรงงานเลื่อนไปทางซ้าย ทำให้ค่าจ้างเพิ่มขึ้นเป็น W_1 ทำให้ค่าจ้างที่แท้จริงเพิ่มขึ้นและกลับเข้าสู่จุดเดิม การจ้างงานจะลดลงเป็น N_0 กล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า อุปทานมวลรวมเปลี่ยนจากเส้น $y^s(P_0^e)$ เป็น $y^s(P_1^e)$ y ลดลงเป็น y_0 (หรือ y และ N จะไม่เพิ่มขึ้น ถ้า $P^e = P$ หรือ จะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ($P^e < P$) ซึ่งมีนัยว่า จะไม่มีการ trade-off ในระยะยาวระหว่างอัตราเงินเฟ้อกับอัตราการว่างงาน

ภาพที่ 5 แสดงให้เห็นว่า PC ในระยะยาวเป็นเส้นตั้งฉาก

ที่มา: เส้นฟิลลิปส์และการเติบโตของเศรษฐกิจ (ม.ป.ป.)

ในระยะยาว เมื่อ $P^e = P$ แล้ว y และ N จะกลับเข้าสู่จุด y_0 และ N_0 โดยที่ $\frac{W_3}{P_3} = \frac{W_0}{P_0}$ ดังนั้น ค่าจ้างที่แท้จริง จึงไม่เปลี่ยนแปลง แต่ราคาเพิ่มจาก P_0 เป็น P_3 แสดงให้เห็นว่า PC ในระยะยาวเป็นเส้นตั้งฉาก

3. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

แบบจำลองการเจริญเติบโตของ Solow (1956) การเติบโตทางเศรษฐกิจ สามารถให้แนวคิดเชิงทฤษฎีการวิเคราะห์ การเจริญเติบโตในเศรษฐกิจปัจจุบันที่ได้นำเทคโนโลยีมาใช้เปลี่ยนแปลงในกระบวนการผลิต ซึ่งสามารถเขียนออกมาในรูปแบบฟังก์ชัน ดังสมการ (1)

$$q = A(t)F(K, L) \quad (1)$$

โดยที่	q	คือ ปริมาณผลผลิตที่สามารถผลิตได้ในช่วงเวลาหนึ่ง
	$A(t)$	คือ ปัจจัยที่เกิดจากความก้าวหน้าทางนวัตกรรมและเทคโนโลยี
	K	คือ ทนในการผลิต
	L	คือ แรงงาน

โดยตามแนวคิดของ Solow ให้ปัจจัยที่เกิดจากความก้าวหน้าทางนวัตกรรมและเทคโนโลยี (A) เป็นปัจจัยภายนอก (Exogenous Factor) ที่ค่อนข้างเปลี่ยนแปลงช้า สามารถกำหนดให้คงที่ได้ในระยะสั้น และกำหนดปริมาณแรงงาน (L) ให้เป็นสัดส่วนที่ขึ้นอยู่กับ ทนในการผลิต (K) เพราะถ้าไม่เพิ่มความต้องการด้านแรงงานเพื่อทำการผลิตก็จะไม่เพิ่มแรงงานแต่ถ้า ทนในการผลิตเพิ่มขึ้น (K) จะเกิดความต้องการในการใช้แรงงานเพื่อผลิตสินค้า และแรงงานในการควบคุมเครื่องจักร เครื่องมือ มากขึ้น ดังนั้น แรงงาน (L) ก็จะเพิ่มมากขึ้น จึงทำให้ทำ แรงงาน (L) เป็นสัดส่วนของทนในการผลิต (K)

ทฤษฎีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจแนวใหม่ (Endogenous Growth Theory) ได้ถูกพัฒนาขึ้นในปลายปี 1990 โดย Romer (1990) แนวคิดนี้ได้ดัดแปลงมาจากปัญหาจากแบบจำลองของ Solow โดยการกำหนดความก้าวหน้าของเทคโนโลยี ให้เป็นปัจจัยที่มาจากภายนอก (exogenous technological progress) และจากแบบจำลองของ Solow ที่สามารถหาอัตราการเจริญเติบโตรายได้ต่อประชากร ในระยะยาว ทฤษฎีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจแนวใหม่ มุ่งเน้นปัจจัยหลักของการเจริญเศรษฐกิจในระยะยาวและไม่ได้ขึ้นอยู่กับทุนแค่เพียงกายภาพเท่านั้น แต่ขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่น ๆ ด้วย โดยเฉพาะปัจจัยทางด้านการพัฒนามนุษย์ และเป็นทฤษฎีที่ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญในการพัฒนาที่ก่อให้เกิดการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจในระยะยาว และสามารถแสดงสมการออกมาในรูปแบบอย่างง่ายดังนี้

$$Y = f(K, H, R) \quad (2)$$

โดยที่	Y	คือ ปริมาณสินค้าและบริการที่สังคมหนึ่งๆสามารถผลิตได้ในช่วงเวลาหนึ่งๆ
	K	คือ ปริมาณของปัจจัยทุนที่มีการสะสมไว้ (Capital Stock)
	H	คือ ปริมาณของปัจจัยด้านทุนมนุษย์ (Human Capital)
	R	คือ ปริมาณของการวิจัยและพัฒนา (R&D)

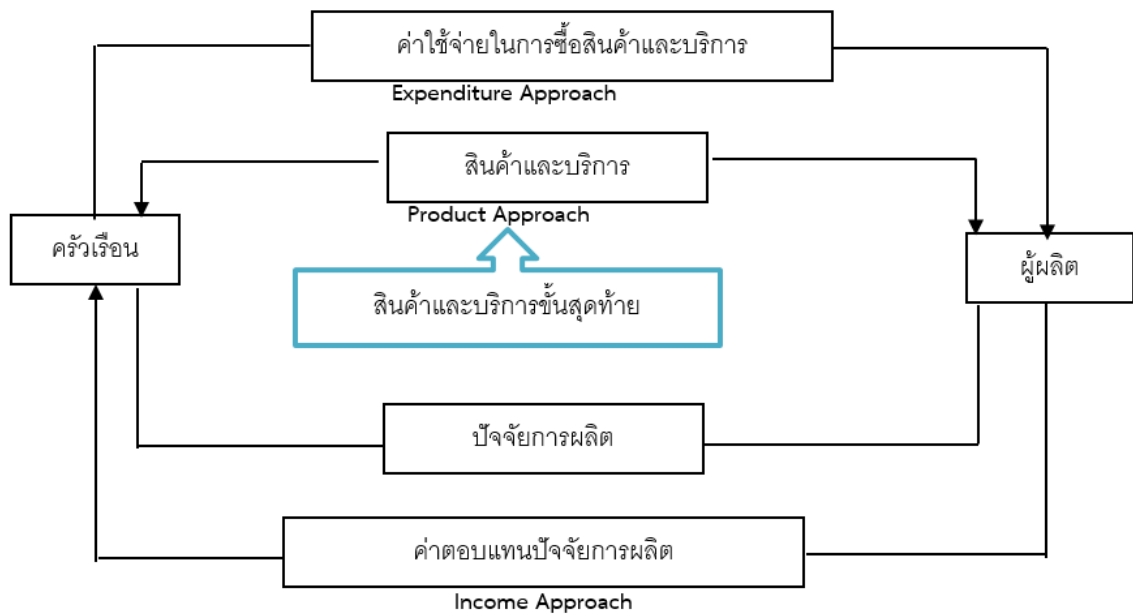
จากสมการการผลิตแสดงให้เห็น การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ยั่งยืนไม่ได้ขึ้นอยู่กับแค่การลงทุนในปัจจุบันทางกายภาพเพียงเท่านั้นแต่ยังขึ้นอยู่กับปัจจัยในการลงทุนในทุนมนุษย์ เช่น การลงทุนในด้านการศึกษา การลงทุนด้านพัฒนาฝีมือและแรงงาน รวมไปถึงการลงทุนในการทำวิจัยและพัฒนา (R&D) ซึ่งการลงทุนด้านปัจจัยเหล่านี้ล้วนเป็นสิ่งสำคัญที่มีผลต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและมีการพัฒนาประสิทธิภาพในการผลิตที่สูงมากขึ้นซึ่งจะส่งผลทำให้การผลิตสินค้าและบริการได้มากขึ้น โดยสามารถที่จะใช้ปัจจัยทุนที่ดินที่จำกัดและแรงงานที่จำกัด ก่อให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจที่เพิ่มมากขึ้นภายใต้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด จากทฤษฎี Endogenous Growth ได้แสดงว่าการลงทุนในทุนมนุษย์ที่สูงมากขึ้นจะสามารถทำให้เกิดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ยั่งยืนได้ในอนาคตอย่างไม่มีสิ้นสุด จากแนวคิดของ Endogenous Growth การลงทุนในทุนมนุษย์จะส่งผลกระทบต่อเชิงบวกต่อสังคม โดยกระบวนการการส่งผ่านของผลกระทบ และการเรียนรู้จากการปฏิบัติ ที่เป็นผลมาจากการพัฒนาทักษะฝีมือ การวิจัยและพัฒนา (R&D) ส่งผลให้แรงงานมีความสามารถและการผลิตมีประสิทธิภาพมากขึ้น และเมื่อเกิดการศึกษาก็เกิดการเรียนรู้ที่เพิ่มมากขึ้นมาจนถึงระดับหนึ่ง ก็ยังสามารถสะสมและเรียนรู้ต่อยอดความรู้ได้อีกเรื่อย ๆ ทั้ง ๆ ที่มีระดับการศึกษาที่เท่าเดิม ดังนั้นกระบวนการการส่งผ่านของผลกระทบ และการเรียนรู้จากการปฏิบัติ จึงทำให้เกิดการพัฒนาประสิทธิภาพของแรงงานที่สูงขึ้นและส่งผลให้เศรษฐกิจเกิดการขยายตัวได้อย่างรวดเร็วภายใต้ทรัพยากรและทุนที่จำกัด และความรู้ความสามารถของมนุษย์ยังสามารถที่จะเรียนรู้เทคโนโลยีใหม่ๆ ทั้งหมดนี้ล้วนเป็นกระบวนการที่ก่อให้เกิดเศรษฐกิจเติบโตขึ้นได้จากภายในของระบบเศรษฐกิจเองในงานการศึกษาเชิงประจักษ์ ได้มีการศึกษาถึงผลกระทบของค่าใช้จ่ายในการวิจัยและพัฒนาที่มีต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ เช่น Coe et al. (2009) พบว่า ปัจจัยทุนทางด้านการวิจัยและพัฒนา มีผลต่อผลผลิตที่เพิ่มขึ้นและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างมาก ในการศึกษาของ Bayoumi et al. (1999) และ Coe et al. (1997) ยังได้เน้นการศึกษาถึงผลกระทบของการส่งผ่านของการวิจัยและพัฒนา (R&D) ซึ่งผลการศึกษานี้ชี้ให้เห็นถึงผลกระทบของการส่งผ่านของการวิจัยและพัฒนาที่มีผลในระดับภูมิภาค แบบจำลองของ Coe et al. (2009)

4. การคำนวณค่าผลิตภัณฑ์ในประเทศเบื้องต้น

ค่า GDP สามารถคำนวณได้ 3 วิธีซึ่งจะได้ผลลัพธ์เท่ากันเพราะเป็นมูลค่าของสิ่งเดียวกันแต่วัดคนละด้าน ทั้งสามวิธีต่างอยู่ในวงจรกระแสการหมุนเวียนของผลิตภัณฑ์ รายได้ และรายจ่าย ตัวแปรทั้งสามเป็นสิ่งเดียวกันมีความเท่ากันเป็นเอกลักษณ์ (identities) สามารถแสดงสมการเอกลักษณ์ได้ ดังนี้

รายจ่าย = มูลค่าผลิตภัณฑ์ = รายได้

ภาพที่ 6 วงจรกระแสการหมุนเวียนของผลิตภัณฑ์ รายได้ และรายจ่าย

มีรายละเอียดในการวัดค่าด้านต่าง ๆ ดังนี้

การวัดทางด้านผลิตภัณฑ์ (Product Approach) จะใช้มูลค่าเพิ่มที่เกิดขึ้นในแต่ละขั้นตอนการผลิตสินค้าและบริการในการคำนวณเพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาการนับซ้ำในมูลค่าของผลิตภัณฑ์ ซึ่งจะทำให้ค่าที่คำนวณได้สูงกว่าความเป็นจริง การคำนวณโดยใช้มูลค่าเพิ่มทำได้โดยแจกแจงขั้นตอนในการผลิตสินค้าและบริการให้ครบทุกขั้นตอนแล้วหามูลค่าเพิ่มที่เกิดขึ้นในการผลิตแต่ละขั้นตอน จากนั้นหาผลรวมของมูลค่าเพิ่มการผลิตทุกขั้นตอนซึ่งจะได้มูลค่าเท่ากับมูลค่าผลิตภัณฑ์ขั้นสุดท้าย

มูลค่าเพิ่ม = มูลค่าของผลิตภัณฑ์ที่ขาย - มูลค่าของผลิตภัณฑ์ที่ซื้อไปใช้ในการผลิตการวัดทางด้านผลิตภัณฑ์นี้ถ้าถูกต้องผลรวมของมูลค่าเพิ่มในทุกขั้นตอนการผลิตจะเท่ากับมูลค่าขายของผลิตภัณฑ์

การวัดทางด้านรายจ่าย (Expenditure Approach) เป็นการวัดรายจ่ายรวมของหน่วยเศรษฐกิจต่าง ๆ ที่จ่ายเพื่อซื้อผลิตภัณฑ์ขั้นสุดท้ายที่ผลิตขึ้นในรอบปีนั้น รายจ่ายของหน่วยเศรษฐกิจ ได้แก่ รายจ่ายในการบริโภค รายจ่ายในการลงทุน รายจ่ายของรัฐบาล และมูลค่าการส่งออกสุทธิ ผลรวมของรายจ่ายเหล่านี้เรียกว่า รายจ่ายประชาชาติ (National expenditure) หรือ

$$GDP = C + I_g + G + (X + M)$$

โดย : GDP = ผลิตภัณฑ์ในประเทศเบื้องต้น

C = รายจ่ายในการบริโภค

I_g = รายจ่ายในการลงทุนเบื้องต้น

G = รายจ่ายซื้อสินค้าและบริการ

$(X-M)$ = มูลค่าการส่งออกสุทธิ (มูลค่าการส่งออก - มูลค่าสินค้านำเข้า)

ตัวแปรในสมการนี้จะได้กล่าวถึงแต่ละอย่างละเอียดในบทต่อไป และมีรายการที่จะไม่นำมารวมไว้ในกรคิดค่า GDP คือ รายจ่ายเงินโอน (transfer payments), รายจ่ายที่จ่ายซื้อสินค้าที่ใช้แล้ว, รายจ่ายที่จ่ายซื้อสินค้าทรัพย์สินทางการเงิน, รายจ่ายที่จ่ายซื้อที่ดินหรือบ้านเก่า และรายจ่ายที่จ่ายซื้อสินค้าและบริการนอกกฎหมาย

การวัดทางด้านรายได้ (Income Approach) เป็นการวัดรายได้ที่เกิดจากการผลิต GDP ในรอบปีนั้น แบ่งได้ 2 ส่วน ส่วนที่ 1 เป็นผลตอบแทนของปัจจัยการผลิตต่าง ๆ ที่มีส่วนร่วมในการผลิตหรือต้นทุนของปัจจัยการผลิต ส่วนที่ 2 มิได้เป็นผลตอบแทนของปัจจัยการผลิตแต่มีการนำมาคิดในการตั้งราคาขายในตลาด เช่น ภาษีทางอ้อม เป็นต้น สามารถเขียนอยู่ในรูปสมการได้ดังนี้

$$GDP = W + R + I + P + PI + GR + Ti + D$$

โดย : W = ค่าตอบแทนแรงงาน

R = รายได้ในรูปค่าเช่า

I = รายได้จากดอกเบี้ยสุทธิ

P = กำไรของนิติบุคคล

PI = รายได้จากองค์กรที่มีใช้นิติบุคคล

GR = รายได้ของรัฐบาลจากทรัพย์สินและการจัดการ

Ti = ภาษีทางอ้อมที่หักเงินอุดหนุนแล้ว

D = ค่าเสื่อมราคา

การวัด GDP ทางด้านรายได้ประกอบด้วยรายได้ประเภทต่าง ๆ ที่เป็นผลตอบแทนของปัจจัยการผลิต (รายได้ประชาชาติ) และส่วนที่ไม่เป็นผลตอบแทนของปัจจัยการผลิต ได้แก่ ภาษีทางอ้อมหักด้วยเงินอุดหนุนและค่าเสื่อมราคาทรัพย์สินถาวร

ดังนั้น มูลค่า GDP ในรอบปีใดจึงสามารถคำนวณได้ 3 วิธี ซึ่งไม่ว่าจะวัดโดยวิธีใดจะได้ผลลัพธ์เท่ากันทั้งนี้เพราะเป็นมูลค่าของสิ่งเดียวกันแต่วัดในวิธีต่างกันเท่านั้น แต่ในทางปฏิบัติอาจได้ผลลัพธ์ไม่เท่ากันเนื่องจากความผิดพลาดคลาดเคลื่อนในการเก็บตัวเลขสถิติ

รายได้ประชาชาติ มี 6 ชนิด

1. ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเบื้องต้น (Gross Domestic Product : GDP)

หมายถึง มูลค่ารวมในราคาตลาดของสินค้าและบริการขั้นสุดท้ายที่ผลิตขึ้นภายในประเทศในระยะเวลาหนึ่งก่อนหักค่าเสื่อมราคาสินทรัพย์ถาวรที่ในการผลิตสินค้าและบริการขั้นสุดท้ายนั้น โดยปกติจะวัดในเวลา 1 ปี ค่า GDP จะเน้นการผลิตที่เกิดขึ้นภายในอาณาเขตของประเทศโดยไม่คำนึงว่าหน่วยเศรษฐกิจที่ผลิตนั้นเป็นหน่วยเศรษฐกิจท้องถิ่นหรือหน่วยเศรษฐกิจของต่างประเทศ การคำนวณค่า GDP จะคำนวณเฉพาะมูลค่าของสินค้าและบริการขั้นสุดท้ายเนื่องจากถ้าใช้มูลค่าสินค้าขั้นกลางจะเกิดปัญหาการนับซ้ำ (double counting) ซึ่งจะทำให้ได้ค่าสูงกว่าความเป็นจริง เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาดังกล่าวจึงใช้มูลค่าเพิ่มในขั้นตอนการผลิตสินค้าและบริการ

2. มูลค่าเพิ่ม (value added) หมายถึง มูลค่าของผลิตภัณฑ์ที่หน่วยเศรษฐกิจขายหักด้วยมูลค่าของผลิตภัณฑ์ที่ซื้อมาใช้ในการผลิตหรือต้นทุนการผลิตในขั้นต่อนั้น การคำนวณค่าโดยใช้มูลค่าเพิ่มจะต้องแจกแจงทุกขั้นตอนการผลิตออกมาเพื่อหามูลค่าเพิ่มในแต่ละขั้นตอนและรวมเป็นมูลค่าของผลิตภัณฑ์ในที่สุด ในกรณีของสินค้าและบริการบางชนิดที่ผู้ผลิตเป็นผู้บริโภคเองและไม่ได้ผ่านระบบตลาด จะไม่นำมาคำนวณหามูลค่าของผลิตภัณฑ์เหล่านั้น ดังนั้น ประเทศที่ประชากรส่วนใหญ่ทำการผลิตโดยไม่ผ่านระบบตลาดจะมีมูลค่า GDP ต่ำกว่าประเทศที่ทำการผลิตและขายผ่านระบบตลาด นอกจากนี้มูลค่าของผลิตภัณฑ์ที่นำมาคิดค่า GDP ของปีจะต้องเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ที่ผลิตขึ้นในรอบปีนั้นเท่านั้นโดยไม่นับรวมมูลค่าผลิตภัณฑ์ที่ได้ผ่านการซื้อขายมาแล้วเพราะจะเกิดการนับซ้ำในมูลค่าสินค้า

3. ผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (Gross National Product : GNP) หมายถึง มูลค่ารวมในราคาตลาดของสินค้าและบริการขั้นสุดท้ายที่ประชาชาติผลิตขึ้นได้โดยใช้ปัจจัยการผลิตของประเทศไทยในรอบระยะเวลาหนึ่งก่อนหักค่าเสื่อมราคาทรัพย์สินถาวร โดยปกติจะวัดในเวลา 1 ปี ค่า GNP จะเน้นการผลิตที่ใช้ทรัพยากรของประเทศโดยไม่คำนึงว่าการผลิตนั้นจะเกิดขึ้นภายในประเทศหรือต่างประเทศ

ค่า GDP และ GNP มีความสัมพันธ์กันและสามารถปรับค่า GDP ให้เป็นค่า GNP ได้โดยคำนวณหาค่ารายได้สุทธิจากต่างประเทศ (net income from abroad) และนำมารวมกับ GDP ดังนี้

$$\text{GNP} = \text{GDP} + \text{รายได้สุทธิจากต่างประเทศและรายได้สุทธิจากต่างประเทศ} = \text{รายได้จากต่างประเทศ} - \text{รายได้ที่จ่ายให้ต่างประเทศ}$$

4. ผลิตภัณฑ์ประชาชาติสุทธิ (Net Nation Product : NNP) หมายถึง มูลค่ารวมในราคาตลาดของสินค้าและบริการขั้นสุดท้ายที่ประชาชาติผลิตขึ้นได้โดยใช้ปัจจัยการผลิตของประเทศในรอบระยะเวลาหนึ่งภายหลังหักค่าเสื่อมราคาทรัพย์สินถาวรแล้ว โดยปกติจะวัดในเวลา 1 ปี NNP สามารถหาได้จาก

$$\text{NNP} = \text{GNP} - \text{ค่าเสื่อมราคาทรัพย์สินถาวร}$$

5. ผลิตภัณฑ์ประชาชาติสุทธิในราคาต้นทุน (Net National Product at factor cost : NNP at factor cost) มูลค่ารวมในราคาต้นทุนของสินค้าและบริการขั้นสุดท้ายที่ประชาชาติผลิตขึ้นโดยใช้ปัจจัยการผลิตของประเทศในระยะเวลาหนึ่งภายหลังหักค่าเสื่อมราคาทรัพย์สินถาวรแล้ว โดยปกติจะวัดในเวลา 1 ปี โดยมูลค่าราคาต้นทุน หมายถึง ต้นทุนค่าตอบแทนปัจจัยการผลิตที่มีส่วนรวมในการผลิต ค่า NNP ในที่นี้เป็นค่าในราคาต้นทุน สามารถปรับค่าในราคาตลาดเป็นค่าในราคาต้นทุนได้ดังนี้

$$\text{NNP ราคาต้นทุน} = \text{NNP ราคาตลาด} - (\text{ภาษีทางอ้อม} - \text{เงินอุดหนุน})$$

6. รายได้ส่วนบุคคล (Personal Income)

- รายได้ทั้งหมดที่ครัวเรือนได้รับจากแหล่งต่าง ๆ ในรอบปี ซึ่งบางส่วนเป็นผลตอบแทนจากการผลิตหรือมีส่วนร่วมในการผลิตและบางส่วนได้รับในรูปของเงินโอน รายได้ส่วนบุคคลจะคิดเฉพาะรายได้และเงินโอนที่ครัวเรือนได้รับเท่านั้น

$$\text{รายได้ส่วนบุคคล} = \text{รายได้ประชาชาติ} - \text{รายได้ที่ไม่ตกถึงครัวเรือน} + \text{เงินโอน}$$

- รายได้สุทธิส่วนบุคคล (Disposable Personal Income) รายได้ส่วนบุคคลหลังจากที่ครัวเรือนจ่ายพันธะผูกพันต่าง ๆ ได้แก่ ภาษีทางตรง เงินโอนให้รัฐบาล และเงินจ่ายเข้ากองทุนประกันสังคมแล้ว รายได้ส่วนที่เหลือเป็นรายได้สุทธิส่วนบุคคลที่ประชาชน (ครัวเรือน) สามารถนำไปใช้จ่ายในด้านต่าง ๆ ได้ เช่น บริโภค ชำระค่าดอกเบี้ยหนี้บริโภคเงินโอนให้ต่างประเทศและเงินออมส่วนบุคคล (personal savings)

รายได้สุทธิส่วนบุคคล = รายได้ส่วนบุคคล - ภาษีทางตรง (ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา)
- พันธะผูกพันอื่น ๆ

5. การว่าจ้างทำงานและการว่างงาน

การว่าจ้างทำงาน สะท้อนถึงภาวะเศรษฐกิจรุ่งเรืองหรือตกต่ำ การว่าจ้างทำงานจะมีความสัมพันธ์กับการว่างงานในเชิงผกผัน การว่าจ้างทำงานมาก การว่างงานจะน้อยหรือการว่าจ้างทำงานน้อย การว่างงานจะมาก หากมีการว่างงานมากจะทำให้เกิดปัญหาด้านเศรษฐกิจอื่น ๆ ตามมาเป็นลูกโซ่

อัตราการว่างงาน คือ อัตราส่วนระหว่างกำลังแรงงานของประเทศ ซึ่งเขียนเป็นสูตร ดังนี้

$$\text{อัตราว่างงาน} = \frac{[(\text{กำลังแรงงาน} - \text{กำลังแรงงานที่มีงานทำ}) \div \text{กำลังแรงงาน}] \times 100}{\text{กำลังแรงงาน}}$$
 อัตราการว่างงาน เมื่อคำนวณแล้วปกติจะไม่มีปีใดเป็น 0 ไม่ว่าปีนั้นจะมีระบบเศรษฐกิจที่รุ่งเรืองสุดขีด อัตราก็ไม่เป็น 0 เนื่องจากในความเป็นจริงการว่างงานจะต้องมีบ้างในระบบเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ (จิรดา ชัยเดชอัครกุล และบุญญวิชัย เศรษฐ์สมบุรณ์, 2556)

6. ทฤษฎีการจ้างงาน

ทฤษฎีการจ้างงาน แบ่งออกเป็น 2 แนวคิดหลัก ๆ ได้แก่ แนวคิดของนักเศรษฐศาสตร์สำนักคลาสสิก และแนวคิดของนักเศรษฐศาสตร์สำนักเคนส์ โดยนักเศรษฐศาสตร์สำนักคลาสสิกเชื่อว่าตลาดแรงงานมีการแข่งขันกันอย่างสมบูรณ์ ดังนั้นระดับการจ้างดุลยภาพจะถูกกำหนดโดยอุปสงค์และอุปทานแรงงาน โดยระดับการจ้างงานจะมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับระดับผลผลิตและทิศทางทางตรงกันข้ามกับอัตราค่าจ้างที่แท้จริง ในขณะที่นักเศรษฐศาสตร์สำนักเคนส์กล่าวว่าตลาดแรงงานไม่ได้เป็นตลาดที่มีการแข่งขันกันอย่างสมบูรณ์และอัตราค่าจ้างที่เป็นตัวเงินไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้อย่างเสรี เนื่องจากอุปสงค์แรงงานเป็นอุปสงค์สืบเนื่องจากอุปสงค์ของสินค้าและบริการ รวม โดยระดับการจ้างงาน ดุลยภาพจะขึ้นอยู่กับมูลค่าที่เป็นตัวเงินของผลผลิตของแรงงานหน่วยสุดท้ายเท่ากับแรงงานที่ต้องจ่ายให้กับแรงงาน (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2550)

จากทฤษฎีที่เกี่ยวข้องข้างต้น ทำให้เข้าใจในเนื้อหาที่หลากหลาย ๆ ด้านที่มีความสอดคล้องกับงานวิจัยนี้ คือ แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการว่างงาน ซึ่งทำให้ผู้ศึกษาเข้าใจถึงความสำคัญของบทบาทการว่างงานต่อประเทศไทย และอธิบายถึงภาวะการมีงานทำ และการว่างงานในทางเศรษฐศาสตร์ได้ถึง 3 ทฤษฎี รวมไปถึงประเภทของการว่างงาน สาเหตุการว่างงานที่เราอาจจะคาดไม่ถึงว่าเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดการว่างงานได้ ในส่วนของ ทฤษฎีการจ้างงาน เป็นการนำแนวคิดของนักเศรษฐศาสตร์สำนัก คลาสสิก และแนวคิดของนักเศรษฐศาสตร์สำนักเคนส์ เข้ามาประยุกต์ใช้หรือเป็นแนวในการพรรณนาอธิบายถึงสภาพการว่างงานในประเทศไทยได้อย่างสมบูรณ์

ดังนั้นผู้ศึกษาได้ตระหนักถึงเนื้อหาที่ได้ศึกษามาเพื่อนำมาอธิบายให้เป็นแนวทางในการศึกษา “ปัจจัยที่มีผลต่อการว่างงานในประเทศไทย” โดยใช้แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเป็นแนวทางในการศึกษาเพื่อหาคำตอบตามวัตถุประสงค์ ในการศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการว่างงานในประเทศไทย ได้ศึกษาอยู่ 2 อย่างได้แก่ วิเคราะห์สภาพปัญหาการว่างงานในประเทศไทย และวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการว่างงานในประเทศไทย จึงเป็นที่มาของกรอบแนวคิดในการศึกษา

แนวคิดเกี่ยวกับการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระหรือตัวแปรต้นที่ทำหน้าที่พยากรณ์ตั้งแต่ 2 ตัวขึ้นไปกับตัวแปรตาม 1 ตัว ในการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณนั้นจะต้องหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (Multiple Correlation Coefficient) เพื่อให้ทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระหรือตัวแปรต้นกับตัวแปรตามว่ามีความสัมพันธ์กันเช่นใด สำหรับการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ จะต้องหาสมการถดถอยเพื่อใช้ในการพยากรณ์ของตัวแปรตาม (Y) และหาค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน รวมทั้งหาค่าสหสัมพันธ์พหุคูณ (Multiple Correlation) เพื่อหาความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงที่เป็นไปได้สูงสุดระหว่างตัวแปรอิสระหรือตัวแปรต้นกับตัวแปรตาม

ข้อตกลงเบื้องต้นของการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ที่สำคัญ 3 ประการ

1. คะแนน Y มีการแจกแจงเป็นแบบปกติในแต่ละค่าของ X ข้อตกลงนี้ไม่คำนึงถึง X จะมีการกระจายเป็นโค้งปกติหรือไม่ก็ตามแต่ขอให้ y เป็นโค้งปกติ ข้อตกลงนี้มีประโยชน์ในการทดสอบนัยสำคัญของค่าสถิติต่าง ๆ เพราะการทดสอบค่า R หรือ b มีความเกี่ยวข้องกับค่า และในการทดสอบนัยสำคัญของสถิติเหล่านี้จะอาศัย F หรือ t เป็นสำคัญ ซึ่งต้องยึดถือข้อตกลงว่าคะแนนต้องกระจายเป็นโค้งปกติ

2. คะแนน Y มีความแปรปรวนเท่ากันที่แต่ละจุด X

3. ความคลาดเคลื่อนจากการพยากรณ์ (e) มีการแจกแจงเป็นแบบปกติและเป็นความคลาดเคลื่อนที่เกิดโดยบังเอิญ (Random) พร้อมกับมีความแปรปรวนเท่ากันทุกจุดของ X วิธีการคัดเลือกตัวแปรเข้าสมการ

เพื่อให้สมการสามารถพยากรณ์ตัวแปรเกณฑ์ได้สูงสุด มีวิธีการคัดเลือกตัวแปรหลายวิธี ในที่นี้จะได้นำเสนอ 4 วิธีดังนี้

1. วิธีการเลือกแบบคัดเลือกเข้า (Enter Selection) วิธีการนี้จะเป็นการเลือกตัวแปรพยากรณ์เข้าสมการด้วยการวิเคราะห์เพียงขั้นตอนเดียว ซึ่งเป็นการคัดเลือกโดยใช้วิจารณ์ญาณของผู้วิจัยเองว่า จะคัดเลือกตัวแปรพยากรณ์ใดบ้างเข้าสมการ

- ทำการวิเคราะห์สถิติพื้นฐานและสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแต่ละคู่ก่อน
- ใช้สถิติพื้นฐานโดยเฉพาะค่าความแปรปรวนหรือส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานกับค่าทดสอบนัยสำคัญของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเกณฑ์กับตัวแปรพยากรณ์และระหว่างตัวแปรพยากรณ์ด้วยกัน

- ในการคัดเลือกควรคัดเลือกตัวแปรที่มีความแปรปรวนมาก ๆ
- ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเกณฑ์กับตัวแปรพยากรณ์มีค่าสูง ๆ และมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ระหว่างตัวแปรพยากรณ์ด้วยกันมีค่าน้อยและไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อคัดเลือกแล้วจะใช้ตัวแปรพยากรณ์ทุกตัวที่เลือกวิเคราะห์พร้อม ๆ กัน ทุกตัวแปรเข้าสมการหมด

2. วิธีการเลือกแบบก้าวหน้า (Forward Selection) วิธีการนี้จะเป็นการเลือกตัวแปรพยากรณ์ที่มีสหสัมพันธ์กับตัวแปรตามสูงที่สุดเข้าสมการก่อน ส่วนตัวแปรที่เหลือจะมีการคำนวณหาสหสัมพันธ์แบบแยกส่วน (Partial Correlation) ถ้าตัวแปรใดมีความสัมพันธ์กันสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติก็จะนำเข้าสมการต่อไป จะทำแบบนี้จนกระทั่งสหสัมพันธ์แบบแยกส่วนระหว่างตัวแปรอิสระที่ไม่ได้นำเข้าสมการแต่ละตัวกับตัวแปรตามมีความสัมพันธ์กันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ก็จะหยุดการคัดเลือกและได้สมการถดถอยที่มีสัมประสิทธิ์การพยากรณ์สูงสุด

3. วิธีการเลือกแบบถอยหลัง (Backward Selection) วิธีการนี้เป็น การนำตัวแปรพยากรณ์ทั้งหมดเข้าสมการ จากนั้นก็จะค่อย ๆ ขจัดตัวแปรพยากรณ์ออกทีละตัว โดยจะหาสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพยากรณ์ที่อยู่ในสมการแต่ละตัวกับตัวแปรตาม เมื่อขจัดตัวแปรพยากรณ์อื่น ๆ ออกแล้ว หากทดสอบค่าสหสัมพันธ์แล้วพบว่าไม่มีนัยสำคัญทางสถิติก็จะขจัดออกจากสมการแล้วดำเนินการทดสอบตัวแปรที่เหลืออยู่ในสมการต่อไป จนกระทั่งสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพยากรณ์แต่ละตัวกับตัวแปรตามเมื่อขจัดตัวแปรอิสระอื่น ๆ ออกแล้วพบว่า มีนัยสำคัญทางสถิติ ก็จะหยุดการคัดเลือก และได้สมการถดถอยที่มีสัมประสิทธิ์การพยากรณ์สูงสุด

4. วิธีการคัดเลือกแบบขั้นตอน (Stepwise Selection) การคัดเลือกแบบนี้เป็นการผสมผสานระหว่างวิธีการคัดเลือกตัวแปรพยากรณ์ทั้งแบบก้าวหน้าและแบบถอยหลังเข้าด้วยกัน ในขั้นแรกจะเลือกตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์กับตัวแปรตามสูงที่สุดเข้าสมการก่อนจากนั้นก็ทดสอบตัวแปรที่ไม่ได้อยู่ในสมการว่ามีตัวแปรใดบ้างมีสิทธิ์เข้ามาอยู่ในการสมการด้วยวิธีการคัดเลือกแบบก้าวหน้า (Forward Selection) และขณะเดียวกันก็จะทดสอบตัวแปรที่อยู่ในสมการด้วยว่า ตัวแปรพยากรณ์ที่อยู่ในสมการตัวใดมีโอกาสที่จะถูกขจัดออกจากสมการด้วยวิธีการคัดเลือกแบบถอยหลัง (Backward Selection) โดยจะกระทำการคัดเลือกผสมทั้งสองวิธีนี้ในทุกขั้นตอน

จนกระทั่งไม่มีตัวแปรใดที่ถูกคัดออกจากสมการและไม่มีตัวแปรใดที่จะถูกนำเข้าสู่สมการกระบวนการก็จะยุติและได้สมการถดถอยที่มีสัมประสิทธิ์การพยากรณ์สูงสุด

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

ในการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ จะช่วยให้ได้สมการพยากรณ์เชิงเส้นตรงในรูปคะแนนดิบดังนี้

$$Y' = a + b_1X_1 + b_2X_2 + \dots + b_kX_k$$

เมื่อ	Y'	แทน	คะแนนพยากรณ์ของตัวแปรตาม (ตัวเกณฑ์)
	a	แทน	ค่าคงที่ของสมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ
	b_1, b_2, b_k	แทน	ค่าน้ำหนักคะแนนหรือสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรอิสระ (ตัวพยากรณ์) ตัวที่ 1 ถึงตัวที่ k ตามลำดับ
	X_1, X_2, X_k	แทน	คะแนนของตัวแปรอิสระ (ตัวพยากรณ์) ตัวที่ 1 ถึงตัวที่ k ตามลำดับ
	k	แทน	จำนวนตัวแปรอิสระ (ตัวพยากรณ์)

การเขียนสมการในรูปคะแนนดิบจะต้องทราบค่า a และ b เพื่อนำมาแทนค่าในสมการค่า a จากสูตร

$$a = \bar{Y} - b_1\bar{X}_1 - b_2\bar{X}_2 - \dots - b_k\bar{X}_k$$

เมื่อ	a	แทน	ค่าคงที่สำหรับสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ
	$\bar{Y}$	แทน	ค่าเฉลี่ยสำหรับตัวแปรตาม
	$\bar{X}_1, \bar{X}_2, \bar{X}_k$	แทน	ค่าเฉลี่ยของตัวแปรอิสระ (ตัวแปรพยากรณ์) ตัวที่ 1 ถึง k ตามลำดับ
	b_1, b_2, b_k	แทน	ค่าน้ำหนักของตัวแปรอิสระ (ตัวแปรพยากรณ์) ตัวที่ 1 ถึง k ตามลำดับ
	k	แทน	จำนวนตัวแปรอิสระ (ตัวแปรพยากรณ์)

ค่า b หาจากสูตร

$$b_j = \beta_j \frac{S_y}{S_j}$$

เมื่อ	b_j	แทน	ค่าน้ำหนักคะแนนหรือสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรอิสระ (ตัวพยากรณ์) ตัวที่ j ที่ต้องการหาค่าน้ำหนัก
-------	-------	-----	--

β_j	แทน	ค่าน้ำหนักเบต้าของตัวแปรอิสระ (ตัวพยากรณ์) ตัวที่ j
S_y	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรตาม (ตัวเกณฑ์)
S_j	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรอิสระ (ตัวแปรพยากรณ์)

สัมประสิทธิ์การถดถอย (b) เป็นค่าที่ชี้ถึงว่า เมื่อตัวแปรอิสระ (ตัวพยากรณ์) (x) ตัวนั้นเปลี่ยนแปลงไป 1 หน่วยจะทำให้ตัวแปรตาม (ตัวเกณฑ์) (คะแนนพยากรณ์ของตัวแปรตาม) เปลี่ยนแปลงไป b หน่วย

จุดประสงค์หลักของการวิเคราะห์การถดถอย เพื่อพยากรณ์ตัวแปรหนึ่งโดยใช้ค่าที่ทราบของตัวแปรอีกตัวหนึ่ง การพยากรณ์นี้อาศัยหลักการ เช่น $Y = a + Bx$ ซึ่งมีไว้เพื่อประมาณค่าของตัวแปรที่ไม่ทราบค่า y เมื่อทราบค่าของตัวแปร x เรียกสมการนี้ว่า “สมการการถดถอย” เมื่อทราบสมการการถดถอย เราสามารถพยากรณ์ y จากค่า x ที่กำหนดให้ y ที่ได้จากสมการการถดถอย เนื่องจากค่านี้มีการคลาดเคลื่อนและเป็นเพียงค่าประมาณของค่าที่แท้จริง (y) เท่านั้น

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน เป็นการศึกษาเพื่อหารูปแบบสมการเชิงคณิตศาสตร์ที่จะใช้อธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม โดยจะอธิบายตัวแปรหนึ่ง เมื่อทราบค่าตัวแปรอีกตัวแปรหนึ่ง ซึ่งความสัมพันธ์มีเหตุและมีผลต่อกันและกัน ซึ่งคะแนนทุกตัวเปลี่ยนเป็นรูปคะแนนมาตรฐาน จะทำให้ได้สมการพยากรณ์เชิงเส้นตรงในรูปของคะแนนมาตรฐาน ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2541: 152)

$$Z' Y = \beta_1 Z_1 + \beta_2 Z_2 + \dots + \beta_k Z_k$$

เมื่อ $Z' Y$ แทน คะแนนพยากรณ์ในรูปของคะแนนมาตรฐานของตัวแปรตาม (ตัวเกณฑ์)

$\beta_1, \beta_2 \dots \beta_k$ แทน ค่าน้ำหนักเบต้าหรือสัมประสิทธิ์การถดถอยของคะแนนมาตรฐานของตัวแปรอิสระ (ตัวพยากรณ์) ตัวที่ 1 ถึงตัวที่ k ตามลำดับ

$Z_1, Z_2 \dots Z_k$ แทน คะแนนมาตรฐานของตัวแปรอิสระ (ตัวพยากรณ์) ตัวที่ 1 ถึง ตัวที่ k ตามลำดับ

k แทน จำนวนตัวแปรอิสระ (ตัวพยากรณ์)

น้ำหนักเบต้า (β) ต่างกับน้ำหนักของคะแนนดิบ b ตรงที่หน่วยของ β เป็นคะแนนมาตรฐาน ดังนั้น β เป็นค่าที่ชี้ถึงว่า เมื่อตัวแปรอิสระ (ตัวพยากรณ์) (x) ตัวนั้นเปลี่ยนแปลงไป 1 หน่วยคะแนนมาตรฐานจะทำให้ตัวแปรอิสระ (ตัวเกณฑ์ (คะแนนพยากรณ์ของตัวแปรตาม)) เปลี่ยนแปลงไป β หน่วยคะแนนมาตรฐาน

ความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน

ความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน อาจเรียกแบบสั้นๆ ว่า “Standard Error” หรือตัวย่อ SE หรือชื่อเต็มๆ ว่า Standard Error of Sample Mean (SEM) ซึ่งชื่อเต็มก็คือ Standard Deviation of (many) Sample Means คือ ค่าที่แสดงว่าโดยเฉลี่ยแล้วค่าเฉลี่ยของตัวอย่างแต่ละตัวแตกต่างจากค่าเฉลี่ยของประชากรมากน้อยเพียงใด คำนวณจากค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานหารด้วย รากที่สองของขนาดตัวอย่าง

ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน มีหลักการมาจากการสุ่มตัวอย่างจากประชากรหนึ่งประชากร ที่มีขนาดกลุ่มประชากรเท่ากับ n แล้วสุ่มตัวอย่างมาจำนวน k ตัวอย่าง เรียกว่า “Repeated sampling” นำแต่ละตัวอย่างมาหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) เรียกว่า “ค่าเฉลี่ยของค่าเฉลี่ยของตัวอย่าง” (Mean of the sampling means) แล้วนำค่าเฉลี่ยของทุกกลุ่มตัวอย่างมาสร้างกราฟ Sampling distribution เพื่อศึกษาความกว้างแคบของฐานกราฟหรือคุณสมบัติการกระจาย ซึ่งการกระจายนี้ เรียกว่า Distribution of Sample Means ค่าการกระจายของมันเรียกว่า Standard Error (SE)

การหาค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์

1. ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์ (Standard Error of estimate) หรือ $S.E._{est}$ เป็นส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของส่วนที่เหลือ (ของ d_i) การที่คะแนนสอบจริง Y กับคะแนนพยากรณ์ (Y') ไม่เท่ากัน แสดงว่ามีความคลาดเคลื่อน ถ้าแตกต่างกันมาก ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์ ($S.E._{est}$) ก็จะมีค่ามาก ถ้าใกล้เคียงกันก็มีค่าน้อย สูตรในการหา ($S.E._{est}$) คือ

$$(S.E._{est}) = \sqrt{\frac{SS_{res}}{N - K - 1}}$$

เมื่อ	$(S.E._{est})$	แทน	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์
	(SS_{res})	แทน	ผลรวมของกำลังสอง (Sum of squares) ของส่วนที่เหลือ (Residual) เท่ากับ Σd^2

N	แทน	จำนวนสมาชิกในกลุ่มตัวอย่าง
K	แทน	จำนวนตัวแปรอิสระ

หมายเหตุ $\frac{SS_{res}}{N-K-1}$ ก็คือ MS_{res} นั่นเอง

2. การคำนวณค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของสัมประสิทธิ์การถดถอย (Standard Error of b coefficients) ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของสัมประสิทธิ์การถดถอย เขียนแทนด้วยตัวย่อ $S.E._{bi}$ เป็นค่าที่สามารถคำนวณได้หลายวิธี สูตรที่นิยมใช้ได้แก่ (บุญชม ศรีสะอาด, 2541: 170)

$$S.E = \frac{S.E.^2_{est}}{S.E.^2_{xj} (1 - R_i^2)}$$

เมื่อ	$S.E._{bj}$	แทน	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของสัมประสิทธิ์การถดถอยของ b_j
	$S.E.^2_{est}$	แทน	กำลังสองของความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์
	$S.E.^2_{xj}$	แทน	ผลรวมของกำลังสองของความเบี่ยงเบนของตัวแปรพยากรณ์ตัวที่ j
	R_i^2	แทน	กำลังสองของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวพยากรณ์ตัวที่ j ซึ่งจะใช้เป็นตัวแปรตามกับตัวแปรพยากรณ์อื่น ๆ ที่เหลือ

ความแตกต่างระหว่างส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานกับความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน

ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D) เป็นการวัดการกระจายของข้อมูลในกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา คำนวณจากรากที่สองของค่าเฉลี่ยของความแตกต่างกำลังสองของข้อมูลแต่ละตัวกับค่าเฉลี่ย ความหมาย คือ โดยเฉลี่ยแล้วข้อมูลแต่ละตัวแตกต่าง จากค่าเฉลี่ยมากน้อยเพียงใด มีการกระจายแบบปกติ เมื่อหาค่าเฉลี่ยจะเป็น $\bar{X}$ แต่ค่าของสิ่งที่เป็นตัวอย่างแต่ละตัวอาจจะมากกว่าเท่ากับหรือน้อยกว่า $\bar{X}$ มากบ้างน้อยบ้าง โดยเฉลี่ยแล้วห่างจาก $\bar{X}$ เท่า S ซึ่งเราเรียกว่า Standard Deviation

ความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (Standard Error of Mean : SEM) หรือส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการแจกแจงของค่าเฉลี่ยของตัวอย่าง หมายถึง โดยเฉลี่ยแล้วค่าเฉลี่ยของตัวอย่างแต่ละตัวแตกต่างจากค่าเฉลี่ยของประชากรอยู่มากน้อยเพียงใดคำนวณค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานหารด้วยรากที่สองของขนาดตัวอย่าง (n) แต่โดยเฉลี่ยแล้ว เท่ากับ SE ซึ่งเราเรียกว่า Standard Error

S.D. จะเป็นการวัดการกระจายของข้อมูลแต่ละตัวกับค่าเฉลี่ยที่ศึกษาในครั้งนั้น (ค่า $\bar{X}$: Statistic) ส่วน SEM จะเป็นการวัดการกระจายของค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เพื่อบรรยายอธิบายกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา ส่วน SEM ใช้ในกรณีบรรยายอธิบายหรือสรุปลักษณะของประชากร การทดสอบนัยสำคัญของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ

การทดสอบนัยสำคัญทางสถิติของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (การทดสอบนัยสำคัญทางสถิติของการถดถอย) เป็นการทดสอบว่า ตัวเกณฑ์กับกลุ่มตัวพยากรณ์นั้นมีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงอย่างเชื่อถือได้หรือไม่ โดยมีสมมติฐานหลักในการทดสอบไม่มีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงระหว่างตัวเกณฑ์กับกลุ่มตัวพยากรณ์ ($H_0 : R = 0$)

การทดสอบนัยสำคัญทางสถิติของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (หรือสัมประสิทธิ์การถดถอย) ทดสอบโดยใช้สถิติ F จากสูตร

$$F = \frac{\frac{R^2}{k}}{\frac{(1-R^2)}{(N-k-1)}}$$

เมื่อ F แทน ค่าสถิติที่จะใช้เปรียบเทียบกับค่าวิกฤตจากการแจกแจงแบบ F เพื่อทราบความมีนัยสำคัญของ R

R แทน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ

N แทน จำนวนสมาชิกกลุ่มตัวอย่าง

k แทน จำนวนตัวพยากรณ์ (ตัวแปรอิสระ)

หรือทดสอบโดยใช้สูตร

$$F = \frac{SS_{\text{reg}}/df_{\text{reg}}}{SS_{\text{res}}/df_{\text{res}}}$$

เมื่อ F แทน ค่าสถิติที่จะใช้เปรียบเทียบกับค่าวิกฤตจากการแจกแจงแบบ F เพื่อทราบความมีนัยสำคัญของ R

SS_{reg} แทน ผลรวมของกำลังสอง (Sum of squares) ของ Y

SS_{res} แทน ผลรวมของกำลังสอง (Sum of Squares) ของส่วนที่เหลือ (หรือของความเบี่ยงเบนของการถดถอย (ความคลาดเคลื่อน))

df_{reg} แทน Degree of freedom ของการถดถอย = k

df_{res} แทน Degree of freedom ของส่วนที่เหลือ (ความคลาดเคลื่อน = $N - k - 1$)

$$\begin{aligned} \text{จาก} \quad SS_t &= SS_{\text{reg}} + SS_{\text{res}} \\ SS_{\text{res}} &= SS_t + SS_{\text{reg}} \end{aligned}$$

เมื่อ SS_t แทน ผลรวมของกำลังสองของทั้งหมดของ Y (Total sum of squares) $= \Sigma Y^2$

สำหรับ SS_{reg} หาจากสูตร

$$SS_{\text{reg}} = b_1 \Sigma X_1 Y + b_2 \Sigma X_2 Y + \dots \Sigma X_k Y$$

จากสูตร $F = \frac{SS_{\text{regt}}/df_{\text{reg}}}{SS_{\text{res}}/df_{\text{res}}}$ ก็คือ $F = \frac{MS_{\text{reg}}}{MS_{\text{res}}}$ นั้นเอง

ขั้นตอนในการทดสอบนัยสำคัญ

การทดสอบนัยสำคัญทางสถิติของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ ดำเนินตามขั้นตอน ดังนี้
ขั้นตอนที่ 1 คำนวณหาค่า F

จากสูตร $F = \frac{R^2/K}{(1-R^2)/(N-K-1)}$ หรือ $F = \frac{SS_{\text{regt}}/df_{\text{reg}}}{SS_{\text{res}}/df_{\text{res}}}$

ขั้นตอนที่ 2 หาค่าวิกฤตของค่า F จากการเปิดตาราง F โดยใช้ $df_1 = k$ และ $df_2 = N - k - 1$ และที่ระดับนัยสำคัญ (α) ตามที่กำหนดไว้

ขั้นตอนที่ 3 เปรียบเทียบค่า F ที่ได้จากการคำนวณ กับค่าวิกฤตที่ได้จากการเปิดตาราง F ในขั้นตอนที่ 2 พิจารณา ดังนี้

ถ้าค่า $F_{\text{คำนวณ}}$ มีค่ามากกว่าหรือเท่ากับค่าวิกฤต $F_{\text{ตาราง}}$ แสดงว่า R มีนัยสำคัญ นั่นคือ จะไม่ยอมรับสมมติฐานหลัก H_0 ที่ว่า “ไม่มีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงระหว่างตัวเกณฑ์กับกลุ่มตัวพยากรณ์” แต่จะยอมรับสมมติฐานรอง H_1 ที่ว่ามีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงระหว่างตัวเกณฑ์กับกลุ่มตัวพยากรณ์ เป็นการยอมรับว่าการถดถอยของ Y บน X มีนัยสำคัญทางสถิติ

ถ้าค่า $F_{\text{คำนวณ}}$ มีค่าน้อยกว่าค่าวิกฤต $F_{\text{ตาราง}}$ แสดงว่า R ไม่มีนัยสำคัญ ก็จะยอมรับ H_0 ที่ว่าไม่มีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงระหว่างตัวเกณฑ์กับกลุ่มตัวพยากรณ์

สรุปขั้นตอนการวิเคราะห์

1. ตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้น
2. คำนวณค่า r_{xy} ของตัวแปรพยากรณ์กับตัวแปรเกณฑ์
3. คัดเลือกตัวแปรพยากรณ์ที่มีความสัมพันธ์สูงสุดกับตัวแปรเกณฑ์เข้าสมการและคำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R)
4. ทดสอบนัยสำคัญของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) ว่าทดสอบว่าตัวแปรพยากรณ์ที่เข้าในสมการยังคงอยู่ในสมการต่อไปได้หรือไม่ด้วยสถิติ F
5. หาค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรพยากรณ์ (b) หรือทั้งสองอย่าง เพื่อนำมาใช้ในการเขียนสมการพยากรณ์
6. ทดสอบนัยสำคัญของสัมประสิทธิ์การถดถอย เพื่อตรวจสอบว่าตัวแปรพยากรณ์สามารถพยากรณ์ตัวแปรเกณฑ์ได้หรือไม่ ด้วยสถิติ t
7. คำนวณค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของตัวแปรพยากรณ์ที่เข้าสมการ (SE_b) และคำนวณค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์ (SE_{est})
8. คัดเลือกตัวแปรพยากรณ์ที่มีความสัมพันธ์สูงกับตัวแปรเกณฑ์รองลงมาเข้าสมการและทำการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่เปลี่ยนแปลง R^2 change ด้วยสถิติ F ถ้า R^2 change ไม่มีนัยสำคัญก็แสดงว่าตัวแปรพยากรณ์ไม่สามารถอยู่ในสมการพยากรณ์ได้ แต่ถ้ามีนัยสำคัญก็ดำเนินการตามข้อ 4, 5, 6 และ 7 แล้วดำเนินการต่อไปจนกว่าจะไม่มีตัวแปรพยากรณ์ใดเข้าในสมการ (การดำเนินการตามข้อ 8 เป็นวิธีการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นบันได) (บุญชม ศรีสะอาด, 2541)

2. การสร้างตัวประมาณด้วยวิธี Generalized Least Squares (GLS)

กำหนดให้โมเดลเชิงเส้นมีลักษณะดังนี้

$$Y = X\beta + \varepsilon_1 \text{ โดย } E(\varepsilon) = 0 \text{ และ } V(\varepsilon) = V$$

เมื่อ y เป็นเวกเตอร์ขนาด $n \times 1$ ของค่าสังเกต, β เป็น

- Correlated error variance   เวกเตอร์ขนาด $m \times 1$ ของอิทธิพลคงที่, X เป็น incidence matrix ขนาด $n \times m$ ที่แสดงการปรากฏของอิทธิพลคงที่ β
- Weighted least   ในแต่ละค่าสังเกต, ε และเวกเตอร์ขนาด $n \times 1$ ของความคลาดเคลื่อน โดยมีค่าเฉลี่ยเป็นศูนย์และมีโครงสร้างของ

ความแปรปรวนและความแปรปรวนระหว่างความคลาดเคลื่อน เป็น V (correlated error variance)

ตัวประมาณแบบ generalized least squares (GLS) หมายถึงตัวประมาณค่าของ β ที่ให้ค่ากำลังสองของความคลาดเคลื่อนของโมเดลต่ำสุดเช่นกัน แต่สามารถใช้กับโมเดลที่มีความคลาดเคลื่อนที่มีความสัมพันธ์ โดยวิธีการ weighted least squares จะถูกนำมาใช้ในการจัดการ correlated error ดังนั้นตัวประมาณจึงได้จากการ minimize ค่า tandardized residual sum of squares

■ GLS estimator

$$\hat{\beta} = (X'V^{-1}X)^{-1}X'V^{-1}y$$

ข้อสังเกต

■ Comparisons of OLS and GLS estimator

ข้อเปรียบเทียบบางประการจากตัวประมาณแบบ Ordinary Least Squares (OLS) และ Generalized Least Squares (GLS) สามารถสรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 2 ตารางข้อเปรียบเทียบบางประการ

	OLS	GLS
ข้อกำหนดของ error term	$\varepsilon \sim (0, 1\sigma_e^2)$	$\varepsilon \sim (0, V)$
สูตรตัวประมาณของ β	$\hat{\beta} = (X'X)^{-1}X'y$	$\hat{\beta} = (X'V^{-1}X)^{-1}X'V^{-1}y$
Var ($\hat{\beta}$)	$(X'X)^{-1}\sigma_e^2$	$(X'V^{-1}X)^{-1}$
Var (y)	$X(X'X)^{-1}X'\sigma_e^2$	$X(X'V^{-1}X)^{-1}X'$

ที่มา: <http://pirun.ku.ac.th>

ที่มาของตัวประมาณแบบ Generalized Least Squares (GLS)

กำหนดให้โมเดลเชิงเส้นมีลักษณะดังนี้

$$y = X\beta + \varepsilon \text{ โดย } E(\varepsilon) = 0 \text{ และ } V(\varepsilon) = V$$

ตัวประมาณแบบ GLS ถูกสร้างจากการ minimize ค่า standardized residual sum of squares ของโมเดล ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

1) Standardize โมเดลด้วย error term โดยใช้ $V^{-1/2}$ คูณเข้าทั้งสองข้างของสมการ
ดังนั้น

$$\begin{aligned} \blacksquare \text{ Minimize standardized residual SS} \quad & V^{-1/2}y = V^{-1/2}(X\beta + \varepsilon) \\ & = V^{-1/2}X\beta + V^{-1/2}\varepsilon \end{aligned}$$

2) หาค่าความคลาดเคลื่อน (ในรูป standardized) จากโมเดล

$$V^{-1/2}\varepsilon = V^{-1/2}y - V^{-1/2}X\beta$$

3) สร้าง sum of squares of error (SSE) ซึ่งจากสมการใน 1) ทำให้สามารถสร้าง Standardized residual SS ในรูปของ quadratic form ของพารามิเตอร์ (β) ที่ต้องการประมาณค่าได้ ดังนี้

■ Comparisons of OLS and GLS estimator

$$\begin{aligned} Q(\beta) &= (V^{-1/2}\varepsilon)'(V^{-1/2}\varepsilon) \\ &= (V^{-1/2}y - V^{-1/2}X\beta)'(V^{-1/2}y - V^{-1/2}X\beta) \\ &= (y'V^{-1/2} - \beta'X'V^{-1/2})(V^{-1/2}y - V^{-1/2}X\beta) \\ &= (y'V^{-1}y - \beta'X'V^{-1}y - y'V^{-1}X\beta + \beta'X'V^{-1}X\beta) \end{aligned}$$

4) จาก quadratic form หรือ SEE ที่ได้ ทำให้มีค่าต่ำสุดได้โดยหาอนุพันธ์ตาม β แล้วเทียบให้เท่ากับศูนย์ซึ่งจะได้ว่า

$$\begin{aligned} \frac{\partial}{\partial \beta} Q(\beta) &= \frac{\partial}{\partial \beta} \{y'V^{-1}y - \beta'X'V^{-1}y - y'V^{-1}X\beta + \beta'X'V^{-1}X\beta\} \\ &= X'V^{-1}y - X'V^{-1}y + 2X'V^{-1}X\beta \\ &= 2X'V^{-1}y + 2X'V^{-1}X\beta \end{aligned}$$

$$X'V^{-1}X\beta = X'V^{-1}y$$

5) สมการที่เกิดจากการเปรียบเทียบอนุพันธ์อันดับแรกให้เท่ากับศูนย์ข้างต้นเรียกว่า normal equation ซึ่งจากสมการนี้ทำให้ประมาณ β

ได้จาก

$$\hat{\beta} = (X'V^{-1}X)^{-1}X'V^{-1}y$$

3. Panel data analysis

Panel data เป็นการเก็บข้อมูลของหน่วยสำรวจ (เป็น cross section data) ซึ่งบันทึกค่าตัวแปรที่สนใจจากแต่ละหน่วย ณ จุดเวลา (point of time) หนึ่งที่กำหนด จากนั้นเก็บข้อมูลของหน่วยสำรวจเดิมเพิ่มเติม ณ จุดเวลาถัดไป (คราวนี้เป็น timeseries) ซึ่งอาจเพิ่มในจำนวนที่เท่ากันหรือเท่ากัน ในระหว่างหน่วยสำรวจก็ได้ถ้าเพิ่มจำนวนจำนวนจุดเวลาในจำนวนที่เท่ากันเรียกว่า balanced panel data

วิธีวิเคราะห์ panel data ทำได้ 3 วิธี คือ 1) วิธี Pooled OLS Regression ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ที่ใช้ OLS ตรง ๆ 2) วิธี Fixed Effect Regression Model (FEM) กรณี FEM นี้เป็นตัวแปรที่ถูกมองข้าม (omit) ต้องมีอิทธิพลคงที่อยู่เฉพาะภายในหน่วยสำรวจไม่แปรไปตามเวลา (time-invariant) เช่น คุณภาพการบริการ (SERVQUAL) เป็นปัจจัยที่แตกต่างกันในระหว่างองค์กรและมีอิทธิพลที่คงที่ ต่อค่าบริการในสมการ Demand = $\beta_0 + \beta_1 \text{Price} + u$ อยู่ตลอดเวลา 3) วิธี random effect model (REM)

ข้อตกลงเรื่อง time-invariant ของตัวแปรอิสระที่อยู่นอกสมการให้เราต้องวิเคราะห์สมการถดถอยที่เรียกว่า FEM โดย FEM จะสนใจความผันแปรตามเวลาภายในหน่วยสำรวจ คำว่า สนใจ หมายถึง การหาทางควบคุมปัจจัยภายนอก คำว่า ควบคุม หมายถึง การกระทำใดใดที่ทำให้ปัจจัยภายนอกอยู่ในกรอบที่ไม่มาก่อวนผลการวิเคราะห์ข้อมูล อาจกระทำโดยการกำจัดอิทธิพลของปัจจัยภายนอกหรือนำปัจจัยภายนอกมารวมเป็นตัวแปรอิสระหนึ่งที่เสนอในรูปแบบอ้อม ๆ คือ ผ่านกระบวนการตัวแปรหุ่น (dummy variable) ไม่เสนอตรง ๆ เพราะแม้ว่าตัวแปรภายนอกจะมีค่าอิทธิพลแต่ก็แฝงตัวอยู่ทำให้วัดค่าโดยตรงไม่ได้

1) วิธี Pooled OLS Regression

วิธี Pooled OLS Regression เป็นวิธีวิเคราะห์การถดถอยที่ไม่สนใจว่าหน่วยสำรวจ (cross section unit) จะได้รับผลกระทบจากปัจจัยภายนอกเฉพาะความแตกต่างกันหรือไม่และบันทึกข้อมูลตามเวลา (time series data) ไว้นานแตกต่างกันเพียงใด เช่น การศึกษาผลประกอบการของสายการบิน 10 สายการบิน แต่ละสายการบินบันทึกข้อมูลผลประกอบการ (total cost, C) ต้นทุนค่า

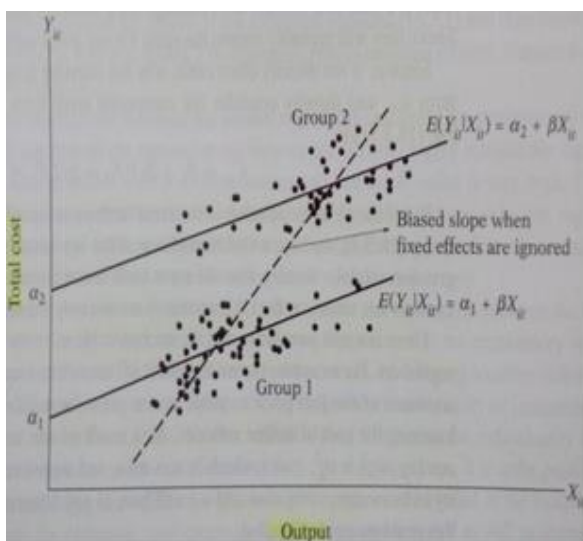
น้ำมัน (fuel price, PF) น้ำหนักบรรทุก (loading factor, LF) และอื่น ๆ เอาไว้บันทึกข้อมูลของแต่ละสายการบินอาจบันทึกด้วยระยะเวลาเท่าหรือไม่เท่ากันก็ได้ จากนั้นการวิเคราะห์กระทำตรง ๆ เสมือนเป็นข้อมูลชุดเดียวกัน คือ มีสัมประสิทธิ์การถดถอยร่วมกัน ข้อตกลงการถดถอยยังคงเป็นแบบเดิม คือไม่มีความคลาดเคลื่อนจากการวัด (no error in variable) แล้ววิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธี OLS โดยตรง การวิเคราะห์ด้วยวิธี OLS โดยตรงเป็นการวิเคราะห์ที่เราที่ไม่สนใจว่าหน่วยสำรวจแต่ละหน่วยจะได้รับผลกระทบจากปัจจัยภายนอกเฉพาะตัว (individual specific effect) ต่างกันหรือไม่ เช่น ในสมการ (1) ต่อไปนี้

$$C_{it} = \beta_0 + \beta_{1t} O_{it} + \beta_{2t} PF_{it} + \beta_{3t} LF_{it} + u_{it}; i = 1, 2, \dots, N; t = 1, 2, \dots, T_i$$

พบว่า ความเชี่ยวชาญของพนักงาน ความเป็นสถาบันขององค์กร คุณภาพบริการ คุณภาพผลิตภัณฑ์ของแต่ละสายการบินมีความแตกต่างกันและเป็นปัจจัยที่คงที่เฉพาะองค์กรไม่แปรไปตามเวลา เช่น สายการบินก็ย่อมมีพนักงานที่เชี่ยวชาญเฉพาะตัวและความเชี่ยวชาญก็ไม่แปรค่าไปตามเวลา เรียกว่า time invariant สายการบินอื่นก็มีความเชี่ยวชาญเฉพาะของตนเอง และแตกต่างกันไป ในระหว่างสายการบิน ถ้าวัดสัมประสิทธิ์ β 's เป็นค่ารวม (pooled) จึงเป็นการมองว่าสายการบินทุกสายได้รับผลกระทบจากปัจจัยภายนอกเฉพาะตัว (individual specific effect) แบบเดียวกันซึ่งไม่น่าจะถูกต้อง สิ่งนี้อาจเป็นภาพลวงตาที่พบจากการวิเคราะห์ คือ R^2 มีค่าสูง ตัวแปรมีนัยสำคัญที่ระดับสูง (คือ t-statistics มีค่าสูงมากหรือ p-value มีค่าต่ำมาก) และ DW (Durbin-Watson statistics) มีค่าต่ำ ซึ่งเป็นสัญญาณว่ากำลังมีปัญหา specification error คือ ตัวแปรอิสระอื่นที่ไม่ได้กำหนดไว้ในสมการถดถอยถูกรวมเข้ากับ ความคลาดเคลื่อนจากการวัดเกิดเป็นตัวแปรสุ่มอีกตัว หนึ่ง เรียกว่า error term (คือ u) ผลที่ตามมาคือเกิดความเชื่อมโยงระหว่าง u กับตัวแปรอิสระเรียกว่า error in variable และตัวแปร u อาจสัมพันธ์กันเอง เรียกว่า serial correlation ผลของ error in variable คือค่าประมาณของ β 's มีความเอนเอียงและความเอนเอียงก็จะไม่หายไปแม้จะใช้ตัวอย่างขนาดใหญ่ (inconsistency) (มนตรี พิริยะกุล, 2544)

ตัวแปรที่เรียกว่า time invariant variable คือตัวแปรที่มีค่าคงที่เสมอไม่ว่าเวลาจะแปรเปลี่ยนไปอย่างไรและวัดค่าไม่ได้เพราะแฝงตัวอยู่นอกสมการ อีกทั้งหน่วยสำรวจ (cross section unit) ที่ต่างกันอาจได้รับอิทธิพลจากตัวแปรที่แฝงตัวอยู่นอกสมการถดถอยคนละตัวกัน (unobserved heterogeneity) ตัวอย่าง ของตัวแปรอิสระที่แฝงตัวอยู่นอกสมการถดถอย นอกเหนือไปจากความเชี่ยวชาญของพนักงาน ความเป็นสถาบันขององค์กร คุณภาพของบริการ คุณภาพผลิตภัณฑ์ แล้วยังอาจเป็นลักษณะของสถานประกอบการ (คือ เป็นภาคเอกชนหรือภาครัฐ) ความเป็นธุรกิจครอบครัว หรือธุรกิจที่ไม่ใช่แบบธุรกิจครอบครัว ผู้นำสูงสุดเป็นชายหรือหญิง ผู้นำ

สูงสุดมีเชื้อชาติสัญชาติใด ก่อตั้งมานานจนเป็นสถาบันหรือเพิ่งก่อตั้งได้ไม่นาน มีทรัพยากรที่หายากหรือไม่ (เช่น ความเชี่ยวชาญ เงินทุน ทุนมนุษย์นวัตกรรมด้านต่าง ๆ ความสามารถในการบริหาร เครือข่ายทางการค้า คือ คู่ค้า และลูกค้า) ประวัติศาสตร์ที่ยาวนานของการสู้ฟันฝ่าในธุรกิจการบิน ตัวแปรเหล่านี้เป็นปัจจัย เฉพาะตัวของหน่วยวิเคราะห์ที่ไม่แปรค่าตามเวลา ทั้งยัง สัมพันธ์กับตัวแปรอิสระ (Gujarati and Porter, 2009: 593)

pooled OLS Regression ทำให้ได้

ภาพสมการคล้ายภาพด้านซ้ายมือ น้ำ สมการที่เสนอในรูปแบบเส้นประ คือ สมการที่ประมาณค่ามาจากวิธี pooled OLS Regression แม้จะพุ่งผ่านไปในกลุ่มข้อมูล แต่ก็ยังมองเห็นว่าผ่านได้ไม่แนบเนียน เพราะแต่ละกลุ่มของข้อมูลตามหน่วยสำรวจที่ต่างกันนั้นจะสามารถนำเสนอสมการตามข้อมูลภาคตัดขวางได้แต่วิธีวิเคราะห์แบบ pooled OLS Regression ก็มีได้ ใส่ใจเรื่องนี้ ทำให้ผลการศึกษาเอนเอียง เรียกว่า heterogeneity bias

2) **Fixed Effect Least Square Dummy Variable (LSDV)** จากการใช้ pooled OLS มีข้อโต้แย้งเรื่องความเหมาะสมเพราะไม่พิจารณาความผันแปร ตามเวลาและความผันแปรตามหน่วยสำรวจ เราจึงต้องมีความสนใจประเด็นโต้แย้งทั้ง 2 ด้วย ใน กรณี ที่มีตัวแปรที่แสดงลักษณะเฉพาะของหน่วยสำรวจ (คือ คงที่ภายในหน่วยสำรวจคงที่ภายในหน่วยสำรวจ แต่ก็แปรไปในระหว่างหน่วยสำรวจ เรียกว่า subject effect หรือ individual effect สามารถนำเสนอสมการถดถอย ได้ดังนี้ จากสมการ

$$Cit = \beta_1i + \beta_2Qit + \beta_3PFi t + \beta_4LFi t + ui t ; i = 1, 2, \dots, N; t = 1, 2, \dots, Ti \dots (6)$$

สังเกตว่าค่าคงที่ในสมการนี้ คือ β_1i ซึ่งแสดงให้เห็นว่าหน่วยสำรวจมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างกันไปแต่ไม่แปรตามเวลา (แต่ถ้าใช้เป็น β_1it จะเป็น time variant) แต่สัมประสิทธิ์ $\beta_2, \beta_3, \beta_4$ คงที่แสดงว่า ตัวแปร Q, PF และ LF มีอิทธิพลร่วมกันในทุกหน่วยสำรวจ แสดงให้เห็นได้ด้วยภาพเส้นตรง (หรืออาจเป็น surface) วางขนานกันโดย วางสูงต่ำจากแกนนอนหรือพื้นต่างกัน

ไปคล้าย ๆ กับภาพนี้จะเห็นว่าแต่ละสมการต่างก็มี intercept ของตน แสดงว่าแต่ละหน่วยสำรวจภาคตัดขวางมีอิทธิพลเฉพาะตัวที่ไม่แปรตามเวลา(unobserved time-invariant) เช่น ปรัชญาการบริหารองค์กร การโครงสร้างของคณะผู้บริหาร บุคลิกภาพของ CEO เพศของ CEO ซึ่งกรณีนี้เรียกว่า Fixed Effect Regression Model (FEM)

วิธีวิเคราะห์สมการถดถอยที่เหมาะสมสำหรับกรณีนี้คือ การควบคุมอิทธิพล เฉพาะตัวที่ไม่แปรตาม เวลานั้นเอาไว้ซึ่งอาจทำได้ 2 วิธี คือ การกำหนดตัวแปรหุ่นแทนหน่วยสำรวจหรือการกำจัดอิทธิพลคงที่เฉพาะตัวนั้นเสียก่อน

3) Fixed Effect within Group (WG) วิธี Demean

เนื่องจากมีปัจจัยที่คงที่ตามเวลา (time invariant) มีค่าแฝงอยู่ในสมการดังนั้นเมื่อเรานำค่าตัวแปรในแต่ละหน่วยสำรวจลบด้วยค่าเฉลี่ยของตัวแปรในแต่ละหน่วยสำรวจผลที่ได้รับคือ ปัจจัยคงที่ถูกกำจัด การลบด้วยค่าเฉลี่ยของตัวแปรในหน่วยสำรวจนั้นเรียกว่า demean อย่างไรก็ตามหากมีobserved time-invariant ปนอยู่ในสมการที่ (1) เช่น ในสมการการบริโภค(Keynesian consumption function) ซึ่งประกอบด้วย รายได้และการลงทุน หากมีตัวแปรอัตราดอกเบี้ยและอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจซึ่งค่อนข้างคงที่ในระยะยาวเป็นตัวแปรอิสระอยู่ด้วย การดำเนินการตามวิธีdemean หรือdifferencing ที่จะกล่าวถึงต่อไปจะทำให้ตัวแปรทั้งสอง คือ อัตราดอกเบี้ยและอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ (GDP growth) ถูกกำจัดออกไปจากสมการด้วย

4) Fixed Effect within Group วิธี Differencing

วิธีนี้ดำเนินการเพื่อจัด unobserved subject-specific characteristic ที่ไม่แปรตามเวลา ซึ่งก็คือ unobserved time-invariant variable เหมือนในวิธีที่ 3 โดยการลบกันระหว่างค่าสังเกตในเวลา $t+1$ กับเวลา t แล้ววิเคราะห์สมการถดถอย

ผลการวิเคราะห์สมการนี้แม้จะแก้ปัญหาได้แต่ก็มีปัญหาตามมาคือปัญหา autocorrelation และปัญหาที่ตัวแปรอิสระที่สังเกตได้และไม่แปรค่าตามเวลา (observed time-invariant) เช่น เพศ เชื้อชาติ ระยะทาง ขนาดพื้นที่ หรืออื่น ๆ ที่ค่อนข้างคงที่และปรากฏเป็นตัวแปรอิสระร่วมอยู่ในสมการถูกกำจัดออกไปด้วยเช่นเดียวกับที่พบในวิธี Demean

สรุปข้อแนะนำการเลือกใช้สมการ

จาก $\beta_1 i = \beta_1 + \epsilon_i$ โดยที่ ϵ_i คือ อิทธิพลของปัจจัยเฉพาะหน่วยสำรวจ ถ้า ϵ_i เกี่ยวข้องกับตัวแปรอิสระให้เลือกใช้ FEM แต่ถ้า ϵ_i ไม่เกี่ยวข้องกับตัวแปรอิสระให้ใช้ ECM (REM) นอกจากนี้ยังต้องพิจารณาจำนวนหน่วยสำรวจ (N) และจำนวนวาระ (T) ด้วย กล่าวคือ

1. ถ้า N เล็กคือมีเพียงไม่กี่หน่วยสำรวจและ T มีค่าสูงคือมีจำนวนวาระมาก กรณีนี้จะใช้ FEM หรือ ECM ก็ได้เพราะค่าประมาณไม่ต่างกันมากแต่ FEM เหมาะสมกว่า

2. ถ้า N ใหญ่คือมีจำนวนหน่วยสำรวจมาก (เช่น จำนวนองค์กร คน วัตถุ พื้นที่ จังหวัด ประเทศ) แต่ T มีค่าน้อย คือมีหน่วยสำรวจไม่กี่วาระ FEM และ ECM จะให้ค่าประมาณต่างกันมาก กรณีนี้ให้พิจารณาว่าหน่วยสำรวจที่มีอยู่นั้นเป็นสิ่งที่มีอยู่เพียงเท่านั้นหรือเป็นสิ่งที่ได้สุ่มมาจากกลุ่มประชากร ถ้ามีเพียงเท่านั้นคือทั้งหมดมีเพียงเท่านั้น เช่น สายการบินในประเทศ จังหวัดที่มีพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมัน ให้ใช้ FEM มิเช่นนั้นให้ใช้ ECM

อย่างไรก็ตามถ้า ϵ_i สัมพันธ์กับตัวแปรอิสระการใช้ FEM จะเหมาะสมมาก แต่ถ้าไม่สัมพันธ์กับตัวแปรอิสระการใช้ ECM ก็เหมาะสมกว่า หากไม่เป็นดังนี้คือถ้า ϵ_i สัมพันธ์กับตัวแปรอิสระแต่ใช้ ECM หรือถ้า ϵ_i ไม่สัมพันธ์กับตัวแปรอิสระ แต่ใช้ FEM ผลการประมาณค่าจะเอนเอียง (bias)

3. ECM สามารถประมาณค่าอิทธิพลของ observed time-invariant variable ได้ขณะที่ FEM จะใช้วิธีควบคุมตามวิธี LSDV (มนตรี พิริยะกุล, 2544)

การแก้ไขปัญหาความไม่คงที่ของค่าความแปรปรวนของค่าความคลาดเคลื่อน

การแก้ไขปัญหาความไม่คงที่ของค่าความแปรปรวนของค่าความคลาดเคลื่อน คือ การปรับแบบจำลองถดถอยให้อยู่ในรูปแบบของ Generalized Least Square (GLS) เพื่อที่จะทำให้ค่า ความคลาดเคลื่อนมีค่าความแปรปรวนเท่ากับ 1 โดยพิจารณาจากแบบจำลองสมการถดถอยเชิงพหุ (1) ดังนี้

$$Y_i = \beta_0 + \beta_1 X_{i1} + \beta_2 X_{i2} + \dots + \beta_k X_{ik} + \epsilon_i \quad (1)$$

โดยที่ ϵ_i คือ ค่าความคลาดเคลื่อนที่มีค่าความแปรปรวนไม่คงที่ (heteroscedasticity)

ทำการปรับสมการ (1) โดยการคูณตัวแปร X_{i0} กับค่า β_0 โดยที่ X_{i0} มีค่าเท่ากับ 1 ในทุกตัวอย่างจะได้

$$Y_i = \beta_0 X_{i0} + \beta_1 X_{i1} + \beta_2 X_{i2} + \dots + \beta_k X_{ik} + \epsilon_i \quad (2)$$

นำค่า σ_i หรือค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard error) ของค่าความคลาดเคลื่อนหารทั้งสองข้างของสมการ (2) จะได้

$$\frac{Y_i}{\sigma_i} = \beta_0 \frac{X_{0i}}{\sigma_i} + \beta_1 \frac{X_{i1}}{\sigma_i} + \beta_2 \frac{X_{i2}}{\sigma_i} + \cdots + \beta_k \frac{X_{ik}}{\sigma_i} + \frac{\varepsilon_i}{\sigma_i} \quad (3)$$

$$\text{หรือ } Y_i^* = \beta_0 X_{0i}^* + \beta_1 X_{i1}^* + \beta_2 X_{i2}^* + \cdots + \beta_k X_{ik}^* + \varepsilon_i^* \quad (4)$$

การปรับแบบจำลองสมการ (1) ที่เกิดปัญหาความไม่คงที่ของค่าความแปรปรวนของค่าความคลาดเคลื่อนให้อยู่ในรูปแบบสมการ (4) จะทำให้ปัญหาความไม่คงที่ของค่าความแปรปรวนของค่าความคลาดเคลื่อนหมดไป พิจารณาจากค่าความแปรปรวนของ ε_i^* หรือ

$$\begin{aligned} \text{Var}[\varepsilon_i^*] &= E[\varepsilon_i^*]^2 = E\left[\frac{\varepsilon_i^*}{\sigma_i}\right]^2 = \frac{1}{\sigma_i^2} E[\varepsilon_i^*]^2 \\ \text{Var}[\varepsilon_i^*] &= 1 \end{aligned} \quad (5)$$

สมการ (5) แสดงให้เห็นว่า ค่าความแปรปรวนของค่าความคลาดเคลื่อนมีค่าคงที่ และเท่ากับ 1 ดังนั้นการปรับสมการ (1) ให้อยู่ในรูปแบบสมการ (4) จะทำให้ปัญหาความไม่คงที่ของค่าความแปรปรวนของค่าความคลาดเคลื่อนหมดไป โดยจะเรียกรวีสั่งกล่าวว่าเป็น Generalized Least Square (GLS)

นอกจากนี้ในกรณีที่ไม่ทราบค่า ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของค่าความคลาดเคลื่อน (σ_i) ก็สามารถใช้ตัวแปรอื่น ๆ เป็นตัวประมาณของ σ_i ในการปรับสมการได้เช่นกัน แต่ทั้งนี้จะขึ้นอยู่กับว่ามีข้อสมมติเกี่ยวกับความไม่คงที่ของความแปรปรวนของค่าความคลาดเคลื่อนอย่างไร ซึ่งโดยทั่วไปจะสรุปได้ดังนี้

กำหนดให้

$$E[\varepsilon_i]^2 = \sigma^2 X_i^2 \quad \text{ให้ใช้ } X_i \text{ ในการปรับสมการ}$$

$$E[\varepsilon_i]^2 = \sigma^2 X_i \quad \text{ให้ใช้ } \sqrt{X_i} \text{ ในการปรับสมการ}$$

$$E[\varepsilon_i]^2 = \sigma^2 [E[Y_i]]^2 \quad \text{ให้ใช้ } E[Y_i] \text{ ในการปรับสมการ}$$

$$E[\varepsilon_i^2]^2 = \sigma^2 [F[X_i]] \quad \text{โดยที่ } F[X_i] = \alpha_0 + \alpha_1 X_{i2} + \cdots + \alpha_k X_{ik}$$

$$\text{ให้ใช้ } \sqrt{F[X_i]} \text{ ในการปรับสมการ}$$

การที่นำเครื่องมือทางสถิติมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยนั้น อาจเลือกใช้สถิติเบื้องต้นหรืออาจเลือกใช้สถิติที่ยุ่งยากซับซ้อน ทั้งนี้ต้องพิจารณาจากปัญหา รูปแบบ ข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ และรูปแบบของการวิจัย รวมไปถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย และเครื่องมือที่ใช้ใน

การวิจัยเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนั้นผู้วิจัยควรที่จะมีความรู้ในเครื่องมือที่จะใช้ เพราะเครื่องมือแต่ละชนิดต่างก็มีการใช้และผลลัพธ์ที่ต่างกัน ซึ่งทางผู้วิจัยได้ศึกษาเครื่องมือที่จะนำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งแรก คือ การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เป็นการหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระหรือตัวแปรต้นที่ทำหน้าที่พยากรณ์ตั้งแต่ 2 ตัวขึ้นไปกับตัวแปรตาม 1 ตัว เพื่อให้ทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระหรือตัวแปรต้นกับตัวแปรตามว่ามีความสัมพันธ์กันเช่นใด ซึ่งได้ทำการวิเคราะห์ออกมาแล้วไม่เป็นผลที่น่าพอใจ จึงได้ศึกษาหาเครื่องมือเพิ่มเติมก็คือ วิเคราะห์ข้อมูล panel data analysis ในรูปแบบวิธี Pooled Regression และประมาณค่าสัมประสิทธิ์โดยวิธี Generalized least squares (GLS) ค่ากำลังสองน้อยที่สุดทั่วไป ซึ่งมีความสอดคล้องและได้ผลลัพธ์ที่น่าพอใจต่อข้อมูลที่คัดมาวิเคราะห์ในวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการว่างงานในประเทศไทย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กฤษฎา สัตยวินิจ (2555) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอัตราเงินเฟ้อกับอัตราการว่างงานของประเทศไทยการศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาภาพรวมของการเคลื่อนไหวของอัตราเงินเฟ้อกับ อัตราการว่างงานของประเทศไทย 2) วิเคราะห์ดุลยภาพในระยะยาวและการปรับตัวในระยะสั้นของอัตรา เงินเฟ้อกับอัตราการว่างงานของประเทศไทย 3) ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างอัตราเงินเฟ้อกับอัตราการว่างงานของประเทศไทย เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ของ 2 ตัวแปรคือ ดัชนีราคาผู้บริโภคและอัตราการว่างงานของประเทศไทยซึ่งเป็นข้อมูลทุติยภูมิเป็นแบบรายไตรมาส ตั้งแต่ มกราคม พ.ศ. 2544 – ธันวาคม พ.ศ. 2553 โดยใช้เทคนิคทางเศรษฐมิติด้วยวิธีโคอินทิเกรชัน และเออร์เรอร์คอเรคชัน เพื่อให้ทราบถึงความสัมพันธ์เชิงดุลยภาพระยะยาวและการปรับตัวในระยะสั้น และทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการว่างงานกับอัตราเงินเฟ้อโดยวิธี Granger Causality เพื่อหาความสัมพันธ์ในลักษณะเชิงเป็นเหตุเป็นผลระหว่างอัตราเงินเฟ้อกับอัตราการว่างงานของประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่า 1) ดัชนีราคาผู้บริโภคมีแนวโน้มปรับตัวสูงขึ้นในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา ขณะที่อัตราการว่างงานมีแนวโน้มลดลง 2) การทดสอบ ความนิ่งของข้อมูลโดยวิธี Augmented Dickey Fuller ของอัตราเงินเฟ้อและอัตราการว่างงาน พบว่าข้อมูลทั้งสองชุดมีความนิ่งที่ผลต่างลำดับที่ 1 หรือ I (1) จากนั้นนำมาทดสอบความสัมพันธ์เชิงดุลยภาพระยะยาวพบว่า อัตราการว่างงานและอัตราเงินเฟ้อมีความสัมพันธ์กันในเชิงดุลยภาพระยะยาว ส่วนการทดสอบการปรับตัวในระยะสั้น โดยกรณีที่อัตราการว่างงานเป็นตัวแปรอิสระและอัตราเงินเฟ้อเป็นตัวแปรตามนั้น จะมีการปรับตัวในระยะสั้นโดยใช้เวลาในการปรับตัวเข้าสู่ดุลยภาพ 2.4 วัน สำหรับกรณีอัตราเงินเฟ้อเป็นตัวแปรอิสระและอัตราการว่างงานเป็นตัวแปรตาม จะมีการปรับตัวในระยะสั้นโดยใช้เวลา 66 วัน 3) การทดสอบ

ความสัมพันธ์ที่เป็นเหตุเป็นผล พบว่า มีความสัมพันธ์แบบทิศทางเดียวคือ อัตราเงินเฟ้อเป็นสาเหตุของอัตราการว่างงาน ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ร้อยละ 0.05 ซึ่งสนับสนุนทฤษฎีเส้นโค้งฟิลลิปส์บางส่วนเท่านั้น

กัญญ์ลภัส มหิพันธ์ (2555) ได้ศึกษาเรื่อง การพยากรณ์อัตราการว่างงานในประเทศไทย นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ หารูปแบบของการพยากรณ์อัตราการว่างงานในประเทศไทย และเปรียบเทียบความแม่นยำในการพยากรณ์ระหว่างแบบจำลองโครงข่ายประสาทเทียมกับแบบจำลองโดยวิธีบ็อก-เจนกินส์ ด้วยค่ารากที่สองของค่าเฉลี่ยค่าความคลาดเคลื่อนกำลังสอง (RMSE) และ ค่าร้อยละสัมบูรณ์ความคลาดเคลื่อนเฉลี่ย (MAPE) โดยโครงข่ายประสาทเทียมที่ใช้มีลักษณะโครงสร้างแบบมัลติเลเยอร์เพอร์เซพตรอน (Multilayer Perceptron) ที่มีการเรียนรู้แบบแบ็คพรอพาเกชัน อัลกอริทึม (Back-propagation Algorithm) ซึ่งใช้ปัจจัยทางเศรษฐกิจของประเทศเป็นปัจจัยนำเข้า และแบบจำลองโดยวิธี บ็อก-เจนกินส์ ด้วยตัวแบบ SARIMA จากข้อมูลอัตราการว่างงานจริงในประเทศไทยที่ทำการเก็บรวบรวมโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ ตั้งแต่ เดือน มกราคม 2546 ถึง เดือน ธันวาคม 2553 เป็นจำนวน 96 เดือน ผลการศึกษาพบว่า การพยากรณ์ข้อมูลปัจจัยทางเศรษฐกิจ ได้แก่ จำนวนกำลังแรงงานรวม จำนวนกำลังแรงงานที่รอฤดูกาล จำนวนผู้ประกันตนภาคบังคับ จำนวนผู้ได้รับการบรรจุนาน การใช้กระแสไฟฟ้า ดัชนีผลิตภาพแรงงานภาคอุตสาหกรรม ดัชนีการลงทุนภาคเอกชน ดัชนีชี้นำภาวะ เศรษฐกิจไทย ดัชนีผลผลิตภาคอุตสาหกรรม ดัชนีราคาหุ้นตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ดัชนีแรงงานในภาคอุตสาหกรรม ปริมาณการจำหน่ายรถยนต์ ด้วยแบบจำลองโครงข่ายประสาทเทียม ตัวแบบที่ 1(ANN-1) 12-11-1 ได้ค่า MAPE เท่ากับ 65.3538 และ RMSE 0.9428 ส่วนแบบจำลอง SARIMA (1,1,0)12 ได้ค่า MAPE เท่ากับ 16.1070 และ RMSE 0.3170 ตามลำดับ ดังนั้นในการศึกษาครั้งนี้เมื่อประเมินประสิทธิภาพด้วยค่า MAPE และค่า RMSE แบบจำลอง SARIMA จึงมีความแม่นยำในการพยากรณ์สูงกว่าแบบจำลองโครงข่ายประสาทเทียม และได้สมการพยากรณ์ คือ $\hat{Y}_t = 0.639749Y_{t-12}$

ปิยะ สุนทร (2544) ได้ศึกษาเรื่อง ผลกระทบของอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจต่ออัตราการว่างงาน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบของอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจต่ออัตราการว่างงาน โดยใช้วิธีการในการวิเคราะห์ข้อมูล 3 วิธีคือ 1) ความแตกต่างครั้งที่ 1 (First differences) 2) ช่วงห่างที่ถูกตรวจสอบ (Trial gaps) 3) แนวโน้มที่เหมาะสมและความยืดหยุ่น (Fitted trend and elasticity) ซึ่งทั้งสามวิธีเป็นไปตามแนวทางการคิดของศาสตราจารย์ Arthur M. Okun ทั้งนี้การศึกษาตามแนวทางนี้จำเป็นต้องทราบผลผลิต ณ ระดับการจ้างงานเต็มหรือตามศักยภาพ (Potential output) เป็นรายปีเพื่อใช้เป็นฐานในการวิเคราะห์ผลกระทบของอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจต่ออัตราการว่างงาน และการคำนวณหาค่าผลผลิต ณ ระดับการจ้างงานเต็มหรือตามศักยภาพ จำเป็นต้องทราบการเจริญเติบโตของผลผลิต (output growth) ในระบบ

เศรษฐกิจไทยในช่วงปีที่ทำการศึกษานี้ จึงทำการวิเคราะห์หาค่าการเติบโตของผลผลิต (output growth) ในระบบเศรษฐกิจไทยเป็นรายปีโดยใช้สมการคำนวณอัตราการขยายตัว (Growth Accounting Analysis) และวิเคราะห์หาค่าประสิทธิภาพการผลิตรวม (Total Factor Productivity : TFP) ไว้ด้วย ผลการศึกษาภายใต้กรอบการวิเคราะห์เศรษฐกิจไทยช่วงปี พ.ศ. 2525 ถึงปี พ.ศ. 2542 ซึ่งระบบเศรษฐกิจไทยได้รับผลกระทบจากวิกฤติเศรษฐกิจในช่วงและส่งผลกระทบต่อสังคมโดยการว่างงานเพิ่มขึ้น พบว่า 1) ถ้าประเทศไทยมีผลิตภัณฑ์ประชาชาติเบื้องต้นเท่ากับปีที่ผ่านมา (อัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจเท่ากับ 0) 2) ทุกร้อยละ 1 ที่การเติบโตทางเศรษฐกิจเพิ่มขึ้น อัตราการว่างงานในประเทศไทยจะลดลงร้อยละ 0.122 3. เมื่อมีการว่างงานเพิ่มขึ้น อัตราการว่างงานที่เพิ่มขึ้นร้อยละ 1 สะท้อนถึงการลดลงของผลผลิต (Output loss) ร้อยละ 17.04 4. จากผลการวิเคราะห์ด้วยวิธีช่วงห่างที่ถูกตรวจสอบ (Trial gaps) พบว่าอัตราการว่างงานที่เหมาะสมกับการทำให้ผลผลิตที่เป็นจริง (Actual Output) เท่ากับผลผลิต ณ ระดับการจ้างงานเต็มที่หรือตามศักยภาพ (Potential Output) คืออัตราการว่างงาน ร้อยละ 3.367 5. จากผลการวิเคราะห์ด้วยวิธีแนวโน้มที่เหมาะสมและความยืดหยุ่น (Fitted trend and elasticity) ค่าความยืดหยุ่นของผลผลิตต่ออัตราการจ้างงานอยู่ที่ร้อยละ 0.0519 ส่วนค่าผลผลิต ณ ระดับการจ้างงานเต็มที่หรือตามศักยภาพเป็นรายปี ต่อการเจริญเติบโตของผลผลิตในระบบเศรษฐกิจไทย ค่าประสิทธิภาพการผลิตรวม (Total Factor Productivity : TFP) ของประเทศไทยในช่วงที่ทำการศึกษานี้สามารถอ่านได้ในตารางที่ 9,8,4 ตามลำดับ

อภาพร ผลมี และคณะ (2553) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจ้างงานแรงงานไร้ทักษะในยุคประเทศไทย 4.0 ของสถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานแรงงานไร้ทักษะในยุคประเทศไทย 4.0 ของสถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาเป็นข้อมูลปฐมภูมิที่ได้จากการเก็บแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 89 บริษัท ในนิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยแบบจำลองโลจิสติก ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการจ้างงานแรงงานไร้ทักษะของสถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.10 ได้แก่ ประเภทอุตสาหกรรม กลยุทธ์ระดับองค์กร ความคิดเห็นต่อนโยบายประเทศไทย 4.0 และโครงการระเบียบเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกที่มีต่อการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาและด้านการปรับปรุงกระบวนการผลิต ปัจจัยด้านคุณลักษณะแรงงานเรื่องความคิดสร้างสรรค์ ปัจจัยด้านต้นทุนของกิจการเรื่องค่าจ้างแรงงานและค่าวัตถุดิบ ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอกกฎหมายและนโยบายของรัฐบาลเรื่องนโยบายประเทศไทย 4.0 และโครงการระเบียบเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอกด้านภาวะเศรษฐกิจในประเทศ

ชูเกียรติ ผุดพรมราช และลีลี อิงศรีสว่าง (2553) ได้ศึกษาเรื่อง ตัวแบบทางสถิติสำหรับการคาดการณ์ปัจจัยที่มีผลต่ออัตราการว่างงานในประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อหาปัจจัยที่มีผลต่ออัตราการว่างงานในประเทศไทยจากตัวแบบทางสถิติที่เหมาะสมสำหรับอัตราการว่างงานในประเทศไทย ข้อมูลที่ใช้เป็นข้อมูลที่มีระยะการติดตามในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นเวลา 3 ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ.2548 ถึง 2550 โดยแต่ละปี มีข้อมูลของแต่ละจังหวัดซึ่งมีทั้งหมด 76 จังหวัด ประกอบด้วย ข้อมูลต่อไปนี้ ตัวแปรตาม คือ จำนวนผู้ว่างงาน ส่วนตัวแปรอิสระ ได้แก่ ความหนาแน่นต่อประชากร ต่อพื้นที่ จำนวนผู้เสียชีวิต จำนวนผู้ประกอบการ จำนวนโรงงาน เงินทุน และ อัตราค่าจ้างขั้นต่ำ วิธีการศึกษาทำการพัฒนาตัวแบบทางสถิติสำหรับการคาดการณ์อัตราการว่างงานในประเทศไทย ด้วยตัวแบบสมการของการประมาณค่าวางนัยทั่วไป (Generalized Estimating Equations) และ ตัวแบบผสมเชิงเส้นวางนัยทั่วไป (Generalized linear Mixed Models) ที่พิจารณาความแตกต่างของจังหวัดเป็นเทอมอิทธิพลในตัวแบบ จากทั้งสองตัวแบบ พิจารณาตัวแปรตามที่มีการแจกแจงแบบปัวซองและทวินามนิเสธ ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่ออัตราการว่างงานในประเทศไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คือ จำนวนผู้เสียชีวิต เงินทุน และอัตราค่าจ้างขั้นต่ำ ส่วนตัวแบบทางสถิติสำหรับการคาดการณ์อัตราการว่างงานในประเทศไทยที่เหมาะสมที่สุดคือ ตัวแบบสมการของการประมาณค่าวางนัยทั่วไปที่มีการแจกแจงของตัวแปรตามเป็นแบบทวินามนิเสธ และตัวแปรทางสถิติสำหรับการคาดการณ์อัตราการว่างงานในประเทศไทยที่มีอิทธิพลร่วมผสมเหมาะสมที่สุด คือ ตัวแบบผสมเชิงเส้นวางนัยทั่วไปที่มีการแจกแจงของตัวแปรตามเป็นแบบทวินามนิเสธ

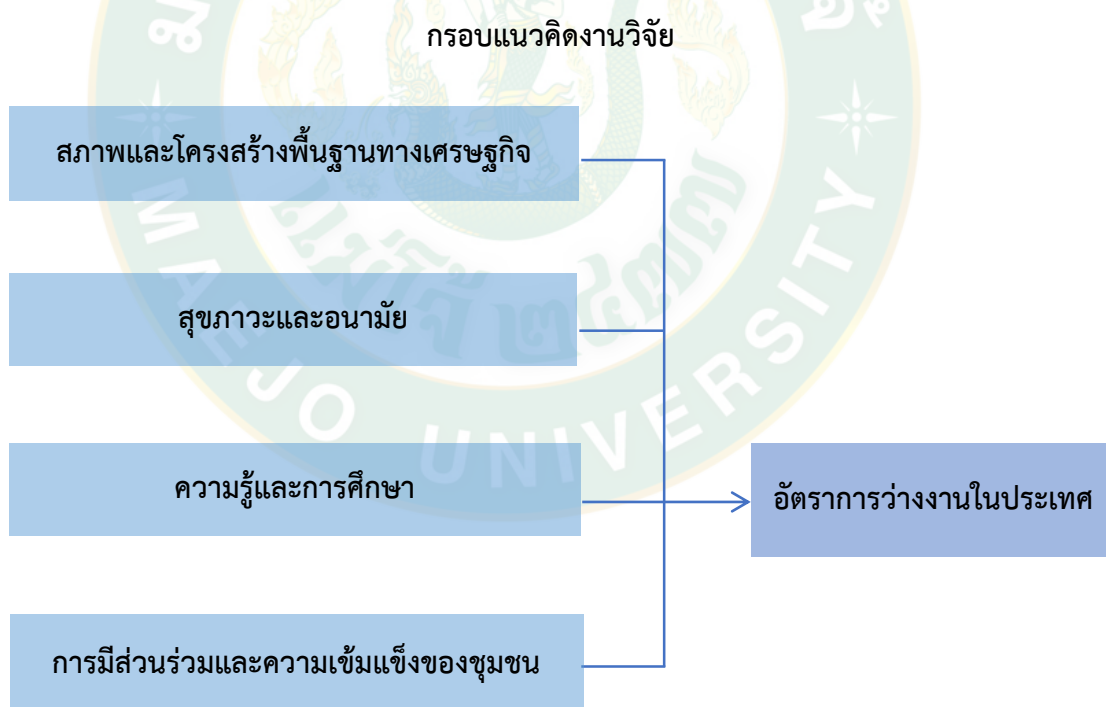
กิริยา กุลกลการ และคณะ (2563) ผลกระทบของ Covid-19 ต่อการส่งเสริมการมีงานทำ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1.ประเมินผลกระทบของโควิด-19 ต่อการจ้างงานในสาขาต่าง ๆ ทั้งด้านบวก และ ด้านลบ 2 .เพื่อประเมินผลกระทบของโควิด-19 ต่อผู้รับบริการ ผู้ให้บริการ และการให้บริการของกรมการจัดหางาน 3. เพื่อประเมินผลกระทบของโควิด-19 ต่อภารกิจของกรมการจัดหางานในปัจจุบัน และบทบาทที่ควรจะเป็นในอนาคต ศึกษาด้วยวิธีการรวบรวม ประมวลผล และวิเคราะห์ ข้อมูลจากเอกสารวิชาการทั้งในประเทศและต่างประเทศ แบบสอบถาม (แรงงาน ผู้ประกอบการ และบุคลากรสังกัดกรมการจัดหางาน) และบทสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มเป้าหมาย (แรงงาน ผู้ประกอบการ บริษัทจัดส่งแรงงานไทยไปทำงานต่างประเทศ นักเรียน นักศึกษา และครูแนะแนว) ระยะเวลา ดำเนินการระหว่าง 14 กรกฎาคม พ.ศ. 2563 – 9 มกราคม พ.ศ. 2564 เพื่อเสนอแนวทางการปรับเปลี่ยน และพัฒนาภารกิจต่าง ๆ ของกรมการจัดหางาน ในการรับมือหลังสถานการณ์วิกฤต โควิด-19 และสามารถรองรับงานในอนาคต เพื่อให้กำลังแรงงานทุกคนมีงานทำได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศตามยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580) ผลการศึกษาพบว่าการจ้างงานในภาพรวมมีแนวโน้มลดลงทั่วโลกอย่างเห็นได้ชัด เนื่องจากมาตรการการ จำกัดการเดินทางและกิจกรรมทางเศรษฐกิจต่าง ๆ เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโควิด-19 ขณะที่ ทางด้าน

ประเทศไทย ธนาคารโลกได้คาดการณ์ว่าแนวโน้มผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (GDP) ในปี 2563 ของประเทศไทยจะปรับตัวลดลง ร้อยละ 5 ซึ่งเป็นการปรับตัวลดลงอย่างมากจากการคาดการณ์ก่อนหน้านี้ในเดือนมกราคม ปี 2563 ที่ร้อยละ 2.7 และเป็นอัตราที่มีการหดตัวมากที่สุดในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และแปซิฟิก ขณะที่ตลาดแรงงานเริ่มได้รับผลกระทบจากการระบาดของโควิด-19 อย่างชัดเจนในไตรมาสที่ 2 ของปี 2563 จากจำนวนผู้ว่างงานในเดือนกรกฎาคม ปรับตัวเพิ่ม สูงถึงร้อยละ 2 (7.45 แสนคน) เมื่อเทียบกับช่วงเวลาเดียวกันในปีก่อน โดยแรงงานภาคบริการเป็น กลุ่มที่ได้รับผลกระทบเป็นวงกว้างมากที่สุด จากทั้ง 3 กลุ่ม (ภาคเกษตร ภาคการผลิต ภาคบริการ) โดยเฉพาะในกลุ่มธุรกิจการท่องเที่ยว เช่น บริการพักร้อน ร้านอาหาร ขนส่งสาธารณะ

ดาว ชุ่มตะขบ (2563) ได้ศึกษาและนำเสนอบทความวิชาการเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงทางเลือก ทางรอดฝ่าวิกฤตโควิด-19 ผลกระทบของโควิด-19 ที่เกิดขึ้นกับประเทศไทย ไม่ว่าจะเป็นการปรับลดและปลดคนงาน เศรษฐกิจตกต่ำอย่างไม่เคย เป็นมาก่อน ภาครัฐได้ออกมาตรการระยะสั้นมาช่วยเหลือเยียวยาหลายมาตรการ ไม่ว่าจะเป็นมาตรการช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อยและคนตกงานจากภาวะโควิด-19 มาตรการช่วยเหลือเกษตรกร มาตรการเยียวยาแรงงานที่ไม่อยู่ในระบบประกันสังคม มาตรการดูแลและเยียวยาผู้ประกอบการ และมาตรการด้านภาษี เป็นต้น ผู้เขียนจึงได้นำเสนอมาตรการระยะยาวเพื่อให้ คนไทยอยู่รอดได้ในภาวะโควิด-19 นั่นคือ “เศรษฐกิจพอเพียง” ประชาชนจะต้องพึ่งพาตัวเองเป็นหลัก ต้องปรับเปลี่ยนวิถี การใช้ชีวิตให้เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมในภาวะวิกฤตเช่นนี้ ดังนั้นจึงต้องปรับตัวลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น ประหยัด อดออม และหันกลับมาดำรงชีวิตอย่างพอมี พอกิน จึงจะสามารถอยู่รอดในวิกฤตโควิด-19 ได้อย่างยั่งยืน ผลการศึกษาพบว่า ผลของโควิด-19 ที่กระทบไปทั่วโลกอย่างรุนแรง ทำให้การท่องเที่ยวซบเซา การส่งออกทำได้ยากขึ้น บริษัทใหญ่ ๆ หลายแห่งต้องปิดตัว ปรับลดและปลดคนงาน เศรษฐกิจตกต่ำอย่างไม่เคยเป็นมาก่อน สำหรับ ประเทศไทยแม้ว่าภาครัฐจะออกมาตรการมาช่วยเหลือเยียวยาหลาย ๆ มาตรการ ไม่ว่าจะเป็น มาตรการช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อยและคนตกงานจากภาวะโควิด-19 มาตรการช่วยเหลือเกษตรกร มาตรการเยียวยา แรงงานที่ไม่อยู่ในระบบประกันสังคม มาตรการดูแลและเยียวยาผู้ประกอบการ และมาตรการด้านภาษี เป็นต้น แต่มาตรการดังกล่าวเป็นการเยียวยาในระยะสั้น ๆ ส่วนในระยะยาวการที่เราจะอยู่รอดได้ในภาวะ โควิด-19 จำเป็นต้องพึ่งพาตัวเองเป็นหลัก ดังนั้นจึงต้องปรับตัว ลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น ประหยัด อดออม และหันกลับมา ดำรงชีวิตอย่างพอมี พอกิน ดังพระราชดำริว่าด้วยเศรษฐกิจพอเพียง

ในการวิจัยนี้ได้รวบรวมงานวิจัยวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องกับการว่างงานในประเทศไทย มาโดยสังเขปมาสังเคราะห์ ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัย คือ 1. เรื่องของการพยากรณ์อัตราการว่างงานในประเทศไทย จากการพยากรณ์ข้อมูลปัจจัยทางเศรษฐกิจ ได้แก่ จำนวนกำลังแรงงานรวม จำนวนกำลังแรงงานที่รอฤดูกาล จำนวนผู้ประกันตนภาคบังคับ จำนวนผู้ได้รับการบรรจุนาน มีการใช้

ปัจจัยที่น่าว่าวิเคราะห์คล้ายกับงานวิจัย 2. ผลกระทบของอัตราการว่างงาน ที่มีวัตถุประสงค์ศึกษาผลกระทบของอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจต่ออัตราการว่างงาน ผลพบว่าทุกร้อยละ 1 ที่การเติบโตทางเศรษฐกิจเพิ่มขึ้น อัตราการว่างงานในประเทศไทยจะลดลงร้อยละ 0.122 เมื่อมีการว่างงานเพิ่มขึ้น อัตราการว่างงานที่เพิ่มขึ้นร้อยละ 1 สะท้อนถึงการลดลงของผลผลิต (Output loss) ร้อยละ 17.04 ซึ่งมีความสอดคล้องกัน 3.ผลกระทบของ Covid-19 ต่อการส่งเสริมการมีงานทำของ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลกระทบของโควิด-19 ต่อการจ้างงานในสาขาต่าง ๆ ทั้งด้านบวกและ ด้านลบ และเพื่อประเมินผลกระทบของโควิด-19 ต่อภารกิจของกรมการจัดหางานในปัจจุบัน และบทบาทที่ควรจะเป็นในอนาคต ผลการศึกษาพบว่า การจ้างงานในภาพรวมมีแนวโน้มลดลงทั่วโลกอย่างเห็นได้ชัด และจากการที่วิเคราะห์ภาพปัญหาการว่างงานในประเทศไทยนั้นผลการวิเคราะห์ไปในทิศทางเดียวกัน ในส่วนของการรวบรวมงานวิจัยวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องกับการว่างงานในประเทศไทยนั้นผู้วิจัยได้ทราบถึงปัญหาของการว่างงานเพิ่มมากขึ้นและสอดคล้องกับงานวิจัยของตนเองพอสมควร

ภาพที่ 7 กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 3 วิธีการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการว่างงานของประเทศไทย” มีรูปแบบการวิจัยแบบวิจัยเอกสาร เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ (Quantitative research method) โดยใช้ข้อมูลอนุกรมเวลา (Time series) ศึกษาเศรษฐกิจของประเทศไทย นอกจากนี้ยังศึกษาด้วยวิธีพรรณนา โดยศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการว่างงานของประเทศไทยสรุปประเด็นของวิธีวิจัย ดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. วิธีวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

งานวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการว่างงานของประเทศไทย” ในส่วนของวัตถุประสงค์ข้อที่ 1.วิเคราะห์สภาพปัญหาการว่างงานในประเทศไทยนั้น อ้างอิงเนื้อหาจากเอกสารและข้อมูลออนไลน์ และรวมถึงการวิเคราะห์ข้อมูลจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ ตารางการเก็บรวบรวมจากธนาคารแห่งประเทศไทย มาวิเคราะห์สภาพการว่างงานเป็นหลัก และในวัตถุประสงค์ข้อที่ 2.วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการว่างงานในประเทศไทย เป็นข้อมูลทุติยภูมิจากฐานข้อมูล จปฐ/กชช.2ค (ข้อมูลสำมะโนประชากร) ในระดับอำเภอ ของเว็บไซต์ศูนย์ข้อมูลเพื่อพัฒนาชนบท กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย ซึ่งได้คัดข้อมูลตัวปัจจัยที่น่าสนใจมาโดยศึกษาผ่านสื่อออนไลน์จากโปรแกรมรายงานหมู่บ้านชนบทไทย ในปี พ.ศ. 2554 2556 และ 2558 รวมทั้งหมด 3 รอบปี และได้แบ่งกลุ่มข้อมูลออกมา ดังนี้ 1.ปัจจัยทางด้านสภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ 2.ปัจจัยทางด้านสุขภาพและอนามัย 3. ปัจจัยทางด้านความรู้และการศึกษา 4.การมีส่วนร่วมและความเข้มแข็งของชุมชน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษา ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการว่างงานของประเทศไทย นี้ได้ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลนี้จะประกอบไปด้วยการวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา โดยการอ้างอิงหรือวิเคราะห์จากข้อมูลทางเว็บไซต์ของสำนักงาน

สถิติแห่งชาติ เป็นตารางข้อมูลที่ทางสำนักงานสถิติได้รวบรวมไว้ย้อนหลังหลายๆปี และข้อมูลสถิติของธนาคารแห่งประเทศไทย เพื่อนำมาวิเคราะห์ให้เห็นเป็นภาพรวมของสถานการณ์การว่างงานในประเทศไทย โดยสังเขป

2. วิเคราะห์ข้อมูล panel data analysis ในรูปแบบวิธี Pooled Regression และประมาณค่าสัมประสิทธิ์โดยวิธีการประมาณค่ากำลังสองน้อยที่สุดทั่วไป (Generalized least squares : GLS) ในโปรแกรม STATA คือ การเก็บข้อมูลจาก "ตัวอย่างเดิม" จากประชากรกลุ่มเดิมหลายรอบหรือหลายปี และนำข้อมูล panel data มารัน regression โดยการรวมเอาข้อมูลทุกปีมารันทีเดียวโดยไม่สนใจว่าข้อมูลจะมาจากปีไหน

วิธีวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย

1. วิเคราะห์สภาพปัญหาการว่างงานในประเทศไทย โดยใช้การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา ใช้การอธิบายลักษณะสภาพทั่วไป ผลกระทบของการว่างงานกับเหตุการณ์ปัจจุบันในประเทศไทย
2. วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการว่างงานในประเทศไทย วิเคราะห์ข้อมูล panel data ในรูปแบบวิธี Pooled Regression และประมาณค่าสัมประสิทธิ์โดยวิธีการประมาณค่ากำลังสองน้อยที่สุดทั่วไป (Generalized least squares : GLS) ในโปรแกรม STATA ใช้ข้อมูล จปฐ/กชข2 ค ในระดับอำเภอ จำนวน 2,624 อำเภอ ซึ่งทำการถอดข้อมูลมาจากโปรแกรมรายงานหมู่บ้านชนบทไทย ในปี พ.ศ. 2554 2556 และ 2558 รวมทั้งหมด 3 รอบปี และตัดตัวแปรที่คาดว่าจะมีส่วนทำให้เกิดการว่างงานมาได้ทั้งหมด 4 กลุ่มใหญ่ ๆ และแบ่งกลุ่มข้อมูลออกมา ดังนี้ 1.ปัจจัยทางด้านสภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ 2.ปัจจัยทางด้านสุขภาพและอนามัย 3. ปัจจัยทางด้านความรู้และการศึกษา 4. การมีส่วนร่วมและความเข้มแข็งของชุมชน กลุ่มปัจจัยที่ได้คัดมาเพื่อใช้วิเคราะห์มีจำนวนทั้งหมด 26 ตัวแปร เพื่อนำมาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการว่างงานกับปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ตามสมการดังนี้

$$\hat{y} = \beta_0 + \sum_{i=1}^k \beta_i x_i + \varepsilon$$

กำหนดให้

- $\hat{y}$ คือ ค่าประมาณการว่างงานในประเทศไทย
- β_i คือ ค่าสัมประสิทธิ์ของปัจจัยที่มีผลต่อการว่างงานที่ i (i มีค่า 1 ถึง k)
- x_i คือ ปัจจัยที่มีผลต่อการว่างงานที่ i (i มีค่า 1 ถึง k)
- ε คือ ค่าคลาดเคลื่อน

สมมุติฐานการวิจัย

ในการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการว่างงานในประเทศไทย นั้นได้ตั้งสมมุติฐานไว้ คือ ตัวแปรที่คัดเลือกและนำมาวิเคราะห์มีทั้งหมด 26 ตัว ซึ่งได้คาดการณ์ถึงทิศทางความสัมพันธ์ของตัวแปรที่อาจจะทำให้เกิดการว่างงานเพิ่มขึ้น คือ ราษฎรที่อาศัยอยู่ (POP) คนพิการ (DP) ศึกษาภาคบังคับ-ป.เอก (GD) ขาดโอกาสในการศึกษา (OE) และผู้สูงอายุไม่ได้รับการดูแล (Non-TC) และส่วนตัวแปรที่อาจจะทำให้เกิดการว่างงานลดลง คือ ทำงานในสถานประกอบการ (WF) ชุมชนมีแหล่งท่องเที่ยวที่เกิดรายได้ (IPV) ทำเกษตร (FHH) เลี้ยงสัตว์ (RAH) ประมงทะเล (FM) ประมงน้ำจืด (FW) มีเครื่องจักรใช้ งาน (MC) รับจ้าง (WFH) รายได้พืช (AI) รายได้เลี้ยงสัตว์ (PI) รายได้ประมง (FI) รายได้อุตสาหกรรมครัวเรือน (HII) รายได้อุตสาหกรรมท้องถิ่น (IIC) ความปลอดภัยในการทำงาน (WS) อบรมด้านอาชีพ (VT) อบรมด้านการศึกษา (ST) อบรมด้านสุขภาพ (HT) มีกิจกรรมป้องกันยาเสพติด (AD) ชุมชนมีกิจกรรมสาธารณะ (PE) ชุมชนจัดเวทีประชาคม (CF) แหล่งสินเชื่อ (CS) รายละเอียดของตัวแปรที่ใช้ในแบบจำลองแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์

ตัวแปร	กลุ่มปัจจัยที่ส่งผลกระทบ		สมมุติฐานความสัมพันธ์
	ต่อการว่างงาน	อธิบาย	
	ชื่อตัวแปร		
Y	การว่างงาน (Unemployment)	จำนวนคนว่างงานทั้งหมดที่อาศัยอยู่ในอำเภอ มีหน่วยเป็นพันคน	
	1. ปัจจัยทางด้านสภาพและโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ		
X	ราษฎรที่อาศัยอยู่ (POP)	จำนวนราษฎรทั้งหมดที่อาศัยอยู่ในอำเภอ มีหน่วยเป็นพันคน	+
	ทำงานในสถานประกอบการ (WF)	จำนวนครัวเรือนในอำเภอที่ทำงานในสถานประกอบการ (ที่ไม่ใช่อุตสาหกรรมในครัวเรือน) มีหน่วยเป็นครัวเรือน	-
	ชุมชนมีแหล่งท่องเที่ยวที่เกิดรายได้ (IPV)	จำนวนแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอทั้งหมดที่ทำให้เกิดรายได้จากการท่องเที่ยว มีหน่วยเป็นแห่ง	-
	ทำเกษตร (FHH)	ครัวเรือนที่ทำอาชีพการเกษตรเป็นหลักและที่อาศัยในอำเภอ มีหน่วยเป็นพันครัวเรือน	-
	เลี้ยงสัตว์ (RAH)	ครัวเรือนที่ทำอาชีพเลี้ยงสัตว์เป็นหลักและที่อาศัยในอำเภอ มีหน่วยเป็นครัวเรือน	-

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ตัวแปร	กลุ่มปัจจัยที่ส่งผลกระทบ		สมมติฐาน ความสัมพันธ์
	ต่อการว่างงาน	อธิบาย	
	ชื่อตัวแปร		
	ประมงทะเล (FM)	ครัวเรือนที่ทำอาชีพประมงทะเลเป็นหลักและที่อาศัยในอำเภอ มีหน่วยเป็นครัวเรือน	-
	ประมงน้ำจืด (FW)	ครัวเรือนที่ทำอาชีพประมงน้ำจืดเป็นหลักและที่อาศัยในอำเภอ มีหน่วยเป็นครัวเรือน	-
	มีเครื่องจักรใช้งาน (MC)	ครัวเรือนที่มีเครื่องจักรส่วนตัวไว้ใช้งานหรือสร้างรายได้และที่อาศัยในอำเภอ มีหน่วยเป็นครัวเรือน	-
	รับจ้าง (WFH) หน่วย :	ครัวเรือนที่ทำอาชีพรับจ้างเป็นหลักและที่อาศัยในอำเภอ มีหน่วยเป็นพันครัวเรือน	-
	รายได้พืช (AI) หน่วย :	ครัวเรือนที่มีรายได้จากการทำเกษตร(พืช)และที่อาศัยในอำเภอ มีหน่วยเป็นพันครัวเรือน	-
	รายได้เลี้ยงสัตว์ (PI) หน่วย :	ครัวเรือนที่มีรายได้จากการเลี้ยงสัตว์และที่อาศัยในอำเภอ มีหน่วยเป็นพันครัวเรือน	-
X	รายได้ประมง (FI)	ครัวเรือนที่มีรายได้จากการทำประมงและที่อาศัยในอำเภอ มีหน่วยเป็นครัวเรือน	-
	รายได้อุตสาหกรรมครัวเรือน (HII)	ครัวเรือนที่มีรายได้จากการทำงานในอุตสาหกรรมครัวเรือนและที่อาศัยในอำเภอมีหน่วยเป็นครัวเรือน	-
	รายได้อุตสาหกรรมท้องถิ่น (IIC)	ครัวเรือนที่มีรายได้จากการทำงานในอุตสาหกรรมท้องถิ่นและที่อาศัยในอำเภอ มีหน่วยเป็นครัวเรือน	-
	2. ปัจจัยทางด้านสุขภาวะและอนามัย		
	ความปลอดภัยในการทำงาน (WS)	จำนวนคนในอำเภอที่ได้รับความปลอดภัยในการทำงานในแต่ละอาชีพ มีหน่วยเป็นคน	-
	คนพิการ (DP)	จำนวนคนในอำเภอที่มีสภาพร่างกายพิการ มีหน่วยเป็นคน	+
	3. ปัจจัยทางด้านความรู้และการศึกษา		
	ศึกษาภาคบังคับ-ป.เอก (GD)	จำนวนคนในอำเภอที่ได้เข้ารับการศึกษภาคบังคับจนถึงปริญญาเอก มีหน่วยเป็นพันคน	+

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ตัวแปร	กลุ่มปัจจัยที่ส่งผลกระทบ		สมมติฐาน ความสัมพันธ์
	ต่อการว่างงาน	อธิบาย	
	ชื่อตัวแปร		
	ขาดโอกาสในการศึกษา (OE)	จำนวนคนในอำเภอที่ขาดโอกาสทางการศึกษา รวมถึงขาดการศึกษาภาคบังคับ มีหน่วยเป็นคน	+
	อบรมด้านอาชีพ (VT)	จำนวนคนในอำเภอที่ได้เข้ารับการอบรมด้านอาชีพของชุมชนในอำเภอนั้น ๆ มีหน่วยเป็นคน	-
	อบรมด้านการศึกษา (ST)	จำนวนคนในอำเภอที่ได้เข้ารับการอบรมด้านการศึกษาของชุมชนในอำเภอนั้น ๆ มีหน่วยเป็นคน	-
	อบรมด้านสุขภาพ (HT)	จำนวนคนในอำเภอที่ได้เข้ารับการอบรมด้านสุขภาพของชุมชนในอำเภอนั้น ๆ มีหน่วยเป็นคน	-
	4. ปัจจัยทางการมีส่วนร่วมและความเข้มแข็งของชุมชน		
X	มีกิจกรรมป้องกันยาเสพติด (AD)	ในอำเภอมีการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับการป้องกันยาเสพติดอย่างน้อยแค่ไหน มีหน่วยเป็น มี/ไม่มี จำนวนครัวเรือนที่เข้าร่วมการจัดกิจกรรม	-
	ชุมชนมีกิจกรรมสาธารณะ (PE)	สาธารณะที่ชุมชนจัดขึ้นในอำเภอ มีหน่วยเป็น พันครัวเรือน	-
	ชุมชนจัดเวทีประชาคม (CF)	ในอำเภอและชุมชน มีการจัดเวทีประชาคมอย่างน้อยแค่ไหน มีหน่วยเป็น มี/ไม่มี	-
	แหล่งสินเชื่อ (CS)	จำนวนคนในอำเภอที่สนใจหรือทำธุรกรรมทางการเงินเกี่ยวกับแหล่งสินเชื่อ มีหน่วยเป็นคน	-
	ผู้สูงอายุไม่ได้รับการดูแล (NonTC)	จำนวนผู้สูงอายุในอำเภอแต่ไม่ได้รับการดูแล มีหน่วยเป็นคน	+

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการว่างงานของประเทศไทย

การศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการว่างงานของประเทศไทยนั้น มีวัตถุประสงค์อยู่ 2 ข้อ คือ วิเคราะห์สภาพปัญหาการว่างงานในประเทศไทย และวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการว่างงานในประเทศไทย

การศึกษาถึงสภาพปัญหาการว่างงานในประเทศไทย

โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลและเนื้อหาในรูปแบบของสถิติเชิงพรรณนา ในการอธิบายลักษณะสภาพทั่วไปของการว่างงานในประเทศไทย

จากข้อมูล ณ สิ้นปี 2561 อัตราการว่างงานอยู่ที่ 0.67% ย้อนกลับไปดูตัวเลขเมื่อ 5 ปีที่แล้ว อัตราการว่างงานอยู่ที่ 0.58% ในปี 2557 แสดงให้เห็นว่า อัตราการว่างงานของไทยนั้นต่ำกว่า 1% มาตลอดนับตั้งแต่หลังวิกฤตแฮมเบอร์เกอร์ ปี 2552 และย้อนกลับไปเมื่อ 5 ปีที่แล้ว จะพบว่า ไม่มีไตรมาสใดเลยที่เศรษฐกิจไทยสามารถโตได้ตามเป้าหมายที่ผู้กำหนดนโยบายคาดการณ์ไว้ ทั้งนี้ ไตรมาสที่ 2/2562 ที่ผ่านมานี้ GDP Growth ของประเทศไทยนั้นอยู่ที่ประมาณ 2.3% ชะลอตัวลงมาเป็นไตรมาสที่ 3 ติดต่อกัน จนทำให้ธนาคารแห่งประเทศไทยปรับเป้าประมาณการ GDP ของไทย จากเดิม 3.3% ลงมาเหลือเพียงแค่ 2.8% ในปี 2020 จึงเห็นได้ชัดว่าอัตราการว่างงานที่ต่ำไม่ได้เป็นปัจจัยเพียงปัจจัยเดียวที่จะบอกว่าเศรษฐกิจของประเทศนั้น ๆ กำลังขยายตัวได้ในทิศทางที่น่าพอใจเสมอไป

จากการศึกษาข้อมูลมีตัวเลขทางสถิติตัวหนึ่งที่ชื่อว่า Fertility Rate ซึ่งคือ จำนวนบุตรเฉลี่ยที่ผู้หญิงแต่ละคนให้กำเนิดของประเทศนั้น ๆ ยกตัวอย่างเช่น ประเทศไทย Fertility Rate ณ สิ้นปี 2562 อยู่ที่ 1.48 ขณะที่ประเทศญี่ปุ่น ตัวเลขนี้อยู่ที่ 1.44 ส่วนสหรัฐฯ อยู่ที่ 1.80 ตัวเลข Fertility Rate นี้ ถ้าต่ำกว่า 2 นั้นแสดงว่า แนวโน้มประชากรของประเทศนั้นจะไม่เพิ่มขึ้น ยกตัวอย่าง คือ สามีภรรยาคนหนึ่ง มีลูกชายหนึ่งคน สมมติว่า ในอนาคต สามีภรรยาคู่นี้จากโลกไป ดังนั้นเวลาจากไป ไปทั้ง 2 คน แต่ทดแทนให้โลกนี้แค่ 1 คน (คือลูกชาย) ซึ่งเท่ากับ Fertility Rate เท่ากับ 1 ซึ่งถ้าหากเป็นแบบนี้ไปนาน ๆ ก็จะมีแต่จำนวนประชากรที่จะลดลงเรื่อย ๆ อย่างแน่นอน

ดังนั้น เมื่อพิจารณาเรื่องโครงสร้างประชากรของประเทศนั้น ๆ ประกอบกันไป จะพบว่า ประเทศที่มี Fertility Rate ต่ำกว่า 2 เป็นประเทศที่ผลิตจำนวนแรงงานใหม่ได้ไม่ทันพอที่จะเข้ามาทดแทนแรงงานเก่าที่เกษียณและกำลังจะจากโลกนี้ไปในอนาคตยาว ๆ ดังนั้น บางทีตัวเลข Unemployment Rate

ที่ต่ำ นั้นตีความอีกมุมหนึ่งได้ เพราะหาแรงงานยากมากขึ้น เนื่องจากโครงสร้างประชากรของประเทศกำลังวิ่งเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ประเทศไทย เรากลายเป็นสังคมผู้สูงอายุ หรือมีสัดส่วนจำนวนประชากรที่อายุมากกว่า 60 ปี เกินกว่า 13 ล้านคน และภายในปี 2050 ตัวเลขนี้จะเพิ่มขึ้นเป็น 20 ล้านคน หรือคิดเป็นสัดส่วนแถว ๆ 35% ของจำนวนประชากร ในขณะที่จำนวนประชากรทั้งประเทศอยู่ที่ 69 ล้านคน และอัตราการเพิ่มขึ้นช้าลงเรื่อย ๆ จากการที่ Fertility Rate ต่ำกว่า 2 เป็นระยะเวลายาวนานแล้ว

ซึ่งเหตุการณ์ดังกล่าวนี้ส่วนมากมักจะเกิดกับประเทศที่มีสภาพเศรษฐกิจที่พัฒนาแล้ว อย่างเช่น ญี่ปุ่น หรือ สหรัฐอเมริกา ซึ่งรายได้ต่อหัวของประชากรสูงกว่าค่าเฉลี่ย แต่การที่ประเทศไทยเรา เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ในขณะที่ GDP Per Capita ของไทย ณ สิ้นปี 2561 ตกอยู่ที่เดือนละ 19,000 บาทเท่านั้น จึงสะท้อนให้เห็นว่า คนไทยจะเกษียณอายุแล้วจน ในขณะที่มีอายุยืนยาวขึ้น และไม่มีลูกหลานมาเลี้ยงดูในตอนบั้นปลายชีวิต

ดังนั้น ตัวอย่างของประเทศไทย ประเทศญี่ปุ่นและสหรัฐอเมริกา ณ ตอนนี เป็นสิ่งที่กำลังเกิดขึ้นกับหลาย ๆ ประเทศในโลก ที่อัตราการว่างงานอาจจะอยู่ในระดับต่ำนั้น ไม่ใช่เพราะการจ้างงานยังแข็งแกร่ง แต่เป็นเพราะแรงงานเข้าระบบมีจำนวนน้อยลง ขณะเดียวกันนั่นเอง ผู้สูงอายุที่เกษียณออกจากระบบก็มีจำนวนเพิ่มขึ้น

1. สภาพปัญหาการว่างงานของประเทศไทย

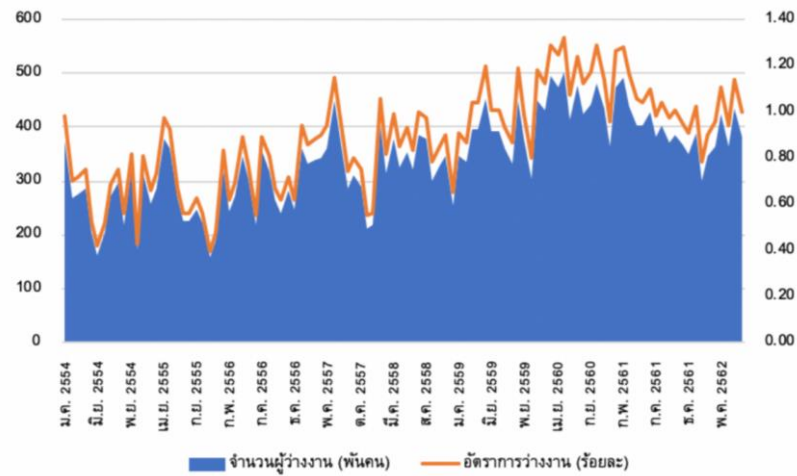
การว่างงานในประเทศไทยยังเป็นปัญหาที่สำคัญอีกปัญหาหนึ่งของประเทศปัจจุบัน เศรษฐกิจไทยมีการหดถอย และชะลอตัวลงอย่างต่อเนื่อง จึงส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจในประเทศเป็นอย่างมาก และทำให้ได้ยินคำว่า คนว่างงาน คนตกงาน อัตราการว่างงาน เพิ่มขึ้นอยู่บ่อย ๆ เนื่องจากประชากรเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก การขยายตัวทางเศรษฐกิจนั้นไม่สมดุลกับอัตราเพิ่มของประชาชน อย่างไรก็ตามการแก้ปัญหาการเพิ่มของประชากรในปัจจุบันถือว่าได้ผลเป็นที่น่าพอใจ แต่การขยายตัวทางเศรษฐกิจยังไม่ดีเท่าที่ควรนัก อีกทั้งประกอบกับภาวะเศรษฐกิจของโลกตกต่ำกระทบถึงเศรษฐกิจภายในประเทศไทย จึงทำให้ไม่มีการจ้างงานเพิ่มขึ้นมากเท่าที่จะเป็นเหตุให้มีคนว่างงานเพิ่มขึ้นมากขึ้นเรื่อย ๆ และอีกปัจจัยหนึ่งที่สำคัญ คือ สถานการณ์ภัยแล้ง หากฝนมีการทิ้งช่วงยาวนานมากก็จะส่งผลทำให้มีจำนวนผู้ว่างงานเพิ่มสูงขึ้นอีกในบางพื้นที่ ที่ประสบปัญหาดังกล่าวโดยตรง

ปัจจุบันประเทศไทยได้ให้ความสำคัญในเรื่องของการศึกษาเป็นอย่างมาก ส่งผลให้สถาบันการศึกษาต่าง ๆ ในประเทศผลิตนิสิตออกมามากขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน เพราะสาเหตุของการว่างงานส่วนใหญ่มาจากความต้องการของผู้สำเร็จทางการศึกษา เนื่องจากมีการเลือกงาน กล่าวคือ ผู้สำเร็จทางการศึกษาจะมีปัจจัยในการเลือกงาน โดย

อาจจะพิจารณาจากลักษณะของงาน สวัสดิการ และมีโอกาสก้าวหน้าในหน้าที่การงานของตนเองในอนาคต จึงทำให้ปัจจุบันประเทศไทยมีผู้ว่างงานที่พึงสำเร็จทางการศึกษาเป็นจำนวนมาก ซึ่งผลกระทบของการว่างงานทำให้ผู้ว่างงาน หรือผู้ที่เคยมีงานทำมักจะคิดฟุ้งซ่าน และเกิดปัญหาเครียดตามมา จึงทำให้มีปัญหาด้านสุขภาพจิต และด้านร่างกาย ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาครอบครัวได้ เพราะผู้ว่างงานอาจจะเป็นหัวหน้าครอบครัว และหากกำลังประสบปัญหาว่างงานอยู่ ก็จะส่งผลให้รายได้ในครอบครัวที่ใช้จ่ายในครอบครัวนั้นขัดข้อง จึงทำให้เกิดปัญหาครอบครัวขึ้น ก่อให้เกิดปัญหาความยากจน ก่อให้เกิดปัญหาอาชญากรรม เพราะบุคคลที่กำลังตกงานมักจะหาแนวทางเพื่อให้ตนเองมีความอยู่รอดในสังคมได้ บางส่วนก็จะหางานที่สุจริตทำ แต่บางส่วนก็อาจจะเกิดความคิดลึกลับขโมยน้อยเพื่อทำให้ตนเองอยู่รอด

ปัญหาการว่างงานในปัจจุบันมีการยอมรับอย่างกว้างขวางทั่วโลก เนื่องจากอัตราการว่างงานทั่วโลกมีแนวโน้มขยายตัวสูงขึ้น ซึ่งการว่างงานนั้นเป็นปัญหาของสังคมและเศรษฐกิจ อีกทั้งยังก่อให้เกิดอาชญากรรมอีกด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เรื่องการฆ่าตัวตาย และถูกฆาตกรรม เนื่องจากบางครั้งที่เรากำลังประสบปัญหาว่างงาน และผนวกกับอยู่ในสถานการณ์เศรษฐกิจไม่ค่อยดีจะยิ่งทำให้เราเกิดความเครียดสะสม คิดมาก ซึ่งในบางครั้งอาจจะควบคุมอารมณ์ไม่อยู่ และอาจทำให้มีความคิดชั่ววูบคิดสั้นฆ่าตัวตาย หรือก่อเหตุอาชญากรรมได้

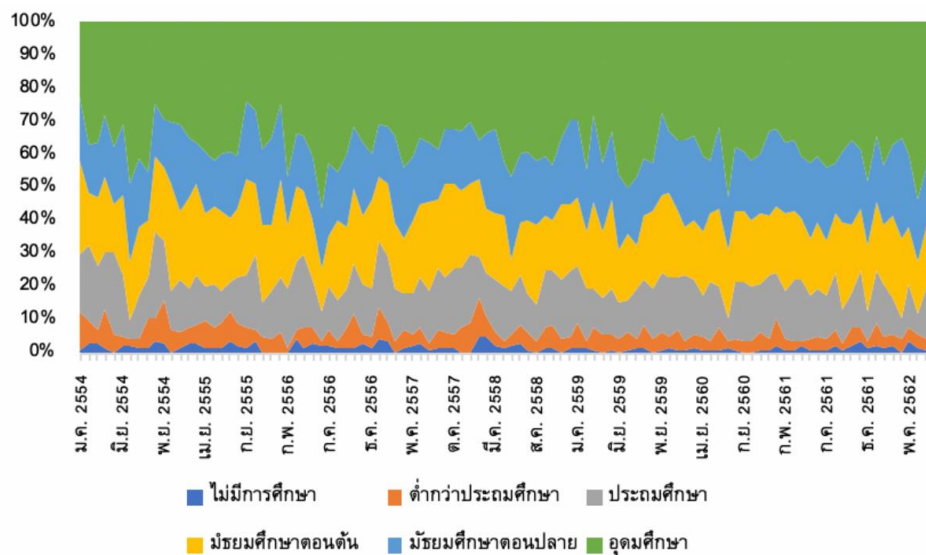
แต่อย่างไรก็ตามปัญหาการว่างงานนี้ก็ยังมีทางรัฐบาลที่ได้เข้ามามีส่วนร่วม ช่วยเหลือและส่งเสริมให้การสนับสนุนประชาชน ทำให้อัตราการว่างงานนั้นมีแนวโน้มที่ลดลง หากดูข้อมูลสถิติจำนวนผู้ว่างงานและอัตราการว่างงาน (ภาพที่ 8) จะเห็นได้ว่าปี 2562 มีจำนวนผู้ว่างงานถึง 3.7 แสนคน โดยประมาณ ซึ่งเป็นเรื่องที่น่าตกใจ และน่าเป็นห่วงอย่างมากสำหรับจำนวนตัวเลขของคนว่างงานในประเทศไทย หากเปรียบเทียบกับปี 2561 ที่มีจำนวนคนว่างงานสูงถึง 4 แสนคน โดยประมาณ เมื่อพิจารณาแล้ว พบว่า จำนวนคนลดลงถึง 30,000 คน ซึ่งจะเห็นได้ว่าภาวะการว่างงานนั้นมีแนวโน้มที่ดีขึ้น เพราะจำนวนคนว่างงานในช่วงเวลานั้นลดลง แต่ก็ยังไม่ดีเท่าที่ควร

ภาพที่ 8 สถิติจำนวนผู้ว่างงานและอัตราการว่างงานของประเทศไทย

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย (2562)

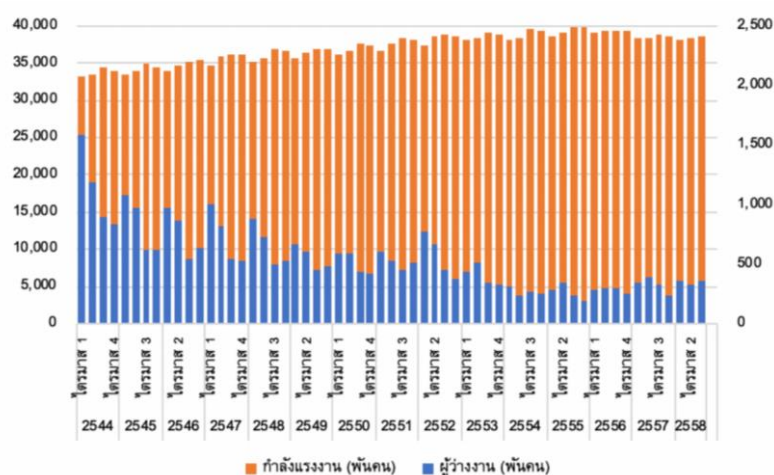
หากย้อนดูสถิติจำนวนผู้ว่างงานและอัตราการว่างงาน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2554 (ภาพที่ 8) จำนวนผู้ว่างงานอยู่ที่ราว 3 - 4 แสนคน และอัตราการว่างงานอยู่ราว ๆ ร้อยละ 0.8 - 1 และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558 ในขณะที่สถิติผู้ว่างงานจำแนกตามระดับการศึกษา (ภาพที่ 9) แสดงให้เห็นว่า สัดส่วนของผู้ว่างงานเป็นผู้จบการศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุดในช่วงเวลาดังกล่าว

ภาพที่ 9 ผู้ว่างงานจำแนกตามระดับการศึกษา (ร้อยละ)

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย (2562)

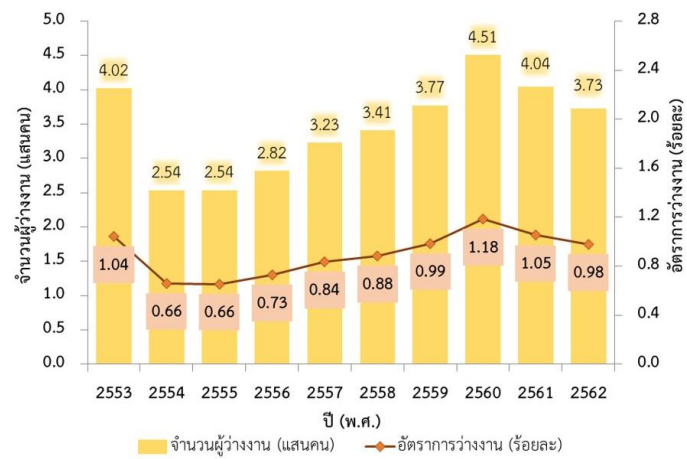
และเมื่อพิจารณาจากสถิติผู้ว่างงานจำแนกตามระดับการศึกษา (ภาพที่ 9) พบว่า สัดส่วนของผู้ว่างงานที่จบการศึกษาในระดับอุดมศึกษาคิดเป็นสัดส่วนที่มากที่สุดเสมอ จึงมีความเป็นไปได้ว่าบัณฑิตเหล่านี้สามารถรงานได้ หรือมีทางเลือกมากกว่ากลุ่มคนที่ออกจากระบบการศึกษาไปแล้วเพื่อไปทำงาน และเมื่อดูข้อมูลจำนวนแรงงานและจำนวนผู้ว่างงาน (จากภาพที่ 10) ยังพบว่า ในอดีตจำนวนผู้ว่างงานมากกว่าปัจจุบันเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งจากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น สะท้อนให้เห็นว่าปัจจุบันนี้ประเทศไทยของเรากำลังเข้าสู่ “ยุคบัณฑิตตกงาน”

ภาพที่ 10 สถิติจำนวนแรงงาน (แกนซ้าย) และจำนวนผู้ว่างงาน (แกนขวา)

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2560)

ช่วงเวลาราว 5 ปีที่ผ่านมา เรื่องสังคมผู้สูงอายุของประเทศไทยเริ่มเป็นเรื่องที่น่าสนใจขึ้นมา และยิ่งรวมถึงเรื่องของอัตราการว่างงานที่ต่ำนั้นมีสาเหตุส่วนหนึ่งมาจากอัตราเด็กเกิดใหม่นั้นลดลง (fertility rate) ในขณะที่คนวัยทำงานเองก็เริ่มเกษียณอายุกันมากขึ้น จริงอยู่ที่โครงสร้างประชากรของไทยเริ่มขยับเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุมากขึ้นเรื่อย ๆ ตามสาเหตุดังกล่าว แต่สาเหตุเหล่านั้นไม่ได้เป็นปัจจัยที่ทำให้อัตราการว่างงานลดลง แต่อย่างใดก็ตาม ในข้อมูลภาพที่ 10 ก็แสดงให้เห็นชัดเจนว่ากำลังแรงงานในประเทศไทยเพิ่มสูงขึ้นสวนทางกับจำนวนผู้ว่างงานที่ลดลง

ภาพที่ 11 จำนวนผู้ว่างงานและอัตราการว่างงาน ปี พ.ศ. 2553 - 2562

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2560)

ตารางที่ 4 แสดงสถานภาพแรงงานประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2556 - 2562

หน่วย: ล้านคน หน่วย: ร้อยละ

สถานภาพแรงงาน	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562
ประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป	54.41	54.84	55.24	55.61	55.96	56.28	56.58
	100	100	100	100	100	100	100
กำลังแรงงานรวม	38.66	38.58	38.55	38.27	38.1	38.43	38.18
	71.1	70.3	69.8	68.8	68.1	68.3	67.5
1. กำลังแรงงานปัจจุบัน	38.5	38.4	38.36	38.07	37.91	38.27	37.99
	70.8	70	69.4	68.5	67.7	68	67.1
1.1 ผู้มีงานทำ	38.22	38.08	38.02	37.69	37.46	37.86	37.61
	70.2	69.4	68.8	67.8	66.9	67.3	66.5
1) ทำงาน	37.81	37.73	37.56	37.25	36.97	37.49	37.25
	69.5	68.8	68	67	66.1	66.6	65.8
2 มีงานประจำแต่ไม่ทำงาน	0.4	0.35	0.46	0.45	0.49	0.38	0.36
	0.7	0.6	0.8	0.8	0.9	0.7	0.6
1.2 ผู้ว่างงาน	0.28	0.32	0.34	0.38	0.45	0.4	0.37
	0.5	0.6	0.6	0.7	0.8	0.7	0.7
1) หางานทำ	0.07	0.07	0.07	0.08	0.09	0.08	0.08
	0.1	0.1	0.1	0.1	0.2	0.1	0.1
2) ไม่หางานทำแต่พร้อมทำงาน	0.21	0.25	0.27	0.3	0.36	0.32	0.3
	0.4	0.5	0.5	0.5	0.6	0.6	0.5
3. กำลังแรงงานที่รอฤดูกาล	0.16	0.18	0.19	0.2	0.19	0.16	0.19
	0.3	0.3	0.3	0.4	0.3	0.3	0.3

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2560)

เมื่อพิจารณาจากภาพที่ 11 พบว่า จำนวนผู้ว่างงานและอัตราการว่างงานสูงที่สุดในปี 2560 และปรับตัวลดลงมาในปี 2561 และเมื่อดูจากตารางที่ 4 จะเห็นว่าในปี 2561 มีประชากรผู้มีงานทำมี จำนวน 37.86 ล้านคน เพิ่มขึ้นร้อยละ 1.1 เมื่อเทียบกับปี 2560 ที่มีผู้มีงานทำ จำนวน 37.46 ล้านคน โดยสาเหตุการเพิ่มขึ้นของผู้มีงานทำนั้น อาจมีปัจจัยสนับสนุนมาจาก (1) สภาพอากาศที่เอื้ออำนวยต่อการเพาะปลูก ทำให้มีความต้องการแรงงานเพิ่มขึ้น (2) ความต้องการสินค้าอุตสาหกรรมโดยเฉพาะเพื่อการส่งออก ทำให้มีการจ้างงานภาคการผลิตเพิ่มขึ้น และ (3) การท่องเที่ยวที่ยังขยายตัวได้ดี และการขยายตัวของการค้าปลีกและค้าส่ง ทั้งรูปแบบปกติและการค้าออนไลน์ ส่งผลให้ความต้องการแรงงานในภาคบริการเพิ่มขึ้น สำหรับอัตราการว่างงานใน 2561 เท่ากับร้อยละ 1.05 หรือมีผู้ว่างงานทั้งสิ้น 4.04 แสนคน ลดลงเมื่อเทียบกับ พ.ศ. 2560 ที่มีอัตราการว่างงาน ร้อยละ 1.18 และมีผู้ว่างงาน 4.51 แสนคน โดยเป็นการลดลงของผู้ว่างงานทั้งที่เคยทำงานมาก่อน และไม่เคยทำงานมาก่อน ร้อยละ 10.1 และ 10.5 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาแล้วในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2553-2562) พบว่า อัตราการว่างงานของประชากรมีแนวโน้มลดลง

หากเปรียบเทียบกับประเทศอื่น ๆ ในโลก ประเทศไทยถือว่าเป็นหนึ่งในประเทศที่มีอัตราการว่างงานต่ำที่สุดตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553 ถึงปัจจุบัน ข้อมูลของธนาคารโลก แสดงให้เห็นว่า ประเทศไทยมีอัตราการว่างงานต่ำที่สุดเป็นอันดับที่ 3 หรือ 4 เสมอมา ใน พ.ศ. 2561 ค่าเฉลี่ยอัตราการว่างงานของทุกประเทศอยู่ที่ประมาณร้อยละ 5 ประเทศในทวีปเอเชียตะวันออกและมหาสมุทรแปซิฟิกอยู่ที่ประมาณร้อยละ 4 เช่นเดียวกับทวีปอเมริกาเหนือ ในขณะที่กลุ่มประเทศในสหภาพยุโรปมีอัตราการว่างงานสูงประมาณร้อยละ 7 ซึ่งอัตราการว่างงานระหว่างอดีตกับปัจจุบันอาจสะท้อนให้เห็นการเปลี่ยนแปลงบางอย่างได้ ยกตัวอย่างเช่น ในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจ ตำแหน่งงานมักลดจำนวนลงเนื่องจากบริษัทต้องปลดคนออกอันเป็นผลจากการขาดทุน อัตราการว่างงานย่อมมีสูงเพราะคนที่ถูกปลดออกส่วนใหญ่จะยังคงอยู่ในกำลังแรงงาน ภายใต้สถานการณ์แบบนี้ ถ้าอัตราการว่างงานลดลงย่อมเป็นเรื่องดี

ในอดีตเคยมีการใช้อัตราการว่างงานเป็นส่วนหนึ่งของเครื่องชี้สถานะเศรษฐกิจของประชาชน โดยทั่วไป (how the average citizen is doing economically) นักเศรษฐศาสตร์ที่ชื่อว่า Arthur Okun เสนอว่าอัตราเงินเฟ้อและอัตราการว่างงานสะท้อนสภาพดังกล่าวได้ เมื่อผนวกทั้งสองเข้าด้วยกันจึงเรียกว่า “ดัชนีความทุกข์ยาก” (Misery index) ยิ่งผลรวมมีค่าน้อยหมายถึงความทุกข์ยากที่น้อยกว่า

ในปัจจุบัน ดัชนีความทุกข์ยากไม่ได้รับการยอมรับในทางวิชาการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อนำดัชนีดังกล่าวมาเปรียบเทียบกับประเทศอย่างที่น่าสนใจว่า Bloomberg จัดทำขึ้นทุกปี ประเทศไทยมีดัชนีความทุกข์ยากน้อยมากจนติดอยู่ในอันดับต้น ๆ หรืออันดับหนึ่งอยู่บ่อยครั้ง เนื่องจากอัตราการว่างงานต่ำมากเมื่อเทียบกับประเทศอื่น ในช่วงสองสามปีที่ผ่านมา ฝ่ายรัฐบาล

ก็อ้างสิทธิความดีความชอบนั้นไปว่า “ความทุกข์ยาก” น้อยนั้นเป็นผลงานของรัฐบาล ซึ่งเป็นการตีความที่ผิดจากความเป็นจริงไปมาก

อัตราการว่างงานถูกกำหนดโดยปัจจัยเชิงโครงสร้าง ดังนั้น โครงสร้างที่แตกต่างกันของแต่ละประเทศจึงเป็นข้อจำกัดสำคัญในการเปรียบเทียบ ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีเศรษฐกิจนอกระบบ (informal economy) ขนาดใหญ่ ซึ่งเป็นแหล่งดูดซับกำลังแรงงานได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคเกษตร ผู้ว่างงานสามารถหิบบ้างงานเล็ก ๆ น้อย ๆ ก็ถือว่าเป็นผู้มีงานทำได้ การมีงานทำจึงอาจไม่ได้สะท้อนทางเลือกและอาชีพที่มั่นคง นอกจากนี้ ผู้ว่างงานยังไม่รวมคนถึงที่ล้มเลิกความตั้งใจในการหางานไปแล้ว (discouraged worker) และอาจไม่ได้สะท้อนปัญหา labor mismatch (การทำงานไม่ตรงกับความต้องการหรือระดับการศึกษา) ที่ซ่อนอยู่

2. ประเภทของการว่างงานของแรงงานในประเทศไทย

การว่างงานแบ่งออกได้ 5 ประเภท คือ

1. ว่างงานชั่วคราว (Frictional Unemployment)

เป็นการว่างงานในระยะสั้น สาเหตุมาจากความไม่สมบูรณ์ของตลาดแรงงานในด้านต่าง ๆ เช่น ข้อมูล การคมนาคม เป็นต้น การว่างงานประเภทนี้โดยทั่วไปจะเกิดจากการผันเวียนโดยปกติของตลาดแรงงาน และจากสภาพความจริงที่ว่าการทำงานต้องใช้เวลาระยะหนึ่งในการหางานทำของแรงงาน ความต้องการแรงงานในประเทศอาจไม่สม่ำเสมอตลอดทั้งปี นอกจากการผันเวียนโดยปกติ การว่างงานที่เกิดจากความผิดของตลาด ยังเกิดจากการต้องใช้เวลาระยะหนึ่งในการหางานทำของแรงงาน กล่าวคือ ผู้หางานทำจะต้องใช้เวลาในการสอบถามจากเพื่อนหรือญาติพี่น้อง ต้องไปติดต่อสำนักจัดหางาน ติดต่อสมัครงานโดยตรงกับหน่วยธุรกิจ รวมทั้งการตัดสินใจของผู้ประกอบการที่จะตัดสินใจจ้างบุคคลใดเข้าทำงาน

2. การว่างงานตามฤดูกาล (Seasonal Unemployment)

การว่างงานที่เกิดขึ้น เนื่องจากการผลิตสินค้าบางอย่างบางชนิด โดยต้องทำการผลิตตามฤดูกาล ส่วนใหญ่มักพบการว่างงานประเภทนี้ในภาคเกษตรกรรม ซึ่งจากการพิจารณาข้อมูลสำนักงานสถิติแห่งชาติ 2563 (ภาพที่ 5) พบว่า มีกำลังแรงงานที่รอฤดูกาลเป็นจำนวนมาก โดยในปี 2559 มีถึง 1.93 แสนคน และลดลงมาถึง 1.9 แสนคน และ 1.64 แสนคน ในปี 2560 และ 2561 ตามลำดับ ทั้งนี้สาเหตุเกิดมาจากปี 2559 ประเทศไทยเกิดภัยแล้งรุนแรง สืบเนื่องมาจากปรากฏการณ์เอลนีโญ ฝนที่ตกน้อยต่อเนื่องทำให้น้ำที่ใช้ในการเกษตรไม่เพียงพอ และส่งผลกระทบต่อเกษตรกร จึงทำให้ในปี 2559 มีกำลังแรงงานที่รอฤดูกาลสูงที่สุดในรอบ 5 ปี เมื่อไม่มีน้ำทำการเกษตรกิจกรรมทางการเกษตรจึงหยุดชะงัก กำลังแรงงานบางส่วนต้องอพยพไปทำงานนอกราช

การเกษตรบ้าง และทำให้กำลังแรงงานรอฤดูกาลลดลงมา ในปี 2560 (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร , 2563)

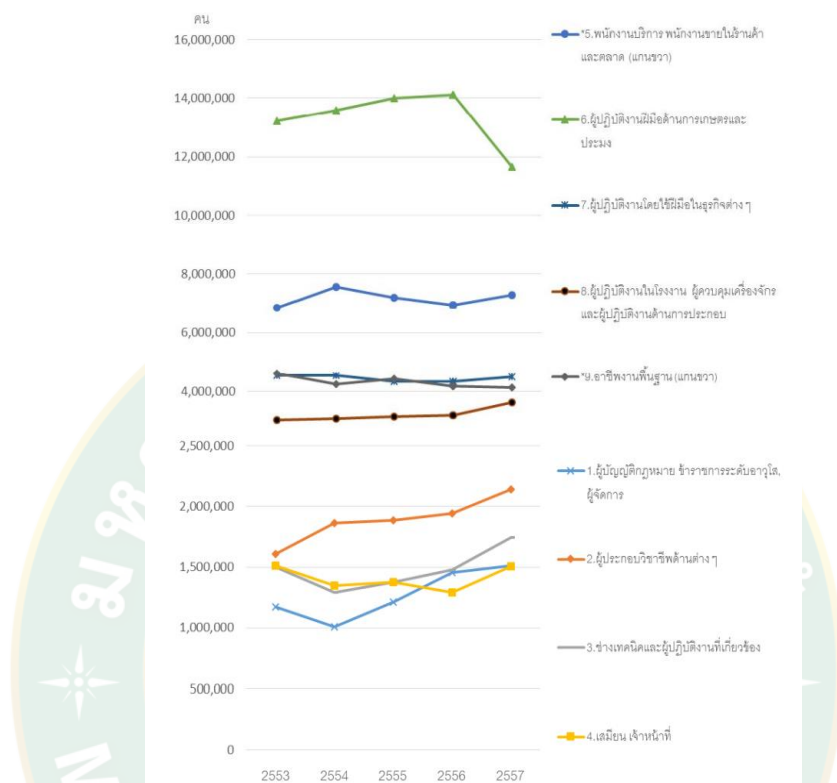
ภาพที่ 12 การว่างงานตามฤดูกาล

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2560)

3. การว่างงานเนื่องจากโครงสร้างของเศรษฐกิจ (Structural Unemployment)

การว่างงานประเภทนี้เกิดจากการที่แรงงานไม่สามารถปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจได้ เป็นการว่างงานในบางท้องที่หรือบางอาชีพ ซึ่งในขณะท้องที่อื่นหรืออาชีพอื่นยังมีตำแหน่งว่าง โดยการว่างงานประเภทนี้มีสาเหตุมาจากหลายปัจจัย เช่น การเคลื่อนย้ายแรงงานจากท้องที่หนึ่งไปสู่อีกท้องที่หนึ่ง หรือเคลื่อนย้ายจากอาชีพหนึ่งไปสู่อีกอาชีพหนึ่งนั้น ทำไม่ได้ ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่า มีการกีดกันเกิดขึ้น เช่น มีการจำกัดการเข้ามาทำงานในบางอาชีพหรือบางอาชีพต้องการคนมีความรู้และความชำนาญ จากสถิติผู้มีงานทำจำแนกตามหมวดอาชีพของในแต่ละหมวดอาชีพปี 2553 – 2557 (ภาพที่ 13) จะเห็นได้ว่าการเปลี่ยนแปลงการจ้างงานเกิดขึ้นทุกปี ทั้งมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ลดลง และคงที่ ซึ่งกลุ่มที่มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นมีมากที่สุด 5 หมวดอาชีพ ได้แก่ หมวดผู้บัญญัติกฎหมาย ข้าราชการระดับอาวุโส, ผู้จัดการ, หมวดผู้ประกอบการวิชาชีพด้านต่าง ๆ หมวดช่างเทคนิคและผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง หมวดพนักงานบริการ พนักงานขายในร้านค้าและตลาด และหมวดผู้ปฏิบัติงานในโรงงาน ผู้ควบคุมเครื่องจักรและผู้ปฏิบัติงานด้านการประกอบ และหมวดอาชีพที่มีแนวโน้มลดลง ได้แก่ หมวดผู้ปฏิบัติงานฝีมือด้านการเกษตรและประมง

และหมวดอาชีพงานพื้นฐาน ส่วนอาชีพที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลง หรือคงที่ได้แก่ หมวดเสมียน เจ้าหน้าที่ และหมวดผู้ปฏิบัติงานโดยใช้ฝีมือในธุรกิจต่าง ๆ

ภาพที่ 13 จำนวนผู้มีงานทำจำแนกตามหมวดอาชีพ ปี 2553 – 2557

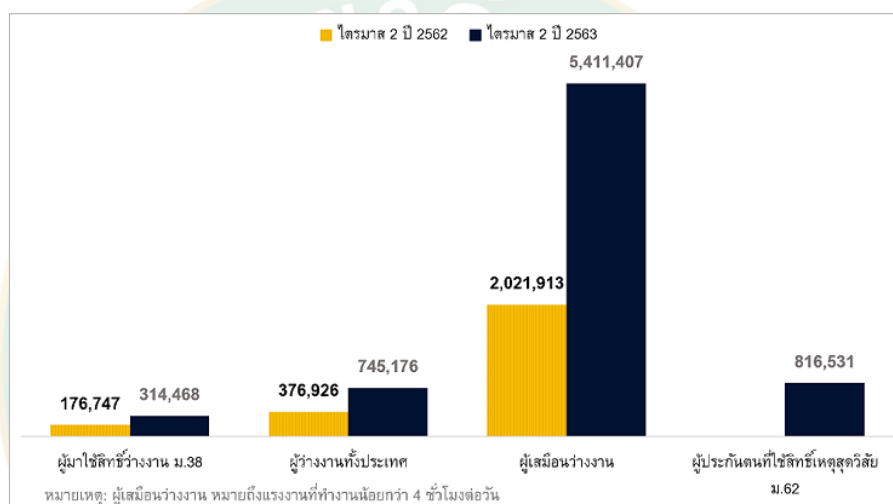
ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2560)

หรืออีกหนึ่งปัจจัยของการว่างงานประเภทนี้ คือ เกิดจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจ ถ้ากิจกรรมทางเศรษฐกิจเปลี่ยนแปลงไป ทำให้ความต้องการของแรงงานเปลี่ยนแปลงไปด้วย เช่น ถ้าธุรกิจหรือโรงงานได้ย้ายจากท้องถิ่นหนึ่งไปสู่ อีกท้องถิ่นหนึ่ง งานในท้องถิ่นเดิมจะหมดลง ความต้องการแรงงานก็จะลดลงด้วย ทำให้เกิดการว่างงานได้

4. การว่างงานเนื่องจากวัฏจักรเศรษฐกิจ (Cyclical Unemployment)

เป็นการว่างงานด้วยความไม่สมัครใจ ซึ่งเกิดขึ้นจากความต้องการของตลาดแรงงานมีไม่เพียงพอต่อแรงงานทั้งหมดที่ต้องการทำงาน โดยการว่างงานชนิดนี้จะแปรผันไปตามวัฏจักรของธุรกิจ ซึ่งจะขึ้นลงในแต่ละช่วงเวลา เมื่อระบบเศรษฐกิจอยู่ในช่วงขยายตัว อุปสงค์มวลรวมจะมีมากกว่า ทำให้อุปสงค์ต่อแรงงาน ซึ่งเป็นอุปสงค์ที่สืบเนื่องมีมากขึ้นตามไปด้วย จะทำให้การว่างงานชนิดนี้ลดลง

แต่ถ้าหากเป็นช่วงที่เศรษฐกิจอยู่ในช่วงขาลง อุปสงค์มวลรวมลดลง และแรงงานบางส่วนถูกเลิกจ้าง การว่างงานชนิดนี้ก็จะมามากขึ้น ซึ่งตัวอย่างที่เห็นได้ชัดในปัจจุบัน ก็คือสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ที่นำไปสู่การทยอยล็อกดาวน์ในหลายประเทศทั่วโลก ทำให้กิจกรรมทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ทั้งในและระหว่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็นการส่งออก หรือการท่องเที่ยวได้หยุดชะงักลง เมื่อพิจารณาข้อมูลการสำรวจภาวะการมีงานทำของประชากรโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ ซึ่งดูจากจำนวนผู้ว่างงาน และเสมือนว่างงาน (ภาพที่ 14) พบว่า มีผู้ว่างงานกว่า 7.45 แสนคน ซึ่งสูงกว่าปีก่อนในช่วงเวลาเดียวกันถึงเกือบเท่าตัว ส่วนผู้ประกันตนในระบบประกันสังคมที่ขอรับสิทธิประโยชน์กรณีว่างงานตามมาตรา 38 ก็เพิ่มสูงขึ้นไปที่ประมาณ 3 แสนคน

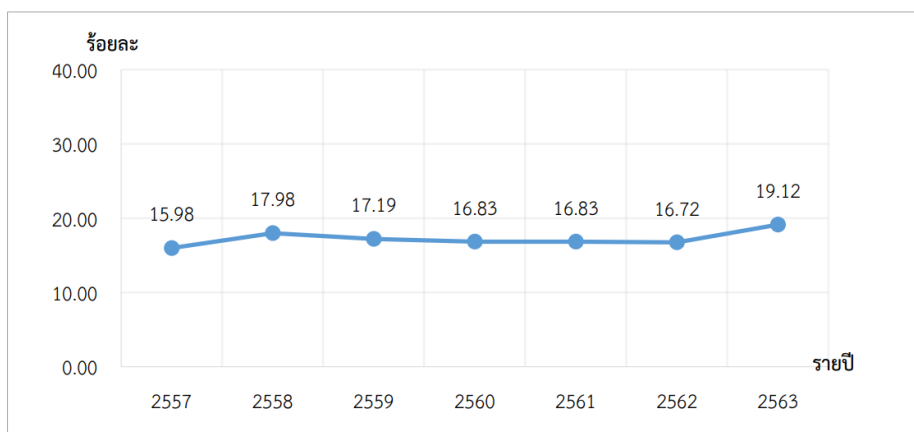

ภาพที่ 14 จำนวนผู้ว่างงานและเสมือนว่างงาน (หน่วย: คน)

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2563)

5. การว่างงานแฝง (Disguised Unemployment)

คือ การว่างงานที่มองไม่เห็นว่ามีกรว่างงานเกิดขึ้น หรือเกิดจากการที่มีจำนวนแรงงานเกินความจำเป็น ส่วนใหญ่พบในภาคเกษตรกรรม โดยบุคคลที่ว่างงานแฝงจะใช้แรงงานต่ำกว่าจริง เนื่องจากเป็นอาชีพที่ไม่ต้องใช้ทักษะของแรงงาน หรือเป็นงานไม่เต็มเวลา หรืองานที่ปล่อยให้แรงงานไม่ได้ทำงาน ตัวอย่างเช่น การถืออาชีพไม่เต็มเวลาทั้งที่ต้องการทำงานเต็มเวลา และการมีคุณวุฒิสองเกิน (over qualification) ซึ่งลูกจ้างมีการศึกษา ประสบการณ์หรือทักษะเกินข้อกำหนดของอาชีพนั้น และเมื่อดูจากข้อมูลสำนักงานสถิติแห่งชาติปี 2563 พบว่า อัตราการจ้างงานแบบไม่เต็มเวลา (ภาพที่ 15) ที่คิดมาจากจำนวนผู้มีชั่วโมงทำงานน้อยกว่า 35 ชั่วโมง ในจำนวนผู้มีงานทำทั้งหมด มีการจ้างงานแบบไม่เต็มเวลาคิดเป็นร้อยละ 19.12 เพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้าซึ่งอยู่ที่ร้อยละ 16.72

ภาพที่ 15 อัตราการจ้างงานแบบไม่เต็มเวลาปี 2557 - 2563

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2563)

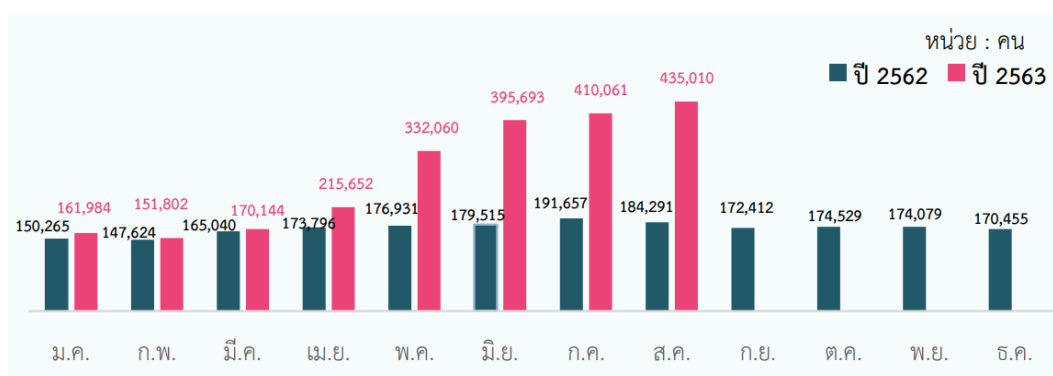
3. สาเหตุของการว่างงานในประเทศไทย

1. การเพิ่มของประชากร
2. เกิดจากมีจำนวนผู้สำเร็จการศึกษาเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว และการผลิตนักศึกษาออกมาเป็นจำนวนมากไม่สอดคล้องกับตลาดแรงงานและการว่างงานมีสาเหตุส่วนใหญ่มาจากความต้องการของผู้สำเร็จทางการศึกษาและความต้องการของสถานประกอบการเป็นหลัก
3. การว่างงานเนื่องจากการเลิกงาน ผู้สมัครส่วนมากจะคาดหวังกับค่าตอบแทนที่สูงและรูปแบบงานที่มีความสะดวกสบายเป็นหลัก
4. เกิดจากการว่างงานตามฤดูกาล สำหรับผู้ว่างงานในระหว่างรอฤดูกาลเกษตรเมื่อพิจารณาตามเพศและอายุแล้วจะเห็นได้ว่าส่วนใหญ่เป็นหญิงและชายในวัยหนุ่มสาว อายุ 15-25 ปี อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาสัดส่วนของผู้ว่างงานในระหว่างรอฤดูกาลเกษตร ชายจะเป็นผู้มีอายุในวัย 15-19 ปี และ 20-24 ปี ประมาณร้อยละ 35.0 และ 28.3 ตามลำดับ ส่วนหญิงในช่วงอายุดังกล่าวจะมีประมาณร้อยละ 20.0 ละ 15.7 ปี ตามลำดับ
5. สภาวะเศรษฐกิจในสังคมปัจจุบันนั้นมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา จึงทำให้เป็นสาเหตุแก่ผู้ที่ประกอบการต้องปลดพนักงานบางกลุ่มหรือบางส่วนออก เพื่อให้เกิดความสมดุลในการประกอบกิจการ

สาเหตุที่ทำให้อัตราการว่างงานเพิ่มขึ้น อ้างอิงจากข้อมูลของกองวิจัยตลาดแรงงานนั้น
ระบุว่า

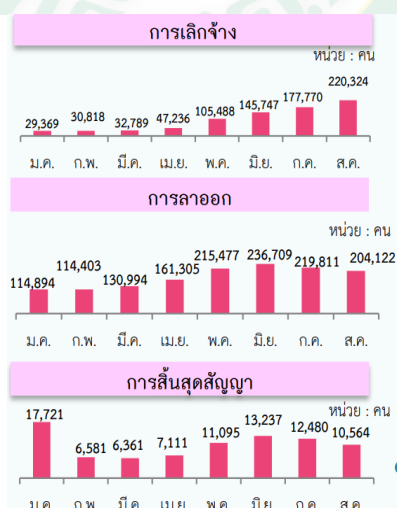
ประการแรก

มาจากการเลิกจ้างพนักงานด้วยสาเหตุต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการปรับลดจำนวนพนักงาน
ในองค์กรที่คิดเป็นร้อยละ 37.38 หรือการเลิกจ้างพนักงานเพราะปิดกิจการที่คิดเป็นร้อยละ 35.50
การหยุดกิจการชั่วคราว คิดเป็นร้อยละ 23.75 แม้กระทั่งการเลิกจ้างเพราะไม่ผ่านการประเมินหรือ
ทดลองงาน การเลิกจ้างเพราะลูกจ้างกระทำความผิด การเลิกจ้างเพราะนายจ้างเปลี่ยนไปใช้เครื่องมือ
ที่ทันสมัยแทนแรงงานคน คิดเป็นร้อยละ 2.64, 0.54 และ 0.18 ตามลำดับ

ภาพที่ 16 ผู้ขอรับประโยชน์ทดแทนกรณีว่างงาน ปี 2562 และปี 2563

ที่มา: สำนักงานประกันสังคม (2563ข)

ภาพที่ 17 จำนวนผู้ขอรับประโยชน์ทดแทนกรณีว่างงาน
จำแนกตามสาเหตุการออกจากงาน ปี 2563

ที่มา: สำนักงานประกันสังคม (2563ก)

เมื่อพิจารณาข้อมูลสถานการณ์การว่างงานและการเลิกจ้างปี พบว่า ในเดือนสิงหาคม 2563 ผู้ขอรับประโยชน์ทดแทนกรณีว่างงาน (ภาพที่ 16) จำนวน 435,101 คน เปรียบเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อน พบว่ามีผู้ขอรับประโยชน์ทดแทนเพิ่มขึ้น 250,719 คน หรือเกือบเท่าตัวของปีก่อน หากพิจารณาจากจำนวนผู้ขอรับประโยชน์ทดแทนกรณีว่างงาน โดยจำแนกตามสาเหตุการออกจากงานเดือนสิงหาคม 2563 (ภาพที่ 17) จะพบว่า การเลิกจ้างสูงมากที่สุดถึง 220,324 คน รองลงมา ได้แก่ ลาออกจากงาน 204,122 คน และสิ้นสุดสัญญาจ้าง 10,564 คน

ประการที่สอง

ที่เป็นต้นเหตุของอัตราการว่างงานที่เพิ่มมากขึ้น นั่นก็คือ การที่ลูกจ้างลาออกจากองค์กรหรือตลาดแรงงานที่ทำอยู่ สาเหตุหลัก ๆ ที่พบมากที่สุด คือ

1. ลูกจ้างต้องการเปลี่ยนงานใหม่ คิดเป็นร้อยละ 85.18 เลยทีเดียว
2. รองลงมาคือ การหมดสัญญาจ้าง คิดเป็นอัตราส่วน อยู่ที่ร้อยละ 5.43

นอกจากนี้ ก็ยังมีสาเหตุอื่น ๆ อีก เช่น ต้องการออกไปประกอบอาชีพอิสระ ทำไร่ ทำนา หรือออกไปดูแล

3. ครอบครัว คิดเป็นอัตราส่วนร้อยละ 5.04
4. ต้องการออกไปพักผ่อน คิดเป็นร้อยละ 4.28
5. เกษียณอายุราชการ และไม่ระบุสาเหตุ คิดเป็นร้อยละ 0.06 และ 0.01 ตามลำดับ

ปัจจัยเสี่ยงประการที่สอง อาจส่งผลให้อัตราการว่างงานเพิ่มมากขึ้น คือ การชะลอตัวของเศรษฐกิจโลก และการฟื้นตัวที่เป็นไปอย่างล่าช้า โดยเฉพาะเศรษฐกิจของกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านอย่างประเทศจีน ที่เป็นตลาดส่งออกที่สำคัญของไทย ซึ่งการที่เกิดสถานการณ์นี้ขึ้น ย่อมส่งผลให้ภาคการส่งออกของไทยชะลอตัวลงด้วย แต่ในส่วนนี้ยังไม่ได้แย่งเท่าไร ยังไม่มีการปลดพนักงานในภาคธุรกิจ อย่างไรก็ตาม ภาคธุรกิจก็ใช้วิธีการปรับลดชั่วโมงการทำงานลงแทน และยังคงต้องติดตามต่อไปว่าสถานการณ์ของภาคการส่งออกนี้จะดีขึ้นหรือแย่งลง หากดีขึ้นอัตราการว่างงานอาจจะลดลง แต่ถ้าแย่งลงอัตราการเลิกจ้างก็จะมีมากขึ้น และทำให้การว่างงานของคนไทยเพิ่มขึ้นตามไปด้วย

ประการที่สาม

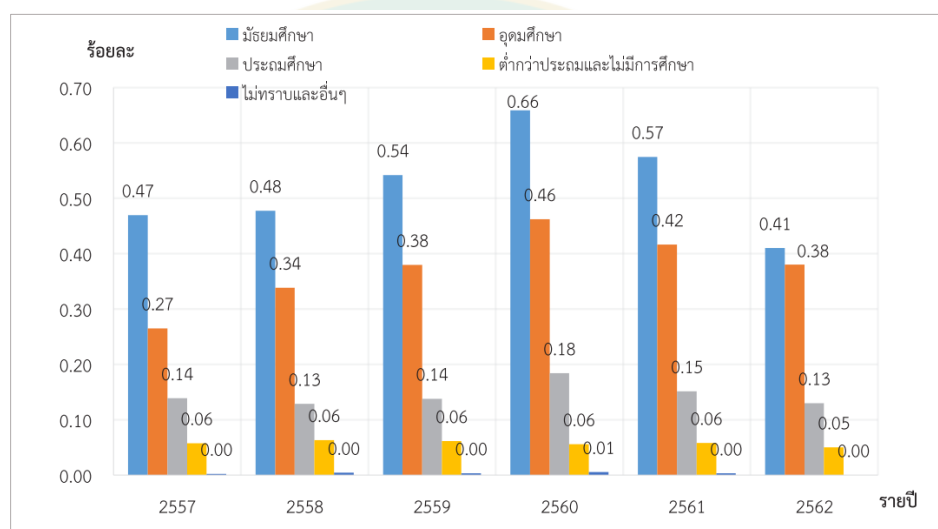
เกิดจากจำนวนผู้สำเร็จการศึกษาเพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็วและมีการผลิตนิตินิตออกมาเป็นจำนวนมากไม่สอดคล้องกับตลาดแรงงานและการว่างงานมีสาเหตุส่วนใหญ่มาจากความต้องการของผู้สำเร็จทางการศึกษาและความต้องการของสถานประกอบการเป็นหลัก

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของประชากรที่ว่างงาน พ.ศ. 2558 – 2562

สถานภาพแรงงาน	2558	2559	2560	2561	2562
ผู้ว่างงาน (คน)	322,677.50	340,560.00	377,462.50	450,667.50	404,285.00
ผู้ว่างงาน หน่วย ร้อยละ	0.6	0.7	0.8	0.7	0.7

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2563)

ภาพที่ 18 อัตราการว่างงาน จำแนกตามระดับการศึกษาปี 2557 - 2563

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2563)

เมื่อพิจารณาการว่างงาน ตามระดับการศึกษาที่สำเร็จ (ภาพที่ 18) หากย้อนดูสถิติปี 2558 - 2562 พบว่า ในปี 2560 มีผู้ที่สำเร็จการศึกษาในระดับอุดมศึกษามีอัตราการว่างงานมากที่สุดถึงร้อยละ 0.66 รองลงมาเป็นระดับอุดมศึกษาร้อยละ 0.46 ระดับประถมศึกษา ร้อยละ 0.18 ระดับต่ำกว่า ประถมและไม่มีการศึกษา ร้อยละ 0.6 และไม่ทราบและอื่น ๆ ร้อยละ 0.1 ซึ่งจากแนวโน้มที่ผ่านมา อัตราการว่างงานในระดับมัธยมศึกษาสูงสุดทุกปี

ประการที่สี่

การว่างงานเนื่องจาก ผู้สมัครจะคาดหวังกับค่าตอบแทนที่สูง และงานมีความสะดวกสบายแก่ตนเองมากที่สุด จึงทำให้ผู้สมัครมีสภาวะการเลือกงานเกิดขึ้นมากในปัจจุบัน

ประการที่ห้า

สภาวะเศรษฐกิจในสภาพเศรษฐกิจ ในสังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา จึงทำให้เป็นสาเหตุของผู้ที่ประกอบการส่งผลให้เกิดการปลดพนักงานออกเป็นบางส่วนเพื่อให้เกิดความสมดุลในการประกอบอาชีพ จึงส่งผลทำให้มีคนว่างงานมากเพิ่มซ้ำซ้อน

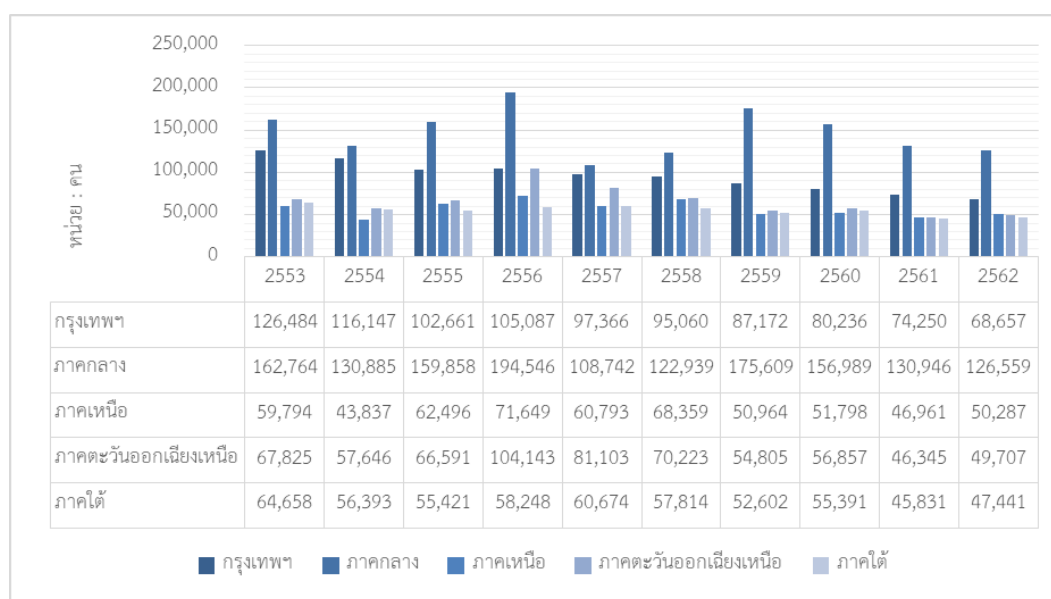
นอกจากที่กล่าวมาแล้ว ยังมีปัจจัยเสี่ยงประการอื่น ๆ อีก ที่ส่งผลต่อการจ้าง รายได้ และการว่างงาน ไม่ว่าจะเป็นการกีดกันทางการค้า จากการทำประมงผิดกฎหมาย ซึ่งปัญหานี้ส่งผลต่อการทำธุรกิจประมงโดยตรง อันนี้ยังไม่พบว่าเกิดปัญหาร้ายแรงอะไรขึ้นกับบรรดาแรงงานหรือเปล่า แต่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรจะมีการออกกฎบังคับใช้อย่างจริงจัง เพื่อลดความเสี่ยงของอัตราว่างงานที่เพิ่มขึ้นในทุกภาคส่วนอีกด้วย

ภาพที่ 19 อัตราการว่างงานของประชากรปี 2554 - ปี 2561

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2560)

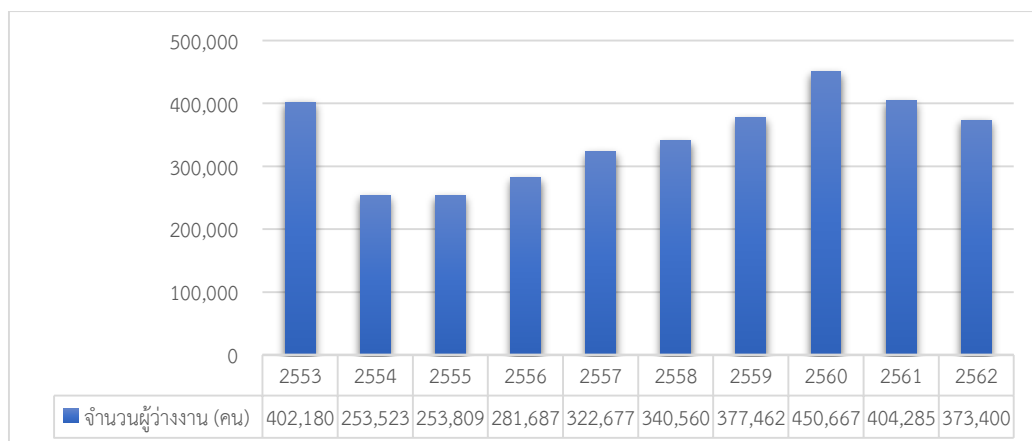
เมื่อดูจากสถิติอัตราการว่างงานของประชากรปี 2554 - 2561 (ภาพที่ 19) หากพิจารณาจากภาพรวมทั้งหมด จะเห็นได้ชัดเจนว่า ภาคใต้มีอัตราการว่างงานที่สูงที่สุดเมื่อเทียบกับภาคอื่น ๆ อยู่ที่ร้อยละ 9.20 หรือ อัตราการเปลี่ยนแปลงประมาณ 9.4% และมีอัตราการว่างงานที่เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ และสูงสุดในปี 2560 ในส่วนของภาคเหนือในนั้นมีอัตราการว่างงานน้อย อยู่ที่ร้อยละ 6.19 หรือ อัตราการเปลี่ยนแปลงประมาณ 7.4% ทำให้ภาวะคนว่างงานนั้นมีแนวโน้มที่ดีขึ้นแต่ก็ยังไม่ได้ดีเท่าที่ควร

ภาพที่ 20 จำนวนผู้ว่างงานจำแนกตามภาค ในปี พ.ศ. 2553 - ปี พ.ศ 2562

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2560)

สำหรับสถิติจำนวนผู้ว่างงานจำแนกตามภาค เมื่อเปรียบเทียบตั้งแต่ปี 2553-2562 (ภาพที่ 20) จะเห็นได้ว่าการแยกจำนวนคนว่างงานกรุงเทพฯ ๆ กับภาคกลางออกมา ทั้ง 2 พื้นที่นี้มีจำนวนคนว่างงานที่สูงโดดเด่นมาอย่างเห็นได้ชัด และเมื่อนำไปเปรียบเทียบกับอัตราการว่างงานของประชากร (ภาพ 19) พบว่า เปอร์เซนต์อัตราการว่างงานของทั้ง 2 พื้นที่ไม่ได้อยู่จุดที่สูงที่สุด แต่กลายเป็นภาคใต้ที่มีอัตราการว่างงานที่สูงที่สุด แสดงให้เห็นว่าการที่กรุงเทพฯ ๆ และภาคกลางมีจำนวนผู้ว่างงานที่สูง สาเหตุเกิดจากมีจำนวนผู้นออาศัยในพื้นที่เยอะกว่าภาคอื่น ซึ่งส่งผลทำให้สถิติจำนวนผู้ว่างงานจำแนกตามภาคไม่สอดคล้องหรือตรงกันกับสถิติอัตราการว่างงานของประชากร

ภาพที่ 21 จำนวนผู้ว่างงาน ปี 2553 – 2562

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2563)

จากภาพที่ 21 เมื่อพิจารณาจากจำนวนผู้ว่างงานตั้งแต่ปี 2555 – 2562 พบว่า จำนวนผู้ว่างงานไต่ระดับเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ จนสูงที่สุดในปี 2560 มีจำนวนผู้ว่างงาน 450,285 คน แต่ต่อมาในปี 2561 มีการจ้างงานเพิ่มขึ้น ทำให้จำนวนผู้ว่างงานเหลือจำนวน 404,285 คน และเมื่อพิจารณาในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2553-2562) พบว่า จำนวนว่างงานของประชากรมีแนวโน้มลดลง

แต่อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่าอัตราการว่างงานของคนไทยในปัจจุบัน ในปี 2562 นั้นลดลง แต่ก็ลดลงเพียงแค่ 0.07 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งยังลดลงได้ไม่ดีเท่าที่ควร และดูเหมือนว่าในอนาคตจะเกิดเหตุการณ์หลายประการที่จะกลายเป็นความเสี่ยงต่ออัตราการจ้างงาน และเป็นชนวนให้อัตราการว่างงานสูงขึ้น ปัจจัยเสี่ยงเหล่านั้น ได้แก่ สถานการณ์ภัยแล้งที่ทวีความรุนแรงมากขึ้น เนื่องจากสถานการณ์นี้จะส่งผลกระทบต่อภาคการเกษตรของไทยโดยตรง ทำให้ผลผลิตที่ควรจะได้รับเกี่ยวได้ไม่สมดุลกันกับเงินที่ลงทุนไป อีกทั้งแรงงานที่อยู่ในภาคการเกษตร ส่วนมากจะเป็นผู้ที่มีคุณภาพชีวิตที่แย่ยากจน อายุเยอะ ซึ่งจากการสำรวจของสภาพัฒน์ พบว่าร้อยละ 69 ของเกษตรกร เป็นคนที่มีอายุ 40 ปี ขึ้นไป นับว่าอยู่ในช่วงของวัยกลางคน ที่จะเข้าสู่วัยชราแล้ว แคมบรรดาแรงงานเหล่านี้ก็ไม่ได้มีการศึกษาที่สูงอะไรมากนัก จากสถิติพบว่ากว่าร้อยละ 70 ของแรงงานภาคการเกษตร จบการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่าและค่าจ้างของแรงงานในภาคการเกษตร ก็ต่ำกว่าภาคอื่น ๆ ถึง 2.5 เท่า คือ อยู่ที่ประมาณ 5,582 บาท/เดือน ด้วยปัจจัยดังที่กล่าวมานี้ จึงทำให้แรงงานภาคการเกษตรต้องตกที่นั่งลำบาก ไม่อาจจะรับมือภัยแล้งได้อย่างเต็มที่ ยิ่งเป็นการผลักให้คุณภาพชีวิตของแรงงานภาคการเกษตรจมดิ่งลงเหวไปอีก ตามมาด้วยการเลิกจ้างแรงงานในภาคการเกษตรหรือไม่มีแรงงานใหม่ ๆ ที่จะเข้าไปทำงานในส่วนของ ภาคการเกษตรเพิ่มขึ้น

4. ผลกระทบการระบาดของ COVID-19 ที่มีต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจไทย

ในปัจจุบันนี้เกิดการแพร่ระบาดของ COVID-19 เพิ่มเข้ามาอย่างต่อเนื่องจึงเป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดการว่างงานทั้งในประเทศไทยและทั่วโลกในตอนนี้ ซึ่งการระบาดในรอบที่ 1 ของไทยนั้นเริ่มมาตั้งแต่ปลายปี 2562 และต่อเนื่องไปยังปี 2563 ตลอดทั้งปีจนถึงปัจจุบัน โดยพบว่าการขยายตัวทางเศรษฐกิจไทยในปี 2562 มีการขยายตัวที่มีความผันผวนตกต่ำกว่าปี 2561 ในทุกไตรมาสส่งผลให้ Gross Domestic Product (GDP) มีการขยายตัวต่ำลงเหลือ 2.3% เทียบกับปี 2561 เมื่อมีการระบาดของ COVID-19 ตอนต้นปี 2563 แม้ความรุนแรงของการระบาดยังไม่มากนัก แต่ทางรัฐบาลก็ใช้มาตรการ Lock down ห้ามการเดินทางเข้าออกต่างประเทศ และมาตรการเคอร์ฟิวในประเทศ ทำให้เศรษฐกิจอยู่ในภาวะที่ไม่ค่อยมากตั้งแต่ปี 2562 เริ่มได้รับผลกระทบ แต่ถ้าผู้ถูกกระทบทั้งภาคธุรกิจและประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อนได้รับการเยียวยาจากมาตรการของรัฐในหลาย ๆ รูปแบบคาดว่าจะทำให้เศรษฐกิจของไทยฟื้นตัวได้ในไตรมาสที่เหลือของปี 2563 แต่โชคไม่ดีที่เกิดการระบาด COVID-19 รอบ 2 ในช่วงปลายเดือนธันวาคม 2563 ทำให้การขยายตัวของเศรษฐกิจที่คาดว่าจะฟื้นตัวต้องติดลบทุกไตรมาส ส่งผลให้การขยายตัวตลอดทั้งปี ติดลบถึง 6.1%

ผลกระทบดังกล่าว เมื่อพิจารณาเป็นรายสาขาแล้วนั้นจะพบว่าในภาพรวมภาคเกษตรในปีปกติ เริ่มติดลบมาตั้งแต่ปี 2562 ประมาณ 0.6% แต่เมื่อเกิดการระบาด ปี 2563 ต้องติดลบมากขึ้นทั้งปีถึง 3.4% ภาคอุตสาหกรรมมีการขยายตัวในอัตราต่ำอยู่แล้วใน ปี 2562 การขยายตัวทั้งปีเป็นศูนย์และเมื่อเกิดการระบาดของ COVID-19 ต่อเนื่องทั้งปี จึงส่งผลกระทบต่อภาคอุตสาหกรรมรุนแรงในทุกไตรมาสตลอดปี ติดลบไปถึง 5.9% ในส่วนของภาคบริการนั้นปกติยังคงขยายตัวทางเศรษฐกิจได้ดีตลอดปี 2562 แต่ในที่สุดก็หนีไม่พ้นผลกระทบจากการระบาดของ COVID-19 ที่ยืดเยื้อไปตลอดทั้งปี ทำให้การขยายตัวของภาคบริการติดลบทุกไตรมาส 1.2% ถึง 12.1% ส่งผลไปถึงตลอดทั้งปี 2563 เช่นกัน การขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมสาขาบริการทั้งปีติดลบถึง 6.5% (ยงยุทธ แฉล้มวงษ์ และคณะ, ม. ป.ป.) (ดูตารางที่ 6 ประกอบ)

ตารางที่ 6 การขยายตัวของเศรษฐกิจไทย รายไตรมาส Gross Domestic Product, chain volume measures [reference year = 2022] (original Y-o-Y Growth Rate) พ.ศ. 2561-2563

ภาค	ไตรมาส				เฉลี่ยรายปี
	1	2	3	4	
ภาคเกษตร					
2561	8.8	10.7	3.4	1.4	5.8
2562	1.5	-2.0	2.1	-3.1	-0.6
2563	-9.9	-3.1	-1.1	0.9	-3.4
ภาคอุตสาหกรรม					
2561	3.2	2.8	1.6	3.9	2.9
2562	0.6	1.3	0.0	-1.9	0.0
2563	-1.7	-14.2	-5.8	-2.3	-5.9
ภาคบริการ					
2561	5.5	4.8	4.0	4.3	4.7
2562	4.2	3.5	4.0	3.8	3.9
2563	-1.2	-12.1	-7.2	-5.9	-6.5
GDP (CVM)					
2561	5.1	4.6	3.2	3.8	4.2
2562	2.8	2.4	2.7	1.3	2.3
2563	-2.1	-12.1	-6.4	-4.2	-6.1

ที่มา: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2563 อ่างใน ยงยุทธ แฉล้มวงษ์ และคณะ, ม.ป.ป.)

5. ผลกระทบตลาดแรงงานกับการมีงานทำในภาพรวม

ประเทศไทยมีการระบาดของ COVID-19 ในรอบปีที่ผ่านมาถึง 2 รอบ ส่งผลให้เศรษฐกิจของประเทศมีการผันผวนเป็นอย่างมาก (ดูตารางที่ 6) ซึ่งส่งผลกระทบโดยตรงต่อการจ้างงานในภาพรวม กล่าวคือ การระบาดรอบที่ 1 ปรากฏในรอบปี 2563 พบว่า ตลาดแรงงานยังไม่ถูกกระทบรุนแรงทันที

เนื่องจากมาตรการของ ศบค. เริ่มดำเนินการราวกลางเดือนมีนาคม 2563 การที่ ศบค. ผ่อนคลาย ล็อคความโดยผ่อนปรนให้กิจการภาคบริการหลากหลายสาขาเปิดดำเนินการได้ เพื่อเปิดเศรษฐกิจของประเทศและการทำมาหากินของประชาชน (แม้มีการระบารอบ 1 จากสถานบันเทิง และการระบารอบ 2 จากกลุ่มแรงงานต่างด้าว แต่รัฐไม่สั่งปิดกิจการโดยทั่วไป แต่สั่งปิดเฉพาะบางจังหวัดที่เกิดการระบารอบ COVID-19 ทำให้ตลาดแรงงานในปี 2563 พ้นตัวถึงแม้จะยังติดลบอยู่ 2 ไตรมาส คือ ไตรมาส 1 และ 2 เปรียบเทียบ YoY กับปี 2562 พบว่าลดลง 0.7% และ 1.9%YoY และเริ่มฟื้นตัวในไตรมาส 3 และ 4 คิดเป็นจำนวนแรงงานเพิ่มขึ้น 1.2% และ 2.2%YoY แต่ปัญหาการมีงานทำยังไม่หมดไป เนื่องจากการระบารอบในรอบที่ 2 ยังไม่ทันจางหายไป ในไตรมาส 1 ปี 2564 ก็มีอาการส่อว่าอาจจะมี การระบารอบ 3 เมื่อตัวเลขผู้ติดเชื้อใหม่สูงถึง 1,732 คนในวันที่ 29 มกราคม 2564 และปรับลงมา หลักร้อยเมื่อสิ้นสุดไตรมาส 1 จนถึงต้นไตรมาส 2 ตัวเลขผู้ติดเชื้อใหม่เริ่มกลับมาอีกครั้ง 194 คน และเพิ่มสูงถึง 1,335 คน โดยมีตัวเลขผู้ติดเชื้อใหม่ 1 สัปดาห์เกินกว่า 1 พันคนเป็นครั้งแรก จึงคาดว่า การระบารอบ 3 นั้นจะมีผลต่อการมีงานทำให้ลดต่ำลงแน่นอน (ยงยุทธ แฉล้มวงษ์ และคณะ, ม. ป.ป.) (ดูตารางที่ 7 ประกอบ)

ตารางที่ 7 การเปลี่ยนแปลงของจำนวนแรงงานจากผลกระทบ COVID-19 ในภาพรวม (ล้านคน)

ภาพรวมของประเทศ	ไตรมาส			
	1	2	3	4
ก่อนเกิด COVID-19 2561	7,361.5	37,884.5	38,301.0	37,911.2
ก่อนเกิด COVID-19 2562	37,702.7	37,781.8	37,486.3	37,482.9
เกิดการระบารอบ 1 และ 2 2563	37,424.2	37,079.9	37,927.0	38,288.8
ก่อนเกิดการระบารอบ %YoY 2562 vs 2561	+0.9	0.3	2.1	1.1
หลังเกิดการระบารอบ %YoY 2562 vs 2563	0.7	1.9	+1.2	+2.2

ที่มา: ประมวลผลจากการสำรวจการมีงานทำเชิงประชากร สำนักงานสถิติแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2561-2563

6. ผลกระทบตลาดแรงงาน กับการว่างงานในภาพรวม

ขณะที่ตลาดแรงงานดูเหมือนจะเริ่มฟื้นตัวในปี 2563 แต่มีการระบารอบของ COVID-19 ถึงสองรอบ เมื่อดูตัวเลขของการว่างงานโดยเปิดเผย (open Unemployment) พบว่า อัตราการว่างงาน 1 ไตรมาสปี 2563 ยังไม่ปรากฏผลกระทบอย่างเด่นชัด ผลกระทบจากการระบารอบของ COVID-19 เหมือนจะอยู่ในความควบคุมของรัฐบาล โดย ศบค. แต่ในความเป็นจริงแล้ว ผลกระทบทางเศรษฐกิจ

จะไม่ส่งผลกระทบต่อไตรมาสต่อไตรมาส เมื่อเศรษฐกิจถดถอยจะใช้เวลาประมาณ 1 ถึง 2 ไตรมาสที่จะกระทบการว่างงาน ซึ่งในกรณีนี้ ก็เป็นเช่นนั้น เมื่อสถานการณ์ประกอบกันไม่สามารถรักษาคนเอาไว้ได้ ผลคือ ในปี 2563 หลังไตรมาส 1 การว่างงานเพิ่มขึ้นทุกไตรมาส 2 เท่า รวมมากกว่า 7 แสนคน หรือคิดเป็นอัตราว่างงาน 1.9% ถึง 2.0% ซึ่งการว่างงานโดยเปิดเผย สูงกว่าปีปกติ เช่น สูงกว่าปี 2562 มากกว่า 2 เท่า การว่างงาน 2% นี้อาจจะดูไม่สูงมากนักตามมาตรฐานไทยที่เคยเกิดวิกฤตมาในอดีต แต่ถ้าดูการทำงานต่ำระดับของแรงงานแล้วจะพบว่า เกิดปัญหาค่อนข้างมาก (ยงยุทธ แฉล้มวงษ์ และคณะ, ม. ป.ป.) (ดูตารางที่ 8 ประกอบ)

ตารางที่ 8 จำนวนแรงงานว่างงาน รายไตรมาส ปี 2561-2563 (พันคน)

	ไตรมาส 1	ไตรมาส 2	ไตรมาส 3	ไตรมาส 4
ปี 2561				
จำนวนคนว่างงาน	473.8	411.2	373.4	385.8
- หางานทำ	104.1	74.4	71.7	74
- ไม่หางานทำ/พร้อมที่จะทำงาน	369.7	336.7	301.8	284.8
อัตราการว่างงาน (ร้อยละ)	1.2	1.1	1.0	0.9
ปี 2562				
จำนวนคนว่างงาน	351.2	376.9	394	371.5
- หางานทำ	86.6	69.3	90.09	65.1
- ไม่หางานทำ/พร้อมที่จะทำงาน	264.6	307.6	303.1	306.4
อัตราการว่างงาน (ร้อยละ)	0.9	1.0	1.0	1.0
ปี 2563				
จำนวนคนว่างงาน	394.5	745.2	737.6	727.1
- หางานทำ	79.1	91.7	135.0	137.3
- ไม่หางานทำ/พร้อมที่จะทำงาน	315.5	653.5	602.6	589.7
อัตราการว่างงาน (ร้อยละ)	1.0	2.0	1.9	1.9

ที่มา: ข้อมูลการสำรวจภาวะการทำงานของประชากร

ภาคการเกษตร

ในภาคการเกษตรจะเห็นว่า ในปี 2561 – 2562 ที่ถึงแม้จะไม่มีภาวะระบาดของ COVID-19 จำนวนแรงงานที่มีก็ติดลบเมื่อเทียบ %YoY ตั้งแต่ไตรมาส 1 ถึงไตรมาส 4 ในกลุ่มการเกษตรทุกประเภทยกเว้นประมง ขณะที่แรงงานประมงในไตรมาส 2 หดตัว 41.8%YoY (ไม่ตัวเลขในตาราง)

อย่างไรก็ตาม ผลกระทบจากการระบาด 2 รอบในปี 2563 เทียบ YoY กับปี 2562 เริ่มตั้งแต่ไตรมาส 1 ถึง ไตรมาส 3 ติดลบ 3.7%, 0.3 และ 0.1% โดยความรุนแรงลดลงโดยลำดับ และมีภาพของการฟื้นตัวของตลาดแรงงานในภาคเกษตรในไตรมาสที่ 4 อย่างชัดเจนน่าจะเป็นผลมาจากการเคลื่อนย้ายของแรงงานที่ไม่มีงานทำในสาขาอื่นกลับมาเป็นแรงงานในภาคการเกษตรก็ว่าได้ หลังจากที่ภาคการเกษตรเคยต้องสูญเสียแรงงานให้ภาคอื่น ๆ (ຍงຍຸທຸ ແລ້ມວງສ໌ ແລະ ຄຸນະ, ມ. ປ.ປ.) (ดูตารางที่ 9 ประกอบ)

ตารางที่ 9 การเปลี่ยนแปลงของจำนวนแรงงานจากผลกระทบ COVID-19 ในภาคเกษตรกรรม (ล้านคน)

ภาพรวมของประเทศ	ไตรมาส			
	1	2	3	4
ก่อนเกิด COVID-19 2561	11,663.8	37,884.5	38,301.0	37,911.2
ก่อนเกิด COVID-19 2562	11,178.5	37,781.8	37,486.3	37,482.9
เกิดการระบาดรอบ 1 และ 2 2563	10,769.0	37,079.9	37,927.0	38,288.8
ก่อนเกิดการระบาด %YoY 2562 vs 2561	-4.2	-4.0	-1.8	-1.6
หลังเกิดการระบาด %YoY 2562 vs 2563	-3.7	-0.3	-0.1	3.4

ที่มา: ประมวลผลจากการสำรวจการมีงานทำเชิงประชากร สำนักงานสถิติแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2561 2563

ภาคอุตสาหกรรม

ภาคอุตสาหกรรมได้รับผลกระทบจากปัจจัยอื่นที่ไม่ใช่ผลกระทบจาก COVID-19 เช่น การสูญเสียขีดความสามารถในการแข่งขันและต้องถูกบังคับให้ต้องปรับตัวจากการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยี (Technology disruption) หรือการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในกระบวนการเพิ่มมากขึ้น ทำให้การเติบโตของการมีงานทำ (ก่อน COVID-19 ระบาด) ลดลงทุกไตรมาส ระหว่าง 13% ถึง 26%YoY และจากการที่เกิดการระบาด 2 รอบของ COVID-19 ในปี 2563 เทียบกับปี 2562 ระหว่างภาคอุตสาหกรรม (Industry) และอุตสาหกรรมการผลิต (Manufacturing industries) เริ่มมีการฟื้น

ตัวบ้างแล้ว เช่น พื้นตัวเป็นบวก 142%, 1,160%, 403% และ 135% YoY เทียบกับปี 2562 ทุกอุตสาหกรรม ส่วนมากติดลบเพียง 1 ใน 4 ไตรมาส และที่ยังลดลงมากกว่า 1 ไตรมาส ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ยาง (ไตรมาส 3 และ 4) เท่านั้น (ยงยุทธ แฉล้มวงษ์ และคณะ, ม. ป.ป.)

ดังนั้น อุตสาหกรรมสามารถฟื้นตัวได้ค่อนข้างดีถึงแม้จะมีการระบาดถึง 2 รอบ ไม่ทำให้จำนวนแรงงานมีแนวโน้มลดลงแต่อย่างใดซึ่งอาจจะขัดกับสถานการณ์ในปัจจุบัน แต่ภาคอุตสาหกรรมอาจจะไม่ฟื้นตัวต่อเนื่องก็ได้เนื่องจากยังมีการระบาด COVID-19 รอบ 3 กำลังระบาดรุนแรงอยู่ในช่วงต้นปี 2564 (ดูตารางที่ 10 ประกอบ)

ตารางที่ 10 การเปลี่ยนแปลงของจำนวนแรงงานจากผลกระทบ COVID-19 ในภาคอุตสาหกรรม (ล้านคน)

ภาพรวมของประเทศ	ไตรมาส			
	1	2	3	4
ก่อนเกิด COVID-19 2561	6,519.1	6,589.7	6,432.3	6,548.9
ก่อนเกิด COVID-19 2562	6,595.1	6,546.8	6,123.7	6,338.4
เกิดการระบาดรอบ 1 และ 2 2563	6,508.7	6,270.4	6,019.8	6,289.1
ก่อนเกิดการระบาด %YoY 2562 vs 2561	-15.2	-26.5	-13.0	-13.3
หลังเกิดการระบาด %YoY 2562 vs 2563	-7.6	2.6	-1.2	97.4

ที่มา: ประมวลผลจากการสำรวจการมีงานทำเชิงประชากร สำนักงานสถิติแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2561-2563

ภาคบริการ

การระบาดของ COVID-19 ตั้งแต่ปี 2563 จากตอนต้นปีและปลายปี รวม 2 รอบ เปรียบเทียบจำนวนแรงงานปี 2563 กับปี 2562 หรือ YoY พบว่าภาคบริการโดยภาพรวมอาจจะถูกกระทบรุนแรง เมื่อภาคบริการ เช่น โรงแรมที่พักและร้านอาหารไม่มีนักท่องเที่ยว การปิดกิจการที่เกี่ยวข้องกับภาคบริการจำนวนมาก ส่งผลกระทบต่อการทำงานในวงกว้าง ทำให้การมีงานทำลดลงทันทีเกือบแสนราย หรือลดลง 7.6%YoY ในไตรมาสแรก และเริ่มฟื้นตัวเนื่องจากการระบาดรอบ 2 ทาง ศบค. ไม่ได้ shout down หรือ lock down ภาคบริการเหมือนกับการระบาดรอบที่ 1 กอปรกับรัฐบาลใช้นโยบายอัดฉีดเงินเพื่อส่งเสริมการบริโภคและช่วยเหลือ SMEs ทำให้ธุรกิจภาคบริการเริ่มฟื้นตัวอย่างเห็นได้ชัด จากอัตราการขยายตัวของจำนวนแรงงานเพิ่ม %YoY ตั้งแต่ไตรมาส 2 และ

ไตรมาส 4 โดยสาขาย่อยภาคบริการมีจำนวนแรงงานเพิ่มขึ้นทุกไตรมาส 4 จาก 18 สาขา ลดลง 3-4 ไตรมาส 6 จาก 18 สาขา และลดลง 1 ถึง 2 ไตรมาสอีก 8 สาขา (ไม่มีตัวเลขในตาราง)

ดังนั้น ในด้านจำนวนแรงงานอันเกิดจากผลกระทบของโควิด-19 เทียบ %YoY แล้ว การระบอบรอบแรกรุนแรงและมีผลกระทบทุกสาขาการผลิตหลักของประเทศ แต่จากการใช้นโยบาย ทุ่มเงินให้กับประชาชนและการบริหารของ ศบค. ที่ไม่ปิดสถานประกอบการทันทีเหมือนการระบอบ ในระยะเริ่มแรก จึงเปิดโอกาสให้ภาคบริการในภาพรวมมีสภาพของการมีงานทำเริ่มฟื้นตัว โดย ศบค. พยายามรักษาไปตามอาการ กล่าวคือ ถ้ามีการระบาดที่ใดก็ไปเข้มงวดที่นั่น ๆ โดยยังไม่มีการ Lock down แต่ขณะนี้การระบอบรอบ 3 ที่รุนแรงมากที่สุดกำลังดำเนินการอยู่ตลาดแรงงานจะเป็นเช่นไร จะได้ติดตามต่อไป

แม้ภาพรวมตลาดเริ่มดูดี แต่ก็ควรจะดูว่าสถานประกอบการที่มีจำนวนแรงงานมากขึ้นและ แรงงานเหล่านี้ทำงานเต็มทีหรือไม่ ได้มีโอกาสทำงานล่วงเวลา (OT) หรือไม่ หรือมีการเรียกบรรจุรอ การฟื้นตัวหรือไม่ กลุ่มแรงงานเหล่านี้อาจจะยังไม่ได้ทำงาน เพียงแต่ยังรักษาตำแหน่งงานเอาไว้ เท่านั้น (ยงยุทธ แฉล้มวงษ์ และคณะ, ม. ป.ป.) (ดูตารางที่ 11 ประกอบ)

ตารางที่ 11 การเปลี่ยนแปลงของจำนวนแรงงานจากผลกระทบ COVID-19 ในภาคบริการ (ล้านคน)

ภาพรวมของประเทศ	ไตรมาส			
	1	2	3	4
ก่อนเกิด COVID-19 2561	19,095.7	19,226.7	18,990.5	19,090.7
ก่อนเกิด COVID-19 2562	19,858.4	19,633.8	18,709.6	19,062.0
เกิดการระบาดรอบ 1 และ 2 2563	20,080.7	19,281.6	19,307.8	19,502.8
ก่อนเกิดการระบาด %YoY 2562 vs 2561	+4.0	+2.1	-1.5	-0.2
หลังเกิดการระบาด %YoY 2562 vs 2563	+1.1	-1.8	+3.2	+2.3

ที่มา: ประมวลผลจากการสำรวจการมีงานทำเชิงประชากร สำนักงานสถิติแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2561 2563

กลุ่มแรงงานไม่ได้ทำงาน แต่มีงานประจำ

โดยภาพรวมระหว่างปี 2561 กับ ปี 2562 กลุ่มที่ไม่ได้ทำงาน แต่มีงานประจำ มีเพิ่มขึ้นทุก ไตรมาส (%YoY) และจากการเปรียบเทียบการระบาดถึง 2 รอบในปี 2563 (%YoY ปี 2562 กับปี 2563) พบว่าจำนวนผู้ไม่ได้ทำงานแต่มีงานประจำเพิ่มขึ้นทุกไตรมาสเช่นกัน ตั้งแต่ 17.8%, 479.0%,

220.2% และ 28.3% จากไตรมาส 1 ถึงไตรมาส 4 ตามลำดับ ซึ่งการระบาดของโควิด-19 ถึง 2 รอบในปีเดียว ทำให้ผู้ที่ไม่ได้ทำงาน แต่มีตำแหน่งงานเพิ่มขึ้นรุนแรงกว่าในสภาวะปกติเป็นอย่างมาก เช่น ปี 2562 ในแต่ละไตรมาสมีคนไม่ได้ทำงานอยู่ในช่วง 0.15-0.62 ล้านคน แต่ปี 2563 เมื่อมีการระบาดรอบ 2 มีคนไม่ได้ทำงานเพิ่มสูงขึ้นถึง 0.39-2.52 ล้านคน แตกต่างกันในแต่ละไตรมาส (ดูตารางที่ 12 ประกอบ)

ตารางที่ 12 ผลกระทบต่อแรงงาน : ไม่ได้ทำงาน ทำงานแต่มีงานประจำ (ล้านคน)

ภาพรวมของประเทศ	ไตรมาส			
	1	2	3	4
ก่อนเกิด COVID-19 2561	0.62	0.46	0.18	0.23
ก่อนเกิด COVID-19 2562	0.56	0.44	0.15	0.31
เกิดการระบาดรอบ 1 และ 2 2563	0.66	2.52	0.47	0.39
ก่อนเกิดการระบาด %YoY 2562 vs 2561	-9.6	-6.2	-17.8	+33.1
หลังเกิดการระบาด %YoY 2562 vs 2563	+17.8	+479.0	+220.2	+28.3

ที่มา: ประมวลผลจากการสำรวจการมีงานทำเชิงประชากร สำนักงานสถิติแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2561 2563

กลุ่มแรงงานทำงาน 1-19 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ (ประมาณครึ่งเวลา)

โดยภาพรวมจากตารางข้างล่างนี้จะเห็นว่ามีความจำเป็นแรงงานที่ต้องทำงานต่ำกว่าระดับประมาณไม่เกินครึ่งเวลาเพิ่มเติมจากกลุ่มที่ไม่ได้ทำงาน (แต่ยังมีตำแหน่งงาน) เพิ่มอีก 0.98 ถึง 1.37 ล้านคนในปีปกติ (2561 และ 2562) มากน้อยแล้วแต่ไตรมาสโดยลดลงทุกไตรมาส (ยกเว้นไตรมาส 1) แต่การระบาด COVID-19 ในปี 2563 จำนวน 2 รอบ โดยประมาณตัวเลขเทียบ %YoY กับปี 2562 จะเห็นว่าผู้ทำงานต่ำกว่าระดับ (1-19 ชั่วโมง) เพิ่มขึ้นทุกไตรมาส (+ 37.3%, +66.2%, +33.3% และ +29.1%YoY) แสดงให้เห็นว่าฝั่งผู้ประกอบการยังไม่ฟื้นตัวเต็มที่จากมาตรการต่าง ๆ มากมายที่สนับสนุนโดยรัฐ ผู้ประกอบการจึงยังจ้างแรงงานได้ไม่ได้เต็มที่ ทำให้ผู้ทำงานต่ำกว่าระดับไม่เกินครึ่งเวลาเหล่านี้ขาดความมั่นคงและยอมขาดรายได้ที่จะนำมาใช้จ่ายในครอบครัว และตัวเองอยู่ในสถานะลำบาก ซึ่งก็ยังไม่ทราบว่าจะอีกนานเท่าไรท่ามกลางการระบาดของ COVID-19 ที่มีความรุนแรงมากขึ้น ๆ (ยังยุทธ แฉล้มวงษ์ และคณะ, ม. ป.ป.) (ดูตารางที่ 13 ประกอบ)

ตารางที่ 13 ผลกระทบต่อแรงงาน : ทำงาน 1-19 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ (ล้านคน)

ภาพรวมของประเทศ	ไตรมาส			
	1	2	3	4
ก่อนเกิด COVID-19 2561	1.21	1.04	1.09	0.98
ก่อนเกิด COVID-19 2562	1.37	0.893	0.832	0.938
เกิดการระบาดรอบ 1 และ 2 2563	1.88	1.48	1.11	1.18
ก่อนเกิดการระบาด %YoY 2562 vs 2561	+13.8	-14.6	-24.3	-6.8
หลังเกิดการระบาด %YoY 2562 vs 2563	+37.3	+66.2	+33.3	29.1

ที่มา: ประมวลผลจากการสำรวจการมีงานทำเชิงประชากร สำนักงานสถิติแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2561 2563

กลุ่มแรงงานที่ทำงาน 20-39 ชั่วโมงต่อสัปดาห์

แรงงานที่ทำงานเป็นจำนวนชั่วโมงมากขึ้นจนเกือบทำงานเต็มที่ (40 ชั่วโมง) มีจำนวนที่มากกว่า 2 กลุ่มที่กล่าวมา โดยน่าจะมีรายได้จากจำนวนชั่วโมงทำงานที่มากกว่า แต่ยังคงอยู่ในกลุ่มยังทำงานได้ไม่เต็มที่ จากตารางที่ 9 ข้างล่างนี้ เห็นได้ชัดว่าถึงแม้จะไม่มี COVID-19 ระบาด (ปี 2561 และ ปี 2562) แต่มีจำนวนแรงงานค่อนข้างมากที่ไม่สามารถทำงานได้เต็มที่อยู่แล้ว เมื่อ COVID-19 ระบาดทำให้แรงงานกลุ่มนี้ต้องทำงานต่ำกว่าระดับเพิ่มขึ้นทั้งในช่วงการระบาดทั้งสองรอบในปี 2563

ดังจะเห็นได้จากการเพิ่มขึ้นของจำนวนแรงงานที่ทำงานได้ไม่เต็มที่เพิ่มขึ้น 3 ไตรมาส จาก 4 ไตรมาส โดย %YoY เพิ่มขึ้น 1.7% ถึง 9.2% และลดลงในไตรมาส 3 -3.7% ขณะที่ %YoY ระหว่างปี 2562-63 ลดลงในไตรมาสแรก -4.2% และได้เพิ่มขึ้น +15.8%, +16.6% และ +7.5% เรียงจากไตรมาส 2 ถึงไตรมาส 4 ตามลำดับ เป็นที่น่าสังเกตคือ จำนวนที่ถูกกระทบปี 2561 กับปี 2563 มีจำนวนแรงงานที่ทำงานไม่เต็มที่ที่เป็นจำนวนที่มากขึ้น เกือบทุกไตรมาส (ยกยุธ แอล้มวงษ์ และคณะ, ม. ป.ป.)

ตารางที่ 14 ผลกระทบต่อแรงงาน : ทำงาน 20-39 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ (ล้านคน)

ภาพรวมของประเทศ	ไตรมาส			
	1	2	3	4
ก่อนเกิด COVID-19 2561	10.03	8.84	9.42	8.92
ก่อนเกิด COVID-19 2562	10.96	9.07	9.07	9.08
เกิดการระบาดรอบ 1 และ 2 2563	10.50	10.51	10.57	9.75
ก่อนเกิดการระบาด %YoY 2562 vs 2561	+9.2	+2.7	-3.7	+1.7
หลังเกิดการระบาด %YoY 2562 vs 2563	-4.2	+15.8	+16.6	+7.5

ที่มา: ประมวลผลจากการสำรวจการมีงานทำเชิงประชากร สำนักงานสถิติแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2561 2563

กลุ่มทำงาน 40 ชั่วโมงขึ้นไปต่อสัปดาห์

กลุ่มนี้มีจำนวนการจ้างงานมากถึง 27 ล้านคนหรือประมาณ 82% ของแรงงานที่มีงานทำเมื่อ COVID-19 ระบาด ผู้มีงานทำกลุ่มนี้ลดน้อยลง บางส่วนอาจออกไปทำงานต่ำกว่าระดับ ทำงานไม่เต็มที่หรืออยู่เฉย ๆ โดยไม่ได้ทำงานดังได้กล่าวมาแล้วข้างต้น แต่ที่แน่นอนคือรายได้พิเศษจากช่องทางทำงานล่วงเวลาอาจจะลดลงไปด้วย ทำให้รายได้พิเศษที่เคยได้หายไป ซึ่งรายได้นี้ปกติน่าจะเป็นรายได้ที่เพิ่มจากรายได้เพียงเพื่อปัจจัย 4 โดยเน้นรายได้ที่ทำให้คุณภาพชีวิตของครอบครัวดีขึ้น และถ้ารายได้ส่วนนี้เคยนำไปใช้จ่ายเหมือนรายได้ปกติของครอบครัว เมื่อรายได้พิเศษส่วนนี้หายไป เงินที่เคยนำมาใช้ส่งลูกเรียน ค่าผ่อนส่งสินค้าต่าง ๆ ก็จะมีปัญหาไปด้วย

ข้อเท็จจริงจากที่กล่าวมาได้รับการยืนยันจากตัวเลขการเปลี่ยนแปลง %YoY ของการเปรียบเทียบปี 2561 กับปี 2562 ซึ่งการระบาด COVID-19 ยังไม่เกิด พบว่าจำนวนคนทำงานเต็มทีลดลงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้แต่แรกคือ ภาคเศรษฐกิจกำลังลดขนาดตัวเองลงมีการลดการจ้างงานเต็มที่อยู่แล้ว และการระบาด COVID-19 ทั้งสองรอบในปี 2563 โดยวัด %YoY ของการเปลี่ยนแปลงจำนวนแรงงานทำงานเต็มทีปี 2562 กับปี 2563 พบว่า จำนวนคนทำงานเต็มเวลายังลดลงต่อเนื่องทุกไตรมาส ไม่ว่าจะมีการระบาดของ COVID -19 หรือไม่ก็ตาม ดังได้กล่าวมาแล้วถ้าแรงงานกลุ่มนี้ที่ลดลงอาจเพราะเปลี่ยนงานไปอยู่ในสภาพแรงงานนอกระบบทำงานต่ำกว่าระดับ หรืออยู่ในสภาพการว่างงาน ซึ่งย่อมเป็นภาระต่อตนเองและครอบครัวที่จะได้รับผลกระทบจากรายได้พิเศษที่ลดลงไป (ยงยุทธ แฉล้มวงษ์ และคณะ, ม. ป.ป.)

ตารางที่ 15 ผลกระทบต่อแรงงาน : ทำงานตั้งแต่ 40 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ขึ้นไป (ล้านคน)

ภาพรวมของประเทศ	ไตรมาส			
	1	2	3	4
ก่อนเกิด COVID-19 2561	25.49	27.53	27.60	27.76
ก่อนเกิด COVID-19 2562	24.80	27.37	27.43	27.17
เกิดการระบาดรอบ 1 และ 2 2563	24.36	22.56	25.76	26.95
ก่อนเกิดการระบาด %YoY 2562 vs 2561	-2.7	-0.6	-0.6	-2.1
หลังเกิดการระบาด %YoY 2562 vs 2563	-1.6	17.6	-6.2	-0.8

ที่มา: ประมวลผลจากการสำรวจการมีงานทำเชิงประชากร สำนักงานสถิติแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2561 2563
 ยงยุทธ แฉล้มวงษ์ และคณะ ม. ป.ป.

7. กับทิศทางการตลาดแรงงานไทย

ผลกระทบของการว่างงาน

1. ทำให้เสียสุขภาพจิตเมื่อเกิดการว่างงานขึ้นผู้ที่เคยมีงานทำมักจะคิดฟุ้งซ่าน และเกิดปัญหาเครียดตามมาจึงทำให้เสียสุขภาพจิต และร่างกาย
2. ก่อให้เกิดปัญหาครอบครัว ผู้ที่ว่างงานอาจจะเป็นหัวหน้าครอบครัวแล้วเกิดการว่างงานจึงส่งผลให้รายได้ในครอบครัวที่จะเลี้ยงครอบครัวจึงทำให้เกิดปัญหาครอบครัวขึ้น
3. ก่อให้เกิดปัญหาความยากจน
4. ก่อให้เกิดปัญหาอาชญากรรมบุคคลที่ตกงานมักหาแนวทางเพื่อให้ตนเองมีความอยู่รอดในสังคมได้ บางส่วนก็จะหางานที่สุจริตทำแต่บางส่วนจะละเลยกฎหมายน้อยเพื่อให้ตนเองอยู่รอด
5. เป็นผลเสียต่อการพัฒนาประเทศ

และในปี พ.ศ. 2561 นั้นมีการลดลงจำนวนของการว่างงานก็น่าจะเกิดผลกระทบน้อยลงในสังคมเพราะจะเห็นได้จากกราฟว่ามีจำนวนตัวเลขคนว่างงานลดลง ปัญหาการว่างงานจะส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศมาก เพราะสิ่งสำคัญในการพัฒนาประเทศก็คือประชาชน หากพื้นฐานความเป็นอยู่ของประชาชนนั้นไม่ดียังมีปัญหาการว่างงานเกิดขึ้นอยู่การพัฒนาประเทศก็จะซาลงไปด้วยการฝึกอบรมหรือฝึกออาชีพอาจยังไม่เพียงพอเพราะประชาชนเหล่านี้ขาดเงินทุนในการประกอบอาชีพ ฉะนั้นรัฐต้องสร้างอาชีพและให้เงินทุนเพื่อการพัฒนาศักยภาพของคนว่างงานให้มีอาชีพที่มั่นคงและจะไม่เป็นปัญหาของสังคมต่อไป (sainan chernchom, 2554)

ประโยชน์ของตัวเลขการว่างงาน

ตัวเลขอัตราการว่างงานของประเทศใช้ประโยชน์สำคัญด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. **เป็นเครื่องชี้ภาวะเศรษฐกิจ** อัตราการว่างงานในประเทศจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่สามารถบอกภาวะเศรษฐกิจได้เช่น ในช่วงเศรษฐกิจตกต่ำ อัตราการว่างงานค่อนข้างสูง ในช่วงภาวะเศรษฐกิจขยายตัว อัตราการว่างงานจะลดลง อย่างไรก็ตาม แม้ในช่วงที่เศรษฐกิจรุ่งเรือง การจ้างงานขยายตัวมากจนถึงระดับการจ้างงานเต็มที่ (full employment) อัตราการว่างงานก็ยังมีค่ามากกว่าศูนย์ เรียกอัตราการว่างงาน ณ ระดับการจ้างงานเต็มที่ว่า อัตราการว่างงานตามธรรมชาติ (The Natural Rate of Unemployment) หรืออัตราการว่างงานที่เป็นเป้าหมาย (The Target Rate of Unemployment) จะถือว่าการว่างงานดังกล่าวไม่เป็นปัญหาทางเศรษฐกิจ

2. **เป็นเครื่องชี้อัตราการว่างงานในประเทศ** ซึ่งสามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนแก้ปัญหาโดยการดำเนินนโยบายสร้างงานให้แก่แรงงานของประเทศ เพื่อให้มีรายได้ใช้ในการบริโภค และประเทศสามารถใช้ประโยชน์จากแรงงานได้อย่างเต็มที่ เกิดผลดีแก่เศรษฐกิจของแรงงานและของประเทศ

3. **เป็นเครื่องชี้การจัดทำงบประมาณการจ่ายเงินชดเชยการว่างงาน** ในประเทศที่มีระบบประกันสังคม มีกองทุนจ่ายเงินทดแทนการว่างงาน กองทุนจะต้องจัดทำงบประมาณรายจ่ายเงินทดแทนการว่างงานซึ่งต้องอาศัยตัวเลขอัตราว่างงาน

4. การแก้ไขปัญหาการว่างงาน

ปัญหาการว่างงาน เป็นภารกิจที่สำคัญของรัฐบาล ที่จะต้องมีการแก้ไข มีนโยบายการคลังและนโยบายการเงิน เป็นเครื่องมือที่สำคัญ ซึ่งนโยบายการคลังเริ่มรู้จักและมีบทบาทในการแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจเมื่อครั้งที่เกิดภาวะเศรษฐกิจตกต่ำอย่างรุนแรง ทำให้เกิดการว่างงานเป็นจำนวนมาก ซึ่งผู้ที่แนะนำให้แต่ละประเทศแก้ปัญหาการว่างงานดังกล่าวโดยใช้นโยบายการคลังคือ จอห์น เมย์นาร์ด เคนส์ ซึ่งเคนส์มองว่า กลไกการตลาดไม่สามารถปรับตัวเข้าสู่จุดดุลยภาพได้ด้วยตัวเอง หมายถึงว่าการบริโภคและการลงทุนของภาคเอกชน ดังนั้นภาครัฐต้องทำหน้าที่ในการกระตุ้นอุปสงค์โดยใช้นโยบายการคลังขาดดุลเพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนของเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง จึงจะสามารถช่วยแก้ปัญหาการว่างงานนี้ได้ และช่วยให้ประชาชนผู้ว่างงานได้กลับมามีงานทำและรายได้ดังเดิมนั่นเอง

การว่างงานมีสาเหตุต่าง ๆ ซึ่งทำให้สังคมต้องเสียผลประโยชน์จากทรัพยากรแรงงานที่รัฐบาลลงทุนสร้างประสิทธิภาพโดยเฉพาะการศึกษา รัฐบาลจึงมีนโยบายเพื่อแก้ไขปัญหาการว่างงานดังนี้

1. **การแก้ปัญหาการว่างงานชั่วคราว** ทำได้โดยการให้บริการข่าวสารแก่คนงานและนายจ้าง เพื่อให้ทราบแหล่งงานหรือจัดตลาดนัดแรงงานเพื่อให้คนงานและนายจ้างพบกันขึ้นสะดวก

2. **การแก้ไขปัญหาการว่างงานตามฤดูกาล** ทำได้โดยการกระตุ้นให้คนงานทำงานอื่น ๆ เมื่อพ้นฤดูกาลทำงานประจำ

3. **การแก้ไขปัญหาการว่างงานเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจ** โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีถ้าหากมีการนำมาใช้โดยไม่จำเป็น รัฐบาลก็อาจต้องมีการเรียกเก็บภาษีเพิ่มขึ้นขณะเดียวกัน ต้องมีการศึกษาฝึกหัดอบรมคนงานให้มีความสามารถที่จะโยกย้ายงานได้ และมีการประสานงานระหว่างหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องในการผลิตผู้มีความรู้แขนงต่าง ๆ

4. **นโยบายการเงิน** ทำได้โดยรัฐบาลควรใช้มาตรการทางการเงินเพื่อเพิ่มปริมาณเงินหมุนเวียนในประเทศซึ่งจะมีผลทำให้อัตราดอกเบี้ยลดลง การลงทุนของประเทศสูงขึ้น การผลิต การจ้างงาน ขยายตัว

5. **นโยบายการคลัง** ทำได้โดยรัฐบาลต้องเพิ่มการใช้จ่าย และลดอัตราภาษีให้เหมาะสมกับภาวะเศรษฐกิจ เพื่อกระตุ้นการผลิตการส่งออกและการบริโภค ส่งผลให้การจ้างงานสูงขึ้น หรือเป็นมาตรการที่รัฐบาลใช้เครื่องมือด้านรายได้ และการใช้จ่าย รวมถึงการกอบกู้หนี้สาธารณะ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายทางด้านเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นมาตรการทางด้านการคลัง และยังมีผลต่อเศรษฐกิจทั้งในระยะสั้น และระยะยาว โดยในระยะสั้นนั้น ทางด้านการคลังจะส่งผลต่อตัวแปรทางด้านเศรษฐกิจ อย่างระดับ การจ้างงาน ระดับราคา และดุลการชำระเงิน ส่วนใน ระยะยาว การคลังมุ่งเน้นในเรื่องของอัตราการเจริญเติบโตที่แท้จริงของผลผลิต นโยบายการคลังเป็นการรักษาผลิตผลของชาติให้อยู่ในระดับใกล้เคียงกับภาวะการณ์จ้างงานให้เต็มที่ และการบริหารเงินของรัฐ การเปลี่ยนแปลงของตัวแปรทางเศรษฐกิจที่ส่งผลให้เศรษฐกิจเติบโตอย่างมีเสถียรภาพ

การใช้นโยบายการคลังแก้ปัญหาการว่างงานของประเทศไทย เมื่อครั้งเกิดวิกฤตเศรษฐกิจเป็นผลให้บริษัทต่าง ๆ มีการลดต้นทุนโดยการเลิกจ้างพนักงาน หรือให้ลาออกด้วยความสมัครใจ ซึ่งทำให้เกิดการว่างงานเป็นจำนวนมาก รัฐบาลได้ใช้นโยบายทางการคลังโดยการจัดหางบประมาณแบบขาดดุลเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจให้เกิดการจ้างงานอีกครั้ง หากประเทศประสบกับปัญหาการว่างงานที่เพิ่มสูงขึ้น รัฐบาลสามารถใช้นโยบายการคลังเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว คือ 1) นโยบายการคลังแบบขาดดุลเป็นเครื่องมือของรัฐบาลที่ส่งผ่านตรงถึงระบบเศรษฐกิจ ซึ่งจะเข้าไปช่วยกระตุ้นทางการจ้างงานเพื่อที่จะทำให้เกิดการบริโภคของภาคประชาชนเพิ่มขึ้น และยังส่งผลถึงการลงทุนของภาคเอกชนอีกด้วย และ 2) มาตรการทางด้านภาษีโดยการลดภาษี ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อจะช่วยกระตุ้นทางการบริโภคของประชาชนให้เพิ่มขึ้น และยังจะส่งผลดีต่อการลงทุนและการจ้างงานเพิ่มขึ้น ซึ่งเมื่อเกิดภาวะเศรษฐกิจตกต่ำและมีการว่างงานเกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก

6. **นโยบายการศึกษา** คือ การวางแผนการศึกษาให้กับประชาชนโดยเฉพาะผู้ที่อยู่ในวัยศึกษา และต้องกำหนดโครงสร้างการศึกษาให้เหมาะสมกับโครงสร้างทางเศรษฐกิจของประเทศ

ผลักดันและสนับสนุนให้ประชาชนมีมาตรฐานการศึกษาที่สูงขึ้น ให้การศึกษาที่ตรงความต้องการของตลาด และความจำเป็นของประเทศ

แนวทางการแก้ไขปัญหาการว่างงานในสังคมไทย มาตรการในระยะยาว

1. ให้ความสำคัญสูงสุดแก่นโยบายประชากรการวางแผนของครอบครัว
2. จัดการศึกษาและอบรมกำลังคนให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานในระบบเศรษฐกิจทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ
3. สนับสนุนแนวทางพัฒนาชนบท โดยเน้นการพัฒนาการเกษตรระดับไร่นาสมบูรณ์แบบ
4. กำหนดนโยบายและสร้างบรรยากาศการลงทุนที่ชัดเจน โดยให้ความสำคัญแก่อุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานมาก
5. ส่งเสริมการถ่ายทอดเทคโนโลยีจากต่างประเทศในอุตสาหกรรมต่าง ๆ
6. การเร่งสร้าง “สันติในวงแรงงาน”
7. ปรับปรุงระบบและระเบียบการรับคนเข้าราชการให้มีความคล่องตัว และให้ข้าราชการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ
8. ปรับปรุงบริการจัดหางาน ให้มีบริการกว้างขวางและเป็นที่ยอมรับกว่า ที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน
9. พิจารณาปรับปรุงอัตราค่าจ้างขั้นต่ำให้เหมาะสมตามประเภทอาชีพ และอุตสาหกรรม แผนการกำหนดตามเขตของจังหวัด (สภาการว่างงาน, 2559)

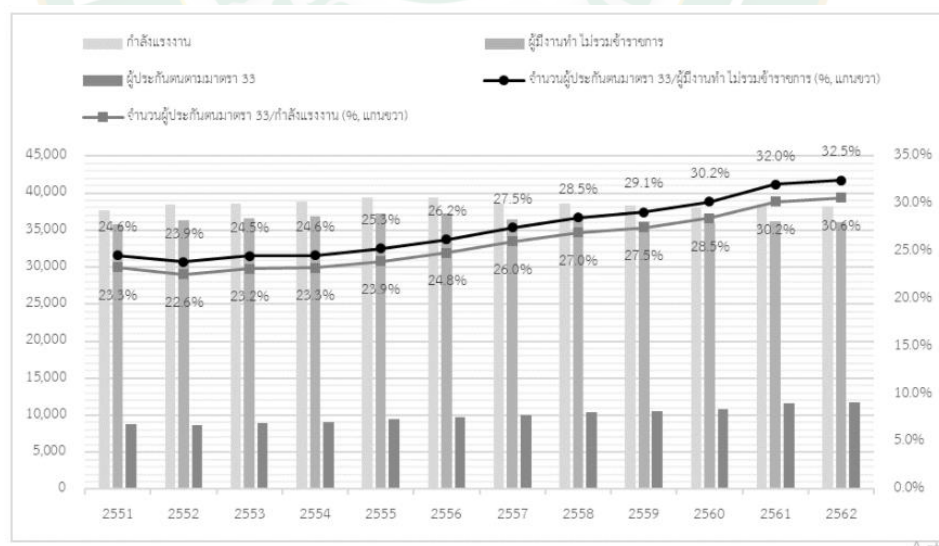
นโยบายของรัฐในการแก้ปัญหาการว่างงาน

การประกันการว่างงาน เป็นรูปแบบหนึ่งของการให้สวัสดิการภาครัฐ เพื่อให้ความช่วยเหลือด้านรายได้ให้กับแรงงานผู้ที่ต้องออกจากการทำงาน โดยการให้ความช่วยเหลือนี้มักจะมาพร้อมกับเงื่อนไขที่แรงงานคนดังกล่าวต้องหางานทำต่อไป หรืออาจต้องเข้าร่วมกับโปรแกรมสนับสนุนการหางาน (active labor market programs) ลักษณะต่าง ๆ ของทางภาครัฐ การตั้งเงื่อนไขการรับประโยชน์ที่เกี่ยวข้องกับการ (ออกจากการทำงาน รวมทั้งเงื่อนไขของใจให้หางานทำต่อไป เป็นลักษณะเด่นของสวัสดิการรูปแบบนี้

การประกันการว่างงานมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนให้แรงงานผู้ที่ต้องออกจากการทำงานรวมถึงครอบครัว และผู้พึ่งพิงแรงงานคนดังกล่าว สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างต่อเนื่อง ลดโอกาสของการตกอยู่ภายใต้สภาวะความยากจน มีแรงจูงใจและทรัพยากรในการออกไปหางานทำ นอกจากนั้น การประกันการว่างงานยังถูกมองว่ามีความสำคัญในฐานะของตัวรักษาเสถียรภาพโดยอัตโนมัติ ซึ่งจะช่วยอัดฉีดเม็ดเงินเข้าสู่ภาคเศรษฐกิจในช่วงที่เกิดการชะลอตัวอีกด้วย โดยจะเป็นเม็ดเงินที่ถูกนำไปใช้หมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจในสัดส่วนที่สูง เนื่องจากถูกส่งผ่านไปให้ผู้ที่กำลังขาด

รายได้จากการทำงานอย่างตรงจุด เพื่อให้การประกันการว่างงานสามารถทำหน้าที่ต่าง ๆ ข้างต้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ โครงสร้างการประกันการว่างงานควรมีความครอบคลุมผู้มีส่วนทำส่วนใหญ่ของประเทศ ซึ่งจะทำให้สามารถรองรับการออกจากงานของแรงงานได้อย่างทั่วถึง รวมทั้งยังสามารถอัดฉีดเม็ดเงินจำนวนมากเพื่อการกระตุ้นเศรษฐกิจในช่วงของการชะลอตัวด้วย ทั้งนี้ โครงสร้างการประกันการว่างงานของประเทศต่าง ๆ มักอยู่ในรูปแบบของการร่วมจ่ายระหว่างภาคเอกชนและภาครัฐ ซึ่งจะช่วยให้ภาครัฐสามารถประหยัดเม็ดเงินงบประมาณลงไปได้ระดับหนึ่ง

ผู้ที่ได้รับสวัสดิการลักษณะนี้จากรัฐบาลในปัจจุบัน ได้แก่ ผู้ประกันตนมาตรา 33 ของสำนักงานประกันสังคม เพียงเท่านั้น ทั้งนี้ ไม่นับรวมข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐบางลักษณะที่ได้รับเงินชดเชยการว่างงานเช่นเดียวกัน ผ่านการตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปีของรัฐบาลหรือหน่วยงานภาครัฐดังกล่าว โดยลักษณะสวัสดิการประกันการว่างงานของข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐถือได้ว่าเป็นสวัสดิการที่ภาครัฐจ่ายให้หมดทั้งจำนวน ณ สิ้นปี 2562 ผู้ประกันตนมาตรา 33 ของสำนักงานประกันสังคมมีจำนวนทั้งสิ้นราว 11.7 ล้านคน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 30.6 ของกำลังแรงงานทั้งประเทศ (ราว 38.2 ล้านคน) และคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 32.5 ของผู้มีส่วนทำทั้งหมดหักด้วยจำนวนข้าราชการทั้งประเทศ (ราว 36.0 ล้านคน สัดส่วนของผู้ประกันตนตามมาตรา 33 ดังกล่าวปรับตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในช่วงราว 10 ปีที่ผ่านมา (ดูภาพ 19 ประกอบ) ทั้งนี้ผู้ที่ได้รับสวัสดิการประกันสังคมของภาครัฐอยู่ในระดับเพียงราว 1 ใน 3 ของผู้มีส่วนทำในภาคเอกชนทั้งหมด สะท้อนถึงโครงสร้างการจ้างงานของประเทศที่ยังเป็นลักษณะการจ้างงานนอกระบบในสัดส่วนที่สูง

ภาพที่ 22 จำนวนผู้ประกันตนตามมาตรา 33 เทียบกับกำลังแรงงาน และผู้มีส่วนทำ ไม่รวมข้าราชการ

ที่มา: สำนักงานประกันสังคม และธนาคารแห่งประเทศไทย (2561 อ้างใน ภาพิน ศิริประภาณุกุล, 2564)

ในส่วนของผู้รับประโยชน์ทดแทนกรณีว่างงานของสำนักงานประกันสังคม ในปี 2562 มีจำนวนทั้งสิ้น 1.7 แสนคน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 45.6 เมื่อเทียบกับจำนวนผู้ว่างงานทั่วประเทศที่ 3.7 แสนคน ค่าสัดส่วนนี้ถูกมองว่าอยู่ในระดับสูงเมื่อเทียบกับประเทศกำลังพัฒนาอื่น ๆ อย่างไรก็ตาม ค่าสัดส่วนที่สูงดังกล่าวน่าจะมีสาเหตุหลักมาจากตัวเลขจำนวนผู้ว่างงานของประเทศไทยที่อยู่ในระดับต่ำมาอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2562 คิดเป็นสัดส่วนเพียงร้อยละ 1.0 ของกำลังแรงงานทั้งประเทศ การใช้ค่าสัดส่วนนี้เพื่อสะท้อนความครอบคลุมของโครงสร้างการประกันสังคมจึงดูไม่เหมาะสมนักกับกรณีของประเทศไทย

การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการว่างงานในประเทศไทย

ในการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการว่างงานในประเทศไทย โดยเครื่องมือที่ใช้ในการคือ วิเคราะห์ panel data ในรูปแบบ วิธี Pooled OLS Regression คือ การเก็บข้อมูลจาก "ตัวอย่างเดิม" จากประชากรกลุ่มเดิม หลายรอบหรือหลายปี มารัน regression โดยการรวมเอาข้อมูลทุกปีมารันทีเดียวโดยไม่สนใจว่าข้อมูลจะมาจากปีไหน โดยใช้ข้อมูล จปฐ/กชช2ค ในระดับอำเภอ จำนวน 2,624 อำเภอ ซึ่งจะนำมาวิเคราะห์คำนวณค่าทางสถิติ และหาความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ ที่มีผลต่อการว่างงานในประเทศไทย

แบ่งออกเป็น 2 ส่วน

1. ผลสรุปข้อมูลตัวแปรต่าง ๆ ที่ใช้ในการวิเคราะห์ แสดงลักษณะของตัวแปร และค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรอย่างได้แสดงออกมาเป็นดัง ตารางที่ 16

ตารางที่ 16 ผลสรุปข้อมูลพื้นฐานของตัวแปรต่าง ๆ ที่ใช้ในการวิเคราะห์

ตัวแปร	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
1. ปัจจัยทางด้านสภาพและโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ				
ราษฎรที่อาศัยอยู่ (POP) หน่วย : พันคน	0.568	165.085	24.423	18.610
ทำงานในสถานประกอบการ (WF) หน่วย : ครั้วเรือน	0.000	46,960.000	552.632	1,474.840
ชุมชนมีแหล่งท่องเที่ยวที่เกิดรายได้ (IPV) หน่วย : แห่ง	0.000	84.000	6.662	9.455
ทำเกษตร (FHH) หน่วย : พันครั้วเรือน	0.000	52.019	10.581	7.530
เลี้ยงสัตว์ (RAH) หน่วย : ครั้วเรือน	0.000	30,622.000	2,032.456	2,599.805
ประมงทะเล (FM) หน่วย : ครั้วเรือน	0.000	2,185.000	77.268	231.060
ประมงน้ำจืด (FW) หน่วย : ครั้วเรือน	0.000	2,885.000	162.684	276.045
มีเครื่องจักรใช้งาน (MC) หน่วย : ครั้วเรือน	0.000	19,556.000	2,803.412	2,907.677
รับจ้าง (WFH) หน่วย : พันครั้วเรือน	0.000	68.758	3.592	3.348
รายได้พืช (AI) หน่วย : พันครั้วเรือน	0.000	284.522	25.572	18.884
รายได้เลี้ยงสัตว์ (PI) หน่วย : พันครั้วเรือน	0.000	513.127	10.945	17.237
รายได้ประมง (FI) หน่วย : ครั้วเรือน	0.000	14.000	7.522	1.967
รายได้อุตสาหกรรมครั้วเรือน (HII) หน่วย : ครั้วเรือน	3.000	13.000	8.743	1.392
รายได้อุตสาหกรรมท้องถิ่น (IIC) หน่วย : บาทต่อปี	0.000	12.721	8.467	1.762
2. ปัจจัยทางด้านสุขภาวะและอนามัย				
ความปลอดภัยในการทำงาน (WS) หน่วย : คน	0.000	2,934.000	26.247	83.387
คนพิการ (DP) หน่วย : คน	0.000	6,516.000	616.693	548.445

ตารางที่ 16 (ต่อ)

ตัวแปร	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
3. ปัจจัยทางด้านความรู้และการศึกษา				
ศึกษาภาคบังคับ-ป.เอก (GD) หน่วย : พันคน	0.000	259.288	15.977	16.838
ขาดโอกาสในการศึกษา (OE) หน่วย : คน	0.000	5,028.000	179.503	296.321
อบรมด้านอาชีพ (VT) หน่วย : คน	0.000	32,576.000	1,970.857	2,274.653
อบรมด้านการศึกษา (ST) หน่วย : คน	0.000	81,534.000	640.700	1,851.613
อบรมด้านสุขภาพ (HT) หน่วย : คน	0.000	47,507.000	1,678.254	3,634.554
4. ปัจจัยทางการมีส่วนร่วมและความเข้มแข็งของชุมชน				
มีกิจกรรมป้องกันยาเสพติด (AD) หน่วย : มี/ไม่มี	0.000	571.000	104.070	100.242
ชุมชนมีกิจกรรมสาธารณะ (PE) หน่วย : พันครัวเรือน	0.081	73.975	10.204	6.848
ชุมชนจัดเวทีประชาคม (CF) หน่วย : มี/ไม่มี	12.000	905.000	201.014	128.941
แหล่งสินเชื่อ (CS) หน่วย : พันคน	0.261	236.410	31.856	22.499
ผู้สูงอายุไม่ได้รับการดูแล (Non-TC) หน่วย : คน	0.000	4,155.000	98.711	230.071

2. ผลการวิเคราะห์ โดยวิธีการประมาณค่าด้วยวิธีกำลังน้อยที่สุดแบบทั่วไป (Generalized Least Squares: GLS)

ตารางที่ 17 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการว่างงานในประเทศ

ตัวแปรอิสระ	Coefficients		t
	B	Std. error	
1. ปัจจัยทางด้านสภาพและโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ			
ราษฎรที่อาศัยอยู่ (POP) หน่วย : พันคน	-1.984	5.336	-0.370
ทำงานในสถานประกอบการ (WF) หน่วย : ครั้วเรือน	-0.050	0.035	-1.450
ชุมชนมีแหล่งท่องเที่ยวที่เกิดรายได้ (IPV) หน่วย : แห่ง	-11.275	1.928	-5.850***
ทำเกษตร (FHH) หน่วย : พันครั้วเรือน	79.138	7.484	10.570***
เลี้ยงสัตว์ (RAH) หน่วย : ครั้วเรือน	0.045	0.012	3.730***
ประมงทะเล (FM) หน่วย : ครั้วเรือน	0.711	0.071	10.010***
ประมงน้ำจืด (FW) หน่วย : ครั้วเรือน	-0.476	0.101	-4.730***
มีเครื่องจักรใช้งาน (MC) หน่วย : ครั้วเรือน	-0.077	0.015	-5.260***
รับจ้าง (WFH) หน่วย : พันครั้วเรือน	23.670	20.541	1.150
รายได้พืช (AI) หน่วย : พันครั้วเรือน	-2.899	1.075	-2.700***
รายได้เลี้ยงสัตว์ (PI) หน่วย : พันครั้วเรือน	0.000	0.000	-0.480**
รายได้ประมง (FI) หน่วย : ครั้วเรือน	-32.501	12.604	-2.580
รายได้อุตสาหกรรมครั้วเรือน (HII) หน่วย : ครั้วเรือน	34.809	14.802	2.350**
รายได้อุตสาหกรรมท้องถิ่น (IIC) หน่วย : บาทต่อปี	42.105	13.792	3.050***
2. ปัจจัยทางด้านสุขภาพและอนามัย			
ความปลอดภัยในการทำงาน (WS) หน่วย : คน	1.739	0.474	3.670***
คนพิการ (DP) หน่วย : คน	-0.531	0.101	-5.280***

ตารางที่ 17 (ต่อ)

ตัวแปรอิสระ	Coefficients		t
	B	Std. error	
3. ปัจจัยทางด้านความรู้และการศึกษา			
ศึกษาภาคบังคับ-ป.เอก (GD) หน่วย : พันคน	1.559	2.863	0.540
ขาดโอกาสในการศึกษา (OE) หน่วย : คน	0.498	0.165	3.020***
อบรมด้านอาชีพ (VT) หน่วย : คน	-0.027	0.022	-1.220
อบรมด้านการศึกษา (ST) หน่วย : คน	-0.068	0.038	-1.810**
อบรมด้านสุขภาพ (HT) หน่วย : คน	0.094	0.014	6.840***
4. ปัจจัยทางการมีส่วนร่วมและความเข้มแข็งของชุมชน			
มีกิจกรรมป้องกันยาเสพติด (AD) หน่วย : มี/ไม่มี	0.133	0.598	0.220
ชุมชนมีกิจกรรมสาธารณะ (PE) หน่วย : พันครัวเรือน	130.652	15.742	8.300***
ชุมชนจัดเวทีประชาคม (CF) หน่วย : มี/ไม่มี	-0.915	0.559	-1.640
แหล่งสิ้นเชื้อ (CS) หน่วย : พันคน	-17.768	3.359	-5.290***
ผู้สูงอายุไม่ได้รับการดูแล (Non-TC) หน่วย : คน	1.062	0.127	8.350***

หมายเหตุ **มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

***มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 99%

จากตารางแสดงผลการวิเคราะห์ จะเหลือตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์ทั้งหมด N เท่ากับ 1955 จากผลการวิเคราะห์ค่าสถิติ F และ Sig f มีเท่ากับ 105.49 และ 0.000 แสดงว่าชุดตัวแปรอิสระในแบบจำลองสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของการว่างงานได้ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 99% และ R^2 (Adjusted R Square) เท่ากับ 0.645 ซึ่งหมายความว่า ตัวแปรอิสระที่ผ่านเข้ามาในสมการทั้ง 18 ตัว คือ ชุมชนมีแหล่งท่องเที่ยวที่เกิดรายได้ (IPV) ทำเกษตร (FHH) เลี้ยงสัตว์ (RAH) ประมงทะเล (FM) ประมงน้ำจืด (FW) มีเครื่องจักรใช้งาน (MC) รายได้พืช(AI) รายได้ประมง (FI) รายได้อุตสาหกรรมครัวเรือน(HII) รายได้อุตสาหกรรมท้องถิ่น (IIC) ความปลอดภัยในการทำงาน (WS) คนพิกา (DP) ขาดโอกาสในการศึกษา (OE) อบรมด้านการศึกษา (ST) อบรมด้านสุขภาพ (HT) ชุมชนมีกิจกรรมสาธารณะ (PE) แหล่งสิ้นเชื้อ (CS) ผู้สูงอายุไม่ได้รับการดูแล (NonTC)

ประสิทธิภาพในการทำนายความสัมพันธ์ที่มีต่อปริมาณการว่างงานในประเทศไทยได้ถูกต้องคิดเป็นร้อยละ 64.5 ที่เหลืออีก 35.5% เป็นผลจากตัวแปรอื่น ๆ ที่ไม่ได้นำมาเข้ามาใส่ในการวิเคราะห์

การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์

1. ชุมชนมีแหล่งท่องเที่ยวที่เกิดรายได้ (IPV)

ค่าสัมประสิทธิ์ มีค่าเท่ากับ -11.275 หมายความว่า เมื่อชุมชนมีแหล่งท่องเที่ยวที่เกิดรายได้ในอำเภอเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ย 1 พันคน จะส่งผลทำให้การว่างงานโดยเฉลี่ยลดลง 11.275 คน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 99%

2. ทำเกษตร (FHH)

ค่าสัมประสิทธิ์ มีค่าเท่ากับ 79.138 หมายความว่า เมื่อประชากรในอำเภอโดยเฉลี่ยแล้วมีการทำเกษตรเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ย 1 พันคน จะทำให้การว่างงานในประเทศไทยเพิ่มขึ้น 79.138 คน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 99%

3. เลี้ยงสัตว์ (RAH)

ค่าสัมประสิทธิ์ มีค่าเท่ากับ 0.045 หมายความว่า เมื่อประชากรในอำเภอโดยเฉลี่ยมีครัวเรือนที่เลี้ยงสัตว์ เพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ย 1 พันคน จะทำให้การว่างงานในประเทศไทยเพิ่มขึ้น 0.045 คน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 99%

4. ประมงทะเล (FM)

ค่าสัมประสิทธิ์ มีค่าเท่ากับ 0.711 หมายความว่า เมื่อประชากรในอำเภอโดยเฉลี่ยมีประมงทะเล เพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ย 1 พันคน จะทำให้การว่างงานในประเทศไทยลดลง 0.711 คน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 99%

5. ประมงน้ำจืด (FW)

ค่าสัมประสิทธิ์ มีค่าเท่ากับ -0.476 หมายความว่า เมื่อประชากรในอำเภอโดยเฉลี่ยมีประมงน้ำจืดเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ย 1 พันคน จะทำให้การว่างงานในประเทศไทยลดลง 0.476 คน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 99%

6. เครื่องจักรใช้งาน (MC)

ค่าสัมประสิทธิ์ มีค่าเท่ากับ -0.077 หมายความว่า เมื่อประชากรในอำเภอโดยเฉลี่ยมีเครื่องจักรใช้งานเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ย 1 พันคน จะทำให้การว่างงานในประเทศไทยลดลง -0.077 คน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 99%

7. รายได้พีช (AI)

ค่าสัมประสิทธิ์ มีค่า -2.899 หมายความว่า เมื่อประชากรในอำเภอโดยเฉลี่ยมีรายได้พีชเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ย 1 พันคน จะทำให้การว่างงานในประเทศไทยลดลง 2.899 คน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 99%

8. รายได้ประมง (FI)

ค่าสัมประสิทธิ์ มีค่าเท่ากับ -32.501 หมายความว่า เมื่อประชากรในอำเภอโดยเฉลี่ยมีรายได้ประมงเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ย 1 พันคน จะทำให้การว่างงานในประเทศไทยลดลง 32.501 คน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

9. รายได้อุตสาหกรรมครัวเรือน (HII)

ค่าสัมประสิทธิ์ มีค่าเท่ากับ 34.809 หมายความว่า เมื่อประชากรในอำเภอโดยเฉลี่ยมีรายได้อุตสาหกรรมครัวเรือนเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ย 1 พันคน จะทำให้การว่างงานในประเทศไทยเพิ่มขึ้น 34.809 คน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

10. รายได้อุตสาหกรรมท้องถิ่น (IIC)

ค่าสัมประสิทธิ์ มีค่าเท่ากับ 42.105 หมายความว่า เมื่อประชากรในอำเภอโดยเฉลี่ยมีรายได้อุตสาหกรรมท้องถิ่นเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ย 1 พันคน จะทำให้การว่างงานในประเทศไทยเพิ่มขึ้น 42.105 คน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 99%

11. ความปลอดภัยในการทำงาน (WS)

ค่าสัมประสิทธิ์ มีค่าเท่ากับ 1.739 หมายความว่า เมื่อประชากรในอำเภอโดยเฉลี่ยมีความปลอดภัยในการทำงาน เพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ย 1 พันคน จะทำให้การว่างงานในประเทศไทยเพิ่มขึ้น 1.739 คน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 99%

12. คนพิการ (DP)

ค่าสัมประสิทธิ์ มีค่าเท่ากับ -0.531 หมายความว่า เมื่อประชากรในอำเภอโดยเฉลี่ยมีคนพิการเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ย 1 พันคน จะทำให้การว่างงานในประเทศไทยเพิ่มขึ้น -0.531 คน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 99%

13. ขาดโอกาสในการศึกษา (OE)

ค่าสัมประสิทธิ์ มีค่าเท่ากับ 0.498 หมายความว่า เมื่อประชากรในอำเภอโดยเฉลี่ยขาดโอกาสในการศึกษา เพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ย 1 พันคน จะทำให้การว่างงานในประเทศไทยเพิ่มขึ้น 0.498 คน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 99%

14. อบรมด้านการศึกษา (ST)

ค่าสัมประสิทธิ์ มีค่าเท่ากับ -0.068 หมายความว่า เมื่อประชากรในอำเภอโดยเฉลี่ยมีการอบรมด้านการศึกษาเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ย 1 พันคน จะทำให้การว่างงานในประเทศไทยลดลง 0.068 คน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

15. อบรมด้านสุขภาพ (HT)

ค่าสัมประสิทธิ์ มีค่าเท่ากับ 0.094 หมายความว่า เมื่อประชากรในอำเภอโดยเฉลี่ยมีการอบรมด้านสุขภาพเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ย 1 พันคน จะทำให้การว่างงานในประเทศไทยเพิ่มขึ้น 0.094 คน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 99%

16. ชุมชนมีกิจกรรมสาธารณะ (PE)

ค่าสัมประสิทธิ์ มีค่าเท่ากับ 130.652 หมายความว่า เมื่อประชากรในอำเภอโดยเฉลี่ยมีชุมชนมีกิจกรรมสาธารณะเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ย 1 พันคน จะทำให้การว่างงานในประเทศไทยเพิ่มขึ้น 130.652 คน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 99%

17. แหล่งสินเชื่อ (CS)

ค่าสัมประสิทธิ์ มีค่าเท่ากับ -17.768 หมายความว่า เมื่อประชากรในอำเภอโดยเฉลี่ยมีแหล่งสินเชื่อเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ย 1 พันคน จะทำให้การว่างงานในประเทศไทยลดลง 17.768 คน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 99%

18. ผู้สูงอายุไม่ได้รับการดูแล (NonTC)

ค่าสัมประสิทธิ์ มีค่าเท่ากับ 1.062 หมายความว่า เมื่อประชากรในอำเภอโดยเฉลี่ยมีผู้สูงอายุไม่ได้รับการดูแลเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ย 1 พันคน จะทำให้การว่างงานในประเทศไทยเพิ่มขึ้น 1.062 คน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 99%

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการว่างงานของประเทศไทย มีวัตถุประสงค์ 1.เพื่อวิเคราะห์สภาพปัญหาการว่างงานในประเทศไทย เป็นการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Research) ในการอธิบายลักษณะสภาพทั่วไปของการว่างงานในประเทศไทย 2.วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการว่างงานในประเทศไทย เป็นการวิเคราะห์ในเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการว่างงานในประเทศไทย ในวัตถุประสงค์ข้อนี้เป็นวิธีวิเคราะห์ panel data ในรูปแบบวิธี Pooled Regression และประมาณค่าสัมประสิทธิ์โดยวิธีการประมาณค่ากำลังสองน้อยที่สุดทั่วไป (Generalized least squares : GLS) โดยใช้ข้อมูล จปฐ/กชช2 ในระดับอำเภอ จำนวน 2,624 อำเภอ เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระที่มีต่อตัวแปรตาม

สรุปผลการวิจัย

ในงานวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาถึงสภาพปัญหาการว่างงานในประเทศไทย โดยการทบทวนเอกสารและสถิติข้อมูลต่าง ๆ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553 – ปัจจุบัน จะเห็นว่า ปัญหาจำนวนการว่างงานของประเทศไทยนั้นมีมาอย่างต่อเนื่อง และยังเป็นปัญหาที่ยากจะแก้ไข จากการวิเคราะห์สถิติจำนวนผู้ว่างงาน และอัตราการว่างงาน ในช่วง พ.ศ. 2554 – 2560 พบว่า มีจำนวนเพิ่มขึ้นทุกปี แต่หลังจากปี 2561 กลับมีแนวโน้มที่ลดลง สาเหตุอาจเกิดจากสภาพอากาศที่เอื้ออำนวยต่อการเพาะปลูก ทำให้มีความต้องการแรงงานเพิ่มขึ้น ประเทศไทยยังมีความต้องการสินค้าอุตสาหกรรมโดยเฉพาะเพื่อการส่งออก ทำให้มีการจ้างงานภาคการผลิตเพิ่มขึ้น และท่องเที่ยวที่ยังขยายตัวได้ดี รวมทั้งการขยายตัวของการค้าปลีกและค้าส่ง ทั้งรูปแบบปกติและการค้าออนไลน์ ส่งผลให้มีความต้องการแรงงานในภาคบริการเพิ่มขึ้น แต่อย่างไรก็ตามแม้ว่าอัตราการว่างงานจะมีแนวโน้มลดลงมาแต่ก็ลดลงเพียงแค่ 0.07 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งเป็นการลดลงที่ไม่ดีเท่าที่ควร และดูเหมือนว่าในอนาคตจะเกิดเหตุการณ์หลายประการที่จะกลายเป็นความเสี่ยงต่อการจ้างงาน และเป็นชนวนให้ปริมาณการว่างงานสูงขึ้น และปัจจุบันปัญหาการว่างงานในประเทศไทย ก็ยังไม่สามารถอธิบายถึงการเพิ่มขึ้น หรือลดลงของ GDP ในประเทศได้อย่างชัดเจน เนื่องจาก การว่างงานเกิดมาจากหลายสาเหตุ ได้แก่ การเพิ่มขึ้นของประชากรในประเทศ สภาพเศรษฐกิจที่ตกต่ำลง ส่งผลให้ลดการจ้างงานลง การเพิ่มมากขึ้นของจำนวนผู้สำเร็จการศึกษา โดยการผลิตนักศึกษาออกมาเป็นจำนวนมากนั้น ไม่สอดคล้องกับตลาดแรงงาน รวมไปถึงสถานการณ์ภัยธรรมชาติต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในประเทศไทย เช่น สถานการณ์ภัยแล้งที่ทวีความรุนแรง

มากขึ้น ซึ่งสถานการณ์นี้จะส่งผลต่อภาคการเกษตรของไทยโดยตรง ทำให้ผลผลิตที่ควรจะได้รับเกี่ยวได้ ไม่สมดุลกันกับเงินที่ลงทุนไป ก็ยังเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้การว่างงานในประเทศนั้นเพิ่มมากขึ้น ซึ่งสาเหตุที่กล่าวมาข้างต้นนี้ ก็ไม่ได้นับว่าเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดการว่างงานตลอดทั้งปี เพราะว่าเป็นสถานการณ์ที่เกิดขึ้นเพียงแค่ช่วงระยะเวลาใดเวลาหนึ่งเท่านั้น

ในส่วนของโควิด-19 นั้นก็มีผลกระทบต่อการทำงานใหม่และแรงงานนอกระบบของไทย ในอดีต ตลอดช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา ประเทศไทยนับว่ามีอัตราการว่างงานที่ต่ำมาก คือ ประมาณ 1% เนื่องจากโครงสร้างทางเศรษฐกิจของประเทศไทยที่แรงงานมากกว่าครึ่งของทั้งหมด เป็นแรงงานนอกระบบ คำจำกัดความของแรงงานนอกระบบคือ แรงงานที่ทำงานแต่ไม่ได้รับความคุ้มครอง หรือไม่มีหลักประกันทางสังคมจากการทำงาน ซึ่งเกือบทั้งหมดอยู่ในภาคการค้าและบริการ เรามักจะไม่ค่อยพบแรงงานนอกระบบในประเทศที่พัฒนาแล้ว กล่าวคือ นักศึกษาจบใหม่ จะเข้าทำงานในระบบ หรือว่างงาน ซึ่งแตกต่างจากประเทศไทย ที่แรงงานกลุ่มใหม่มีทางเลือกทั้งทำงานในระบบ ว่างงาน หรือได้งานนอกระบบ โดยตลาดแรงงานนอกระบบเป็นที่แพร่หลายในประเทศไทย คิดเป็น 54% ของแรงงานทั้งหมดโดยประมาณ

ตลาดแรงงานที่เปราะบางในภาคการค้าและบริการซึ่งประกอบด้วยแรงงานนอกระบบ ที่ส่วนใหญ่ “ไร้ทักษะ” แรงงานสูงวัยหรือ “High Aged Labours” อายุ 50 ปีขึ้นไปรวมกัน ประมาณ 9.52 ล้านคนคิดเป็นสัดส่วน 25.4% ผลกระทบจากโควิด-19 ที่มีต่อแรงงานนอกระบบ แรงงานใหม่ และ แรงงานสูงวัย ในประเทศไทยนั้นจากภาวะเศรษฐกิจขาลงที่การจ้างงานในระบบที่มีการปรับโครงสร้างสู่ Lean Organization และ ใช้เทคโนโลยีในกระบวนการทำงานมากขึ้น โดยเฉพาะรูปแบบการจ้างงานประจำรายชั่วโมง คำตอบของการจ้างงานยุค New Normal

การจ้างงานประจำรายชั่วโมงมีข้อดี คือ เป็นการจ้างงานที่มีความยืดหยุ่นสูงและสามารถปรับให้เข้ากับ โครงสร้างตลาดแรงงานปรับรูปแบบหลังวิกฤติโควิด-19 ได้เป็นอย่างดี ที่ผ่านมารัฐกิจภาคการค้าและบริการมีการจ้างรายชั่วโมงเฉพาะนักเรียน นักศึกษาและผู้สูงอายุตามกฎหมายที่กำหนดไว้ แต่ก็ไม่พอเพียงและความยืดหยุ่นชั่วโมงค่อนข้างจำกัด

ทั้งนี้ วัตถุประสงค์การจ้างนักศึกษา และผู้สูงอายุมีข้อจำกัดในเรื่องทักษะการทำงาน ความรู้ และความชำนาญในงานที่ปฏิบัติ โดยเฉพาะงานที่ต้องการเน้นในเรื่องความปลอดภัยในการทำงาน การจ้างงานประจำรายชั่วโมงทั่วไปนั้น ถือว่าเป็นทางเลือกอีกทางหนึ่งและสอดคล้องกับรูปแบบการทำงานที่เปลี่ยนไปตามเทคโนโลยี เพราะงานบางอย่างไม่จำเป็นต้องทำเต็มเวลา หรือทำอยู่ในสำนักงาน ทำให้ลูกจ้างมีทางเลือกในการหารายได้มากขึ้น และส่งเสริมการมีงานทำได้หลากหลายอาชีพมากขึ้นไม่ข้อจำกัดของสถานที่และเวลาในการปฏิบัติงาน

การจ้างงานประจำรายชั่วโมง เหมาะกับการจ้างงาน แรงงานนอกระบบ แรงงานใหม่ และ แรงงานสูงวัย ที่ส่วนใหญ่อยู่ในภาคการค้าและบริการที่ได้ผลกระทบจากการแพร่ระบาด โควิด 19 มากที่สุด แต่ควรนำระบบนี้มาใช้เต็มที่ในภาคอุตสาหกรรม การจ้างงานประจำรายชั่วโมง สำหรับ ภาคการค้าสินค้าและการค้าบริการจึงเป็นอัตราการจ้างงานเพิ่ม ไม่ได้ไปทดแทนการจ้างงานประจำ แต่เพื่อสอดคล้องการให้บริการช่วงพีคของวันในแต่ละช่วงให้เกิดประสิทธิภาพการบริการลูกค้า สูงสุด

เนื่องด้วยในสถานการณ์ปัจจุบัน ปี 2564 นี้แนวโน้มคนว่างงานยังเพิ่มสูงขึ้น เนื่องด้วย สถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด-19 ที่เกิดขึ้นตั้งแต่ปลายปี 2562 นั้น ส่งผลกระทบต่อตลาดแรงงาน อย่างหนัก ตลาดจึงต้องปรับตัวโดยเฉพาะด้านอุปทานให้สอดคล้องกับอุปสงค์ใหม่ (New Demand) ในประเทศไทย ผลกระทบ COVID-19 เกิดจากการระบาดในกลุ่มคน (Cluster) ที่ไม่เว้นระยะห่าง (Distancing) ไม่ใส่แมสเวลาพูดคุย และ/หรือดื่มกิน สังสรรค์ท่ามกลางกลุ่มคนจำนวนมาก และ ประมาทคิดว่าการระบาด COVID-19 สามารถ “เอาอยู่” ไม่ยอมปฏิบัติตามมาตรฐานของ ศบค. การ ที่เศรษฐกิจมีปัญหาหลายระลอกและการระบาดไวรัสโคโรนา 4 รอบ ทำให้เกิดผลกระทบต่อความ เชื่อมั่นทางเศรษฐกิจ ความเชื่อมั่นด้านการป้องกัน/เยียวยา/รักษาผู้ติดเชื้อ COVID-19 ส่งผลถึงการ ปรับตัวของตลาดแรงงานอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ และอาจจะทำให้ตลาดแรงงานผันผวนในช่วงระบาด เป็นอย่างมาก แรงงานส่วนมากมีงานทำโดยปกติ ถ้าไม่มีการระบาดของ COVID-19 การว่างงานจะอยู่ ที่ 0.75-1.0% หรือคิดเป็นคนว่างงานประมาณ 4 แสนคนจนถึงใกล้ ๆ 8 แสนคน (ร้อยละ 1.6) ผู้ตก งานเหล่านี้ต้องการการเยียวยา โดยเฉพาะแรงงานนอกระบบ อย่างไรก็ตามผลกระทบจาก COVID- 19 ไม่เพียงแต่ทำให้แรงงานตกงานเท่านั้นแต่ทำให้พวกเขาต้องทำงานได้ไม่เต็มที่

จากที่ได้กล่าวมานั้นแสดงให้เห็นว่า 1. เศรษฐกิจไทย โดยเฉพาะภาคบริการ (การท่องเที่ยว) แรงงานที่อยู่ในภาคนี้จะฟื้นได้จนเข้าสู่ระดับ New Normal พวกเขาจะต้องได้รับการฉีดวัคซีนที่ ปลอดภัย 70% - 80% และหมุนเวียนจนครบทุกคนโดยเร็วที่สุด เมื่อนั้นความมั่นใจในความปลอดภัย จะเกิดขึ้น การบริโภค การลงทุน ของภาคเอกชนจะส่งผลให้ภาคเศรษฐกิจเริ่มฟื้นตัวและเข้าสู่การ ขยายตัวได้อีกครั้ง การทำงานต่ำระดับก็จะบรรเทาลง ตลาดแรงงานจะมีอุปสงค์ใหม่เพื่อรองรับกลุ่ม เยาวชนที่มีการว่างงานได้เพิ่มขึ้น 2. ระยะเวลาอีกประมาณ 6-8 เดือนนี้ กลุ่มคนมีรายได้ 3 ควินไทล์ สระดับล่าง ซึ่งเป็นกำลังแรงงานประมาณ 30 ล้านคน จะต้องได้รับเงินเยียวยาต่อไป โดยเฉพาะแรงงาน นอกระบบประมาณมากกว่า 20 ล้านเมื่อความเชื่อมั่นไว้วางใจกลับมาทั้งเศรษฐกิจและตลาดแรงงาน จะฟื้นตัวตามมาตัวเอง โดยที่รัฐบาลไม่ต้องเยียวยาด้วยเงินมหาศาลอีกต่อไป 3. ภาระของรัฐบาล คงเหลือแต่การสนับสนุนผู้ประกอบการ (Real sector) โดยเฉพาะ SMEs ด้วยการหยุดเลือดที่ไหล จากผลกระทบของ COVID-19 แล้วช่วยเติมเลือดใหม่ให้พวกเขาเพื่อให้พวกเขาสามารถดำเนินธุรกิจ ต่อไปได้และในที่สุดได้กลับเข้ามาเป็นผู้ประกอบการที่เข้มแข็งต่อไปได้อีกครั้งหนึ่ง 4. กลุ่มสุดท้ายคง

เป็นเรื่องรัฐสวัสดิการที่จะต้องช่วยเหลือเยียวยาผู้สูงอายุคนพิการ หรือผู้มีภาวะพึ่งพิงเพื่อให้เขามีชีวิตอยู่ได้ตามอัตภาพ (Decent life and living) ได้ต่อไป

ส่วนในเรื่องการแก้ไขปัญหาการว่างงาน ปัจจุบันก็ยังมีรัฐบาลเข้ามาช่วยเหลือ และส่งเสริมให้การสนับสนุนประชาชนอยู่ โดยการให้ภาครัฐเข้ามาแทรกแซง และแก้ไขปัญหาในบางส่วน ไม่ว่าจะเป็นการประกันการว่างงานให้กับประชาชนบางกลุ่มที่ตรงเงื่อนไขที่รัฐบาลกำหนดขึ้น ซึ่งเป็นรูปแบบหนึ่งของการให้สวัสดิการภาครัฐ เพื่อให้ความช่วยเหลือด้านรายได้ให้กับแรงงานที่ต้องออกจากการทำงาน และการทำประกันสังคมในแต่ละมาตรา โดยมีเงื่อนไขแตกต่างกันไปตามกลุ่มของทำงาน แต่อย่างไรก็ตามแม้ว่ารัฐบาลจะมีนโยบาย หรือมาตรการออกมาช่วยเหลือสนับสนุนประชาชนผู้ว่างงานมากเท่าไร ในปัจจุบันประเทศไทยก็ยังมีที่ปริมาณการว่างงาน และจำนวนผู้ว่างงานเพิ่มมากขึ้นอยู่ดี

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการว่างงานในประเทศไทย ใช้ข้อมูลรายปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2554 - ปี พ.ศ. 2558 เป็นแบบสอบถาม กชช2ค 3 รอบปี ของกรมพัฒนาชุมชนกระทรวงมหาดไทย เพื่อคัดตัวแปรที่คาดว่าจะทำให้เกิดการว่างงานเพิ่มขึ้นหรือลดลงนั้น ในการหาค่าความสัมพันธ์ของตัวแปรทั้งใช้วิธีวิเคราะห์ panel data ในรูปแบบ วิธี Pooled OLS Regression ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยทั้งหมดที่ได้ศึกษา ได้แก่ 1.ปัจจัยทางด้านสภาพและโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ คือ ทำเกษตร (FHH) เลี้ยงสัตว์ (RAH) ประมงทะเล(FM) รายได้อุตสาหกรรมครัวเรือน (HII) รายได้อุตสาหกรรม ท้องถิ่น (IIC) 2. ปัจจัยทางด้านสุขภาพและอนามัย คือ ความปลอดภัยในการทำงาน (WS) 3. ปัจจัยทางด้านความรู้และการศึกษา คือ ขาดโอกาสในการศึกษา (OE) อบรมด้านสุขภาพ (HT) 4. ปัจจัยทางด้านการมีส่วนร่วมและความเข้มแข็งของชุมชน คือ ชุมชนมีกิจกรรมสาธารณะ (PE) และผู้สูงอายุไม่ได้รับการดูแล (NonTC) มีความสัมพันธ์กับการว่างงานในประเทศไทย โดยตัวแปรที่กล่าวมาข้างต้นนั้น ตัวใดตัวหนึ่งเพิ่มสูงขึ้นการว่างงานในประเทศไทยก็จะเพิ่มขึ้นด้วย และในส่วนที่มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับการว่างงานในประเทศไทย เมื่อตัวใดตัวหนึ่งเพิ่มขึ้นการว่างงานในประเทศไทยจะลดลง ได้แก่ 1.ปัจจัยทางด้านสภาพและโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ คือ ชุมชนมีแหล่งท่องเที่ยวที่เกิดรายได้ (IPV) ประมงน้ำจืด (FW) มีเครื่องจักรใช้งาน (MC) รายได้พืช (AI) รายได้ประมง (FI) 2.ปัจจัยทางด้านสุขภาพและอนามัย คือ คนพิการ (DP) 3.ปัจจัยทางด้านความรู้และการศึกษา คือ อบรมด้านการศึกษา (ST) 4.ปัจจัยทางด้านการมีส่วนร่วมและความเข้มแข็งของชุมชน คือ แหล่งสินเชื่อ (CS)

ตัวแปรที่อยู่ทิศทางตรงกันข้ามกับการว่างงานในประเทศไทยนั้น เป็นตัวแปรที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สามารถสะท้อนการเปลี่ยนแปลงการว่างงานในประเทศไทยได้อย่างชัดเจน

สรุปผลตามสมมุติฐานการวิจัย

จากสมมุติฐานการวิจัยเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม มีตัวแปรที่เป็นไปตามสมมุติฐานอยู่ 9 ตัว คือ ชุมชนมีแหล่งท่องเที่ยวที่เกิดรายได้ (IPV) ประมงน้ำจืด (FW) มีเครื่องจักรใช้งาน (MC) รายได้พืช (AI) รายได้ประมง (FI) ขาดโอกาสในการศึกษา(OE) อบรมด้านการศึกษา (ST) แหล่งสินเชื่อ (CS) ผู้สูงอายุไม่ได้รับการดูแล (NonTC) และไม่ได้เป็นไปตามสมมุติฐานอยู่ 9 ตัว คือ ทำเกษตร (FHH) เลี้ยงสัตว์ (RAH) ประมงทะเล (FM) รายได้อุตสาหกรรมครัวเรือน(HII) รายได้อุตสาหกรรมท้องถิ่น (IIC) ความปลอดภัยในการทำงาน (WS) คนพิกา (DP) อบรมด้านสุขภาพ (HT) ชุมชนมีกิจกรรมสาธารณะ (PE)

อภิปรายผลการวิจัย

ตารางที่ 18 อธิบายถึงตัวแปรทั้งหมด 18 ตัวที่วิเคราะห์แล้วเป็นผล

ตัวแปรที่ผลเป็นบวก		ตัวแปรที่ผลเป็นลบ	
1. ปัจจัยทางด้านสภาพและโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ			
ทำเกษตร	FHH	ชุมชนมีแหล่งท่องเที่ยวที่เกิดรายได้	IPV
เลี้ยงสัตว์	RAH	ประมงน้ำจืด	FW
ประมงทะเล	FM	มีเครื่องจักรใช้งาน	MC
รายได้อุตสาหกรรมครัวเรือน	HII	รายได้พืช	AI
รายได้อุตสาหกรรมท้องถิ่น	IIC	รายได้ประมง	FI
2. ปัจจัยทางด้านสุขภาพและอนามัย			
ความปลอดภัยในการทำงาน	WS	คนพิการ	DP
3. ปัจจัยทางด้านความรู้และการศึกษา			
ขาดโอกาสในการศึกษา	OE	อบรมด้านการศึกษา	ST
อบรมด้านสุขภาพ	HT	-	-
4. ปัจจัยทางการมีส่วนร่วมและความเข้มแข็งของชุมชน			
ชุมชนมีกิจกรรมสาธารณะ	PE	แหล่งสินเชื่อ	CS
ผู้สูงอายุไม่ได้รับการดูแล	Non-TC	-	-

ตารางที่ 18 จะเห็นได้ว่าตัวแปรทั้ง 18 ตัวที่ผ่านการคัดมาแล้วนั้นมีทั้งตัวแปรที่มีผลให้การว่างงานในประเทศเพิ่มขึ้นและตัวแปรที่มีผลทำให้การว่างงานลดลง ดังตาราง 8

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการว่างงานในประเทศไทย ใช้ข้อมูล จปฐ/กชช.2ค (ข้อมูลสำมะโนประชากร) ในระดับอำเภอ ของเว็บไซต์ศูนย์ข้อมูลเพื่อพัฒนาชนบท กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย ซึ่งได้คัดข้อมูลตัวปัจจัยที่น่าสนใจมาโดยศึกษาผ่านสื่อออนไลน์ จากโปรแกรมรายงานหมู่บ้านชนบทไทย ในปี พ.ศ. 2554 2556 และ 2558 รวมทั้งหมด 3 รอบปี และได้แบ่งกลุ่มข้อมูลออกมา เพื่อคัดตัวแปรที่คาดว่าจะทำให้เกิดการว่างงานเพิ่มขึ้นหรือลดลงนั้น ในการหาค่าความสัมพันธ์ของตัวแปรโดยวิธีวิเคราะห์ panel data ในรูปแบบ วิธี Pooled Regression และประมาณค่าสัมประสิทธิ์โดยวิธีการประมาณค่ากำลังสองน้อยที่สุดทั่วไป (Generalized least squares : GLS) จากการวิเคราะห์ตัวแปรทั้งหมด 26 ตัว นั้นจะเหลือตัวแปรที่มีผลต่อการว่างงานเพียง 18 ตัว

ซึ่งจะเห็นได้ว่าตัวแปรทั้ง 18 ตัวที่ผ่านการคัดมาแล้วนั้นมีทั้งกลุ่มตัวแปรที่มีผลให้การว่างงานในประเทศเพิ่มขึ้นและกลุ่มตัวแปรที่มีผลทำให้การว่างงานลดลง จากการวิจัยครั้งนี้จะเห็นได้ว่า

กลุ่มปัจจัยที่ทำให้การว่างงานเพิ่มขึ้น มีดังนี้

1. ปัจจัยทางด้านสภาพและโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ คือ ทำเกษตร (FHH) เลี้ยงสัตว์ (RAH) ประมงทะเล(FM) รายได้อุตสาหกรรมครัวเรือน (HIII) รายได้อุตสาหกรรม ท้องถิ่น (IIC)
2. ปัจจัยทางด้านสุขภาพและอนามัย คือ ความปลอดภัยในการทำงาน (WS)
3. ปัจจัยทางด้านความรู้และการศึกษา คือ ขาดโอกาสในการศึกษา (OE) อบรมด้านสุขภาพ (HT)
4. ปัจจัยทางด้านการมีส่วนร่วมและความเข้มแข็งของชุมชน คือ ชุมชนมีกิจกรรมสาธารณะ (PE) ผู้สูงอายุไม่ได้รับการดูแล (NonTC)

เนื่องจากภาวะเศรษฐกิจที่ถดถอยของประเทศไทย ส่งผลให้พืชผลทางการเกษตรก็ตกต่ำ ผลผลิตที่ควรจะได้เก็บเกี่ยวได้ไม่สมดุลกับเงินที่ลงทุนไป จึงทำให้เกษตรกรจำนวนมากเลิกหันมาประกอบอาชีพเลี้ยงสัตว์มากขึ้น เพราะอาชีพเลี้ยงสัตว์ ถือว่าเป็นอาชีพที่มีผลตอบแทนค่อนข้างสูง และในปัจจุบันอาชีพเลี้ยงสัตว์ ก็มีเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ไม่ใช่แค่เลี้ยงไว้ใช้ทำประโยชน์ในด้านแรงงานเพียงอย่างเดียว แต่ยังเลี้ยงไว้เพื่อใช้ทำเป็นอาหารโดยตรง เช่น ฟาร์มหมู, ฟาร์มวัว, ฟาร์มไก่, ฟาร์มปลา ฯลฯ ซึ่งสัตว์เหล่านี้เมื่อเจริญพันธุ์เหมาะสมกับการขายก็จะนำไปทำเป็นเนื้อสัตว์หรือแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ได้ต่อไป

ปัจจุบันนี้การรับเข้าทำงานในแต่ละที่ไม่ว่าจะเป็นสถานประกอบการ บริษัทหรือหน่วยงานต่าง ๆ นั้น ล้วนแต่มีเกณฑ์กำหนดขั้นต่ำของระดับการศึกษาเป็นส่วนมากการกำหนดเกณฑ์การศึกษาขั้นต่ำนั้นเพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการคัดเลือก หรือเป็นปัจจัยสำคัญอีกอย่างหนึ่งในการคัดเลือกเข้าทำงาน

ในสถานที่ต่าง ๆ ในปัจจุบัน ดังนั้น การที่กลุ่มบุคคลบางกลุ่มไม่ได้รับโอกาสทางการศึกษานั้นก็เป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดการว่างงานเพราะไม่มีคุณสมบัติขั้นพื้นฐานของการสมัครงานในปัจจุบัน

กลุ่มปัจจัยที่ทำให้การว่างงานลดลง มีดังนี้

1. ปัจจัยทางด้านสภาพและโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ คือ ชุมชนมีแหล่งท่องเที่ยวที่เกิตรายได้ (IPV) ประมงน้ำจืด (FW) มีเครื่องจักรใช้งาน (MC) รายได้พืช (AI) รายได้ประมง (FI)
2. ปัจจัยทางด้านสุขภาพและอนามัย คือ คนพิการ (DP)
3. ปัจจัยทางด้านความรู้และการศึกษา คือ อบรมด้านการศึกษา (ST)
4. ปัจจัยทางด้านความร่วมมือและความเข้มแข็งของชุมชน คือ แหล่งสินเชื่อ (CS)

ในปัจจุบันนั้นภาครัฐ และภาคเอกชนร่วมกันแก้ไขปัญหา ด้วยการส่งเสริม และพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนพิการ โดยการให้คนพิการได้มีส่วนร่วมในสังคมและการทำงานเพิ่มมากขึ้น จึงได้มีโอกาสในการเข้าถึงการประกอบอาชีพ และได้ใช้ศักยภาพของตนเองในรูปแบบที่ไม่เดือดร้อนกับสภาพร่างกายของตน และสามารถพึ่งพาตนเองได้ โดยออกรับ. ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ.2550 ในมาตรา 33 ที่ระบุให้ภาครัฐหรือสถานประกอบการต้องจ้างงานคนพิการในสัดส่วนแรงงาน 100 คน ต่อคนพิการ 1 คน หากไม่มีการจ้างงานคนพิการสถานประกอบการก็จะต้องส่งเงินกองทุนสนับสนุนคนพิการ ทำให้แต่ละปีมีภาครัฐหรือสถานประกอบการส่งเงินเข้ากองทุนฯ รวมกันมากมายมหาศาล และถึงแม้ว่าปัจจุบันคนพิการในประเทศจะมากขึ้น แต่ก็ไม่ได้ทำให้อัตราการว่างงานของคนพิการนั้นเพิ่มขึ้นตาม อาจเป็นเพราะยอดคนพิการที่เพิ่มขึ้นมานั้น ลักษณะความพิการส่วนใหญ่มาจากปัญหาสุขภาพที่เป็นข้อจำกัดในการทำกิจกรรม และการทำงาน หรือมีลักษณะความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ หรือสติปัญญา ซึ่งทำให้ไม่สามารถทำงานได้

การขาดโอกาสในการทำงานเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้คนในประเทศเกิดการว่างงานแต่อาจจะเป็นการว่างงานในระบบ ซึ่งถ้ามองอีกมุมหนึ่งผู้ที่ขาดการศึกษานั้นอาจจะได้ทำงานในรูปแบบแรงงานนอกระบบจึงทำให้การขาดโอกาสทางการศึกษาเป็นปัจจัยที่ทำให้การว่างงานลดลงก็เป็นไปได้เพราะถ้าไม่มีการกำหนดเกณฑ์ระดับการศึกษาในการเข้าทำงานก็อาจจะเป็นอีกทางหนึ่งกับบุคคลที่ไม่เลือกงานและสามารถทำงานได้หลากหลายรูปแบบมากกว่าการทำงานในระบบ

ปัจจุบันประเทศไทยมีนโยบายช่วยเหลือผู้ประกอบการรายย่อย ที่เป็นแหล่งจ้างงานสำคัญของเศรษฐกิจ เพื่อให้ผู้ประกอบการสามารถเข้าถึงแหล่งสินเชื่อได้ง่าย เพราะสินเชื่อที่ง่ายไปนั้นจะหมุนเวียนไปยังผู้ขาดแคลนเงินทุน เพื่อพัฒนาหรือขยายธุรกิจทั้ง เช่น การสร้างโรงงาน การซื้อเครื่องจักร การจ้างแรงงาน การซื้อวัตถุดิบ การขยายการผลิต รวมทั้งการลงทุนในโครงการของหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งการผลิตและการลงทุนเหล่านี้ จะก่อให้เกิดการจ้างแรงงาน และส่งผลต่อเนื่องไปสู่ธุรกิจภาคส่วนอื่น ๆ อีกด้วย

ในเหตุผลหนึ่งที่ทำให้การว่างงานลดลงคือการที่ในแต่ละพื้นที่มีแหล่งท่องเที่ยวหลากหลายทำให้ประชาชนสามารถสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวมากขึ้น ยิ่งถ้าพื้นที่ไหนเนพื้นที่นำร่องในการท่องเที่ยวโอกาสที่ประชาชนจะสร้างรายได้ก็ยิ่งมากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

จากตัวแปรที่เป็นมีผลลบ ได้แก่ ชุมชนมีแหล่งท่องเที่ยวที่เกิดรายได้ (IPV) ประมงน้ำจืด (FW) มีเครื่องจักรใช้งาน (MC) รายได้พืช (AI) รายได้ประมง (FI) คนพิการ (DP) อบรมด้านการศึกษา (ST) แหล่งสินเชื่อ (CS) ดังนั้นจากการวิเคราะห์ออกมาแล้วตัวแปรที่ทำให้การว่างงานลดลงควรที่จะมีการส่งเสริมในประเด็นที่ทำให้มีการว่างงานลดลง โดยการที่เราอาจจะต้องมีการไปเช็คให้ละเอียดว่าตัวแปรไหนที่มีการส่งเสริมอยู่แล้วนั้นก็ควรจะพัฒนาให้เกิดผลที่ดียิ่งขึ้น ในส่วนของตัวแปรไหนที่ทำให้การว่างงานลดลงและมีส่วนเกี่ยวข้องกับหน่วยงานไหนก็ควรจะหาวิธีหรือนำไปวิจัยต่อว่าควรจะส่งเสริมตัวแปรที่ยังมีผลเป็นลบที่ยังไม่ได้รับการพัฒนาหรือส่งเสริมอย่างไร เพื่อให้การว่างงานลดลง

ยกตัวอย่างเช่น แหล่งสินเชื่อทำให้การว่างงานลดลงอาจจะให้สหกรณ์หรือแหล่งเงินทุนอุดหนุนสินเชื่อในการลงทุนทำธุรกิจหรือทำเกษตรอาจจะทำให้ประชาชนหันมาลงทุนเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากมาแหล่งกักเงินทุนเพื่อนำมาสร้างธุรกิจหรือสร้างอาชีพ หรือรายได้จากประมงน่าจะสนับสนุนให้ภาคการเกษตรมีรายได้สูงขึ้นในรูปแบบการให้ความรู้ในการเพาะเลี้ยงหรือพัฒนาอาชีพ และปรับเปลี่ยนให้เข้ากับปัจจุบันให้มากที่สุดหรือการให้ความรู้ทางด้านเทคโนโลยีเพื่อเป็นแนวทางในการปรับใช้กับธุรกิจของประชาชนเพื่อสร้างมูลค่าและความน่าสนใจให้กับธุรกิจ

จากตัวแปรที่เป็นบวก ได้แก่ ทำเกษตร (FHH) เลี้ยงสัตว์ (RAH) ประมงทะเล (FM) รายได้อุตสาหกรรมครัวเรือน (HII) รายได้อุตสาหกรรม ท้องถิ่น (IIC) ความปลอดภัยในการทำงาน (WS) ขาดโอกาสในการศึกษา (OE) อบรมด้านสุขภาพ (HT) ชุมชนมีกิจกรรมสาธารณะ (PE) ผู้สูงอายุไม่ได้รับการดูแล (NonTC) ตัวแปรที่กล่าวมาข้างต้นนี้เป็นตัวที่ทำให้การว่างงานเพิ่มขึ้น ดังนั้น ควรที่จะไปดูตัวแปรแต่ละตัวแปรที่มีความเกี่ยวข้องกับหน่วยงานนั้น ๆ ว่ามีการส่งเสริมหรือพัฒนาไปมากน้อยแค่ไหน ถ้าหน่วยงานไหนที่มีการพัฒนาเกี่ยวกับตัวแปรข้างต้นอยู่อาจจะต้องรับรู้ว่าการวิจัยที่ออกมานั้นไม่เป็นผลที่ดีเท่าที่ควร อาจจะต้องเปลี่ยนสู่ทางการพัฒนาหรือส่งเสริมและควรจะไปศึกษาเพิ่มเติมในส่วนของตัวแปรที่ทำให้การว่างงานลดลง เพราะว่าวิธีที่ทำอยู่หรือส่งเสริมอยู่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่ได้มีผลที่ดี ส่วนตัวแปรที่ยังไม่มีหน่วยงานไหนเข้ามาพัฒนาหรือส่งเสริมก็ควรจะทราบและทำการวิจัยเพิ่มว่าตัวแปรนั้น ๆ ทำให้การว่างงานเพิ่มขึ้น จะต้องทำอย่างไรให้พัฒนาตัวแปรนี้มีการพัฒนาเพื่อทำให้การว่างงานลดลง ยกตัวอย่างเช่น ภาวะเศรษฐกิจที่ถดถอยของประเทศไทย ส่งผลให้พืชผลทางการเกษตรก็ตกต่ำผลผลิตที่ควรจะได้เก็บเกี่ยวได้ไม่สมดุลกันกับเงินที่ลงทุนไป

จึงอาจจะทำให้ชาวเกษตรเปลี่ยนอาชีพเป็นอย่างอื่นที่อาจทำให้รายได้ดีกว่าเดิม และในปัจจุบันนี้ การรับเข้าทำงานในแต่ละที่ไม่ว่าจะเป็นสถานประกอบการ บริษัทหรือหน่วยงานต่าง ๆ นั้น ล้วนแต่มี เกณฑ์กำหนดขั้นต่ำของระดับการศึกษาเป็นส่วนมากการกำหนดเกณฑ์ดังนั้นก็กลุ่มบุคคลบางกลุ่ม ไม่ได้รับโอกาสทางการศึกษานั้นก็เป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดการว่างงานเพราะไม่มีคุณสมบัติขั้นพื้นฐาน ของการสมัครงานในปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้อาจจะไม่เพียงพอควรมีการวิเคราะห์ปัจจัยด้านอื่น ๆ เพิ่มเติม ด้วย เช่น ปัจจัยพื้นฐานที่ประกอบไปด้วย เช่น ปัจจัยทางการเมือง ปัจจัยทางการลงทุน หรือ แม้แต่ปัจจัยทางเศรษฐกิจอื่น ๆ
2. ควรทำการศึกษาข้อมูลหรือใช้ข้อมูลที่มีการอัปเดตได้ถึงปัจจุบัน ซึ่งข้อมูลที่น่ามาใช้ใน ครั้งนี้เป็นข้อมูลที่ระเียบแต่ไม่มีการอัปเดตเท่าที่ต้องการ
3. เพิ่มเติมและรวมทั้งควรศึกษาข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ เพื่อเป็นประโยชน์ในการวิเคราะห์ และดำเนินกิจการต่อไป

ข้อจำกัดในการทำวิจัย

1. ชุดข้อมูลที่น่ามาวิเคราะห์เป็นข้อมูลสำมะโนประชากรซึ่งระดับต่ำสุดคือระดับหมู่บ้าน- ระดับจังหวัด แต่ผู้วิจัยใช้ข้อมูลในระดับอำเภอ เป็นข้อมูลทุติยภูมิจากฐานข้อมูล จปฐ/กชช.2ค ซึ่งได้คัด ข้อมูลตัวปัจจัยที่น่าสนใจมาโดยศึกษาผ่านสื่อออนไลน์ จากโปรแกรมรายงานหมู่บ้านชนบทไทย ในปี พ.ศ. 2554 2556 และ 2558 รวมทั้งหมด 3 รอบปี ซึ่งตัวข้อมูลที่ผู้วิจัยใช้เป็นข้อมูลที่มีการอัปเดตถึง ล่าสุดที่สามารถดึงข้อมูลออกมาได้ถึงแค่ปี พ.ศ.2558 จึงทำให้ไม่สามารถวิเคราะห์ตัวข้อมูลอัปเดตถึง ปีปัจจุบันได้เท่าที่ต้องการ
2. จากข้อจำกัดในข้อที่ 1. นั้น ยังมีอีกเรื่อง คือ ในชุดข้อมูลที่น่ามาวิเคราะห์หา ความสัมพันธ์นั้นยังไม่มีกรนำเรื่องของสถานการณ์ปัจจุบันเกี่ยวกับ COVID-19 เข้ามาวิเคราะห์หรือ อธิบายเป็นตัวเลขในส่วนนี้ว่าจะทำการว่างงานนั้นมีผลเป็นอย่างไร

บรรณานุกรม

- กฤษฎา สัตยวินิจ. 2555. **ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราเงินเฟ้อกับอัตราการว่างงานของประเทศไทย.** วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- กัญญ์ลภัส มหิพันธ์. 2555. **การพยากรณ์อัตราการว่างงานในประเทศไทย.** วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- กิริยา กุลกลการ, อนันต์ ภาวสุทธิไพศิฐ และ ศุทธาภา นพวิญญวงค์. 2563. **โครงการวิจัย เรื่อง ผลกระทบของ COVID-19 ต่อการส่งเสริมการมีงานทำ.** กรุงเทพฯ: สำนักงานศูนย์วิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เฉลิมพงษ์ คงเจริญ. 2547. **ภาวะเงินเฟ้อและการว่างงาน.** [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา http://econ.tu.ac.th/archan/chaleampong/teaching/ec312/sem2_46/EC312v2_Inf lation.pdf (15 กันยายน 2562).
- ชูเกียรติ ผุดพรมราช และ ลีลี อิงศรีสว่าง. 2553. **ตัวแบบทางสถิติ สำหรับการคาดการณ์ปัจจัยที่มีผล ต่ออัตราการว่างงานในประเทศไทย.** *วารสารเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่*, 14(1), 48-68.
- ดาว ชุ่มตะขบ. 2563. **เศรษฐกิจพอเพียง ทางเลือก ทางรอดฝ่าวิกฤตโควิด-19.** *วารสารสังคมวิจัย และพัฒนา*, 2(7), 11-22.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. 2562. **อัตราการว่างงาน.** [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <https://www.bot.or.th/Thai/Segmentation/Business/Pages/UnemploymentRate.aspx> (30 พฤศจิกายน 2564).
- จิรดา ชัยเดชอัครกุล และ ปุณณวิษณุ เศรษฐ์สมบูรณ์. 2556. **นัยที่แฝงเบื้องหลังอัตราการว่างงานที่ต่ำ.** [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา https://www.bot.or.th/Thai/ResearchAndPublications/articles/Pages/Article_06Feb2019.aspx (30 เมษายน 2564).
- บุญชม ศรีสะอาด. 2541. **การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ.** กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ปิยะ สุนทร. 2544. **ผลกระทบของอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจต่ออัตราการว่างงาน.** วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ภาวิน ศิริประภาณุกุล. 2564. **ประกันการว่างงานอย่างไรให้ทั่วถึง.** [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา

<https://www.the101.world/how-to-reform-unemployment-insurance/#>
(3 กันยายน 2564).

มนตรี พิริยะกุล. 2544. Panel Data Analysis. วารสารรามคำแหง สาขาวิทยาศาสตร์ และ
เทคโนโลยี, 30(2), 41-54.

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. 2550. **ความเป็นมาของแนวคิดเคนส์**. [ระบบออนไลน์].
แหล่งที่มา <https://www.stou.ac.th/Schools/Sec/Services/e-Learning2/02-01.html>
(22 กันยายน 2564).

ยงยุทธ แฉล้มวงษ์ และคณะ. ม.ป.ป. **สถานการณ์ระบาด COVID-19 รอบ 1 ถึง 3 โดยสังเขป**.
[ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <https://tdri.or.th/2021/04/covid-19-2-3-affected-thai-labor-market/> (3 กันยายน 2564).

สภาพการว่างงาน. 2559. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา http://119.46.166.126/self_all/selfaccess9/m3/200/social_lesson9/Item1.php (3 กันยายน 2564).

สมศักดิ์ สามีคศิริธรรม. 2538. **ปัญหาแรงงานในประเทศไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ: อัมรินทร์.

สำนักงานประกันสังคม. 2563ก. **ผู้ว่างงานและเสมือนว่างงาน**. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา
<https://www.sso.go.th/wpr/> (3 กันยายน 2564).

_____. 2563ข. **ผู้ขอรับประโยชน์แทนกรณีว่างงาน**. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา
<https://www.sso.go.th/wpr/> (3 กันยายน 2564).

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. 2563. **ภาวะเศรษฐกิจการเกษตร ปี 2560**. [ระบบออนไลน์].
แหล่งที่มา <https://www.oae.go.th/view/1/รายละเอียดภาวะเศรษฐกิจการเกษตร/ภาวะเศรษฐกิจการเกษตร/33883/TH-TH> (30 พฤศจิกายน 2564).

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2560. **สำรวจสถานะการทำงานของประชากร**. [ระบบออนไลน์].
แหล่งที่มา <http://www.nso.go.th/sites/2014/Pages/สำรวจ/ด้านสังคม/แรงงาน/ภาวะการทำงานของประชากร.aspx> (1 พฤษภาคม 2564).

_____. 2563. **การสำรวจภาวะการทำงานของประชากร**. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา
<http://www.nso.go.th/sites/2014/Pages/สำรวจ/ด้านสังคม/แรงงาน/ภาวะการทำงานของประชากร.aspx> (1 พฤษภาคม 2564).

สุรักษ์ บุนนาค และ วันรัชช์ มิ่งมณีนาคิน. 2520. **การว่างงานในทางเศรษฐศาสตร์**. พิมพ์ครั้งที่ 4.
กรุงเทพฯ: อัมรินทร์พรินติ้ง.

สุรางค์รัตน์ วศินารมณ และ ภาวนา พัฒนศรี. 2538. **สาเหตุการว่างงาน**. พิมพ์ครั้งที่ 2.
กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เส้นโค้งฟิลลิปส์. ม.ป.ป. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา https://hmong.in.th/wiki/Phillips_curve

(1 พฤษภาคม 2564).

เส้นฟิลลิปส์และการเติบโตของเศรษฐกิจ. ม.ป.ป. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา

<http://eco.ku.ac.th/admin/pdfmacro/chap12.pdf> (5 กันยายน 2564).

อภาพร ผลมี, พัฒน์ พัฒน์รังสรรค์ และ ศรียอร์ สมบูรณ์ทรัพย์. 2553. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจ้างงาน แรงงานไร้ทักษะในยุคประเทศไทย 4.0 ของสถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี. **วารสารเศรษฐศาสตร์และนโยบายสาธารณะ**, 9, 35 - 48.

Bayoumi, T., Coe, D. T. & Helpman, E. 1999. R&D spillovers and global growth.

Journal of International Economics, 47(2), 399-428.

Coe, D., Helpman, E. & Hoffmaister, A. 1997. North-South R&D Spillovers. **Economic Journal**, 107(440), 134-149.

Coe, D. T., Helpman, E. & Hoffmaister, A. W. 2009. International R&D spillovers and institutions. **European Economic Review**, 53(7), 23-741.

Gujarati, D. N. & Porter, D. C. 2009. **Basic Econometrics**. 5th ed. New York: McGraw Hill Inc.

Romer, M. 1990. Endogenous Technological Change. **Journal of Political Economy**, 98(71-102).

sainan chernchom. 2554. **ปัญหาคนว่างงาน.** [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา

<http://nan22nan.blogspot.com/2011/02/blog-post.html> (2 กันยายน 2564).

Solow, R. M. 1956. A Contribution to the Theory of Economic Growth.

The Quarterly Journal of Economics, 70(1), 65-94.

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	นางสาวชาลิสา สาคร
เกิดเมื่อ	24 กันยายน 2538
ประวัติการศึกษา	พ.ศ.2561 ปริญญาตรี คณะเศรษฐศาสตร์ สาขาเศรษฐศาสตร์สหกรณ์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ พ.ศ.2556 มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย จังหวัดลำปาง
ประวัติการทำงาน	พ.ศ. 2560-2561 นักวิเคราะห์สินเชื่อ สหกรณ์ออมทรัพย์ครูเชียงใหม่ จำกัด พ.ศ. 2563 - ปัจจุบัน พนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จังหวัดลำปาง กระทรวงมหาดไทย

